

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΣΕ
ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΓΕΝΝΑΣ, ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ
(3;6-4;0 ετών)»

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΧΡΥΣΙΚΟΠΟΥΛΟΥ ΣΩΤΗΡΙΑ (Α.Μ.: 228)

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Δρ. ΚΑΜΠΙΑΝΑΡΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΠΑΤΡΑ 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	1
Ευχαριστίες.....	4
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή	
1.1. Οι στόχοι της παρούσας ερευνητικής μελέτης.....	5
1.2. Η σημαντικότητα της έρευνας.....	6
1.3. Ερευνητικές ερωτήσεις- σύντομη περιγραφή της μελέτης	7
Κεφάλαιο 2: Βιβλιογραφική Ανασκόπηση	
2.1. Ικανότητες Λόγου και Ομιλίας παιδιών ηλικίας 3-4 ετών.....	12
2.2. Η έρευνα των Charman & Miller (1981) για το MLU παιδιών ηλικίας 18-60 μηνών.....	14
2.3. Dodd, McMahon & Stassi (1998)	15
2.4. Η έρευνα των Groom & Reilly (2005) για τις ικανότητες λόγου και ομιλίας τρίδμων παιδιών σχολικής ηλικίας.....	17
2.5. Watt, Wetherby & Shumway (2006).....	18
2.6. Προηγούμενες Ελληνικές Μελέτες	19
Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία Έρευνας	
3.1. Κριτήρια Επιλογής του Δείγματος	21
3.1.2. Κριτήρια Αποκλεισμού του Δείγματος	22
3.1.3. Συμμετέχοντες	22
3.2. Διαδικασία της έρευνας.....	24
3.3. Διαγνωστικά εργαλεία - Ανάλυση έρευνας.....	26
3.3.1. Δείγμα Ομιλίας.....	26
3.3.2. Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης	28
3.3.3. Ανεπίσημη Αξιολόγηση Τοπικών Επιρρημάτων και Προθέσεων.....	31
3.3.4. Peabody Picture Vocabulary Test (PPVT).....	32
3.3.5. Reynell Developmental Language Scales (RDLS)	35

3.3.6. Good Enough Drawing Test Of Intelligence (Goodenough and Harris (1985))	37
Κεφάλαιο 4: Αποτελέσματα-Ανάλυση των Αποτελεσμάτων	
4.1. Δείγμα Ομιλίας	39
4.2. Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης	42
4.3. Ανεπίσημη Αξιολόγηση Τοπικών Επιρρημάτων και Προθέσεων.....	57
4.4. Peabody Picture Vocabulary Test: PPVT	64
4.5. Reynell Developmental Language Scales: RDLS.....	70
4.6. Good Enough Drawing Test Of Intelligence.....	79
Κεφάλαιο 5: Συζήτηση-Συμπεράσματα	
5.1. Ανάπτυξη αποτελεσμάτων σε σύγκριση με διεθνή βιβλιογραφικά δεδομένα	84
5.2. Περιορισμοί της έρευνας.....	87
5.3. Ανάπτυξη αποτελεσμάτων σε σύγκριση με προηγούμενη αντίστοιχη έρευνα.....	87
5.4. Μελλοντική Κατεύθυνση	88
Παράρτηματα	
1. Οι Φθόγγοι της Νέας Ελληνικής	90
2. Κωδικοί Διαδικασιών Απλοποίησης	93
3. Απαντήσεις από τη Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης.....	95
4. Απαντήσεις από την Αξιολόγηση Κατανόησης και παραγωγής Τοπικών Επιρρημάτων και Προθέσεων.....	100
5. Ομιλία παιδιών μέσω προγράμματος CLAN	111
6. Ζωγραφιές παιδιών	120
Βιβλιογραφία.....	123

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Προηγούμενες μελέτες ξένων ερευνητών έχουν δείξει ότι παιδιά πολλαπλής γέννας παρουσιάζουν πρώιμες δυσκολίες ομιλίας και γλώσσας (Dodd, McMahon & Stassi, 1998) αλλά και πως όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των προγεννητικών, περιγεννητικών και γεννητικών παραγόντων κινδύνου ενός παιδιού, τόσο χαμηλότερο είναι και το συνολικό γλωσσικό του αποτέλεσμα (Groom & Reilly, 2005). Επίσης, έχει βρεθεί μετά από έρευνα πως υπάρχει σημαντική σχέση μεταξύ της χρονολογικής ηλικίας και του Μέσου Μήκους Εκφωνήματος (MLU) για παιδιά ηλικίας 18 μηνών έως 5 ετών (Charman & Miller, 1981). Όσο αφορά τα ελληνικά δεδομένα, έρευνες παρόμοιες με την ακόλουθη έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν, στην Ελλάδα και στην Κύπρο. Οι έρευνες αφορούσαν την επικοινωνιακή και γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά πολλαπλής γέννας, προσχολικής ηλικίας.

Σε αυτή, λοιπόν, τη μελέτη μία ομάδα τριδύμων αξιολογήθηκε ως προς τις ικανότητες ομιλίας και γλώσσας και τα δεδομένα συγκρίθηκαν μεταξύ των παιδιών της τρίδυμης αυτής γέννας αλλά και με στοιχεία άλλων ερευνών με παιδιά μονής γέννας. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε συγκριτική μελέτη μεταξύ των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας με τα αποτελέσματα αντίστοιχης έρευνας που είχε διεξαχθεί στο παρελθόν στην ίδια ομάδα παιδιών και συγκεκριμένα πριν από ένα χρόνο, στην Πάτρα. Μέχρι σήμερα, δεν έχει υπάρξει καμία παρόμοια έρευνα στο χώρο της Λογοθεραπείας για τα ελληνικά δεδομένα.

Σε αυτή, λοιπόν, τη μελέτη μία ομάδα τριδύμων αξιολογήθηκε ως προς τις ικανότητες ομιλίας και γλώσσας και τα δεδομένα συγκρίθηκαν μεταξύ των παιδιών της τρίδυμης αυτής γέννας αλλά και με στοιχεία άλλων ερευνών με παιδιά μονής γέννας. Τα σημαντικότερα

συμπεράσματα δεν ανταποκρίνονται σε αυτά, προηγούμενων μελετών, που ήδη έχουν αναφερθεί και μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι πιθανόν να μη συμβαδίζει πάντα η χρονολογική ηλικία και μέσο μήκος εκφωνήματος σε όλα τα παιδιά και σε όλα τα στάδια ανάπτυξης τους, ενώ επιβεβαίωσαν εν μέρει τα αποτελέσματα της έρευνας των Groom & Reilly (2005) τα οποία αναφέρουν ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των προγεννητικών, περιγεννητικών και μεταγεννητικών παραγόντων κινδύνου τόσο χαμηλότερο είναι το συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα, αλλά και το γεγονός ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός παραγόντων κινδύνου τόσο χαμηλότερα είναι τα συνολικά γλωσσικά αποτελέσματα που παρουσιάζουν τα παιδιά.

Έδειξαν, επίσης, ότι η σειρά επίδοσης στις γλωσσικές αξιολογήσεις των παιδιών δεν μπορεί να προβλεφθεί με ακρίβεια λαμβάνοντας υπόψη τη σειρά γέννησης των εμβρύων σε μια πολλαπλή γέννα. Τέλος, παρατηρήθηκε μέσα από τα στοιχεία και τα αποτελέσματα της μελέτης ότι υπάρχει εν μέρη μια σύνδεση μεταξύ της κινητικής και της γλωσσικής ανάπτυξης στα παιδιά πολλαπλής γέννας.

Επιπλέον, μέσω της συγκριτικής μελέτης, συγκεντρώθηκαν στοιχεία για το κατά πόσο υπάρχει συσχετισμός μεταξύ των γλωσσικών και επικοινωνιακών ικανοτήτων των παιδιών που έχουν μετρηθεί κατά τη διάρκεια του δεύτερου έτους ζωής τους και των γλωσσικών και επικοινωνιακών ικανοτήτων των παιδιών που έχουν μετρηθεί κατά τη διάρκεια του τρίτου έτους ζωής τους. Διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν κάποιες διαφοροποιήσεις όσον αφορά την εξέλιξη της γλωσσικής και επικοινωνιακής ικανότητας του κάθε παιδιού, μετά από ένα χρόνο. Με το πέρας της μελέτης αυτής καταλήγει κανείς στο συμπέρασμα ότι παιδιά πολλαπλής γέννας έχουν την δυνατότητα, κάποια από αυτά τουλάχιστον να είναι φυσιολογικοί ομιλητές της γλώσσας. Δεν παρουσιάζουν όμως την ίδια γλωσσική εξέλιξη.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

*Για την εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας,
θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στην υπεύθυνη
καθηγήτριά μου και επίκουρη καθηγήτρια του τμήματος
Λογοθεραπείας στο ΑΤΕΙ Πάτρας, Δρ. Μαρία Καμπανάρου,
για την ευθάρρυνση της να αναλάβω την έρευνα αυτή,
καθώς και για τις πολύτιμες συμβουλές της και την
καθοδήγηση που μου έδινε καθ' όλη τη διάρκεια διεξαγωγής
της πτυχιακής μου εργασίας.*

*Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω, το διευθυντικό προσωπικό
αλλά και τις νηπιαγωγούς των δυο παιδικών σταθμών που μας
παραχώρησαν άδεια τόσο για την διεξαγωγή της έρευνας όσο
και για την είσοδο μας στους δυο παιδικούς σταθμούς.*

*Τέλος, ευχαριστώ τους γονείς οι οποίοι δεν έφεραν καμία
αντίρρηση ως προς την συμμετοχή των παιδιών τους στην
ερευνητική αυτή μελέτη.*

Η ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ

ΧΡΥΣΙΚΟΠΟΥΛΟΥ ΣΩΤΗΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Στόχοι της παρούσας ερευνητικής μελέτης:

Οι στόχοι αυτής της ερευνητικής μελέτης είναι οι εξής:

1. Προσδιορισμός του Μέσου Μήκους Εκφωνήματος (MLU) των παιδιών και σύγκριση με το «φυσιολογικό» MLU της αντίστοιχης ηλικίας σύμφωνα με την έρευνα των Charman & Miller (1981).
2. Αξιολόγηση των φωνολογικών διαδικασιών και των φωνημάτων που χρησιμοποιούν τα παιδιά κατά την ομιλία τους και σύγκριση αυτών, με τις διαδικασίες απλοποίησης και τα φωνήματα που πρέπει να χρησιμοποιεί και να έχει κατακτήσει ένα παιδί αυτής της ηλικίας σύμφωνα με τη «Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης» της Ομάδας Έρευνας του Πανελλήνιου Συλλόγου Λογοπεδικών (1995).
3. Αξιολόγηση της κατανόησης και της παραγωγής τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων σύμφωνα με την έρευνα «Η Κατάκτηση των Τοπικών Προθέσεων στην Ελληνική» των Ξυπολιάς & Χριστόπουλος (2004).
4. Προσδιορισμός της νοητικής ηλικίας (κατανόηση λέξεων) των παιδιών και σύγκρισή του με τη χρονολογική τους ηλικία στο μονολεκτικό επίπεδο (Peabody Picture Vocabulary Test: PPVT, Dunn & Dunn, 1981).
5. Προσδιορισμός της νοητικής ηλικίας (κατανόηση λέξεων) των παιδιών και σύγκρισή του με τη χρονολογική τους ηλικία στο σύνθετο λόγο (Reynell Developmental Language Scales: RDLS, Huntley & Reynell, 1985).

6. Προσδιορισμός του κατά πόσο η ζωγραφιά των παιδιών συμβαδίζει με τη χρονολογική τους ηλικία (Good Enough Drawing Test Of Intelligence, Goodenough and Harris, 1985)
7. Σύγκριση των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας με τα αποτελέσματα αντίστοιχης έρευνας που είχε διεξαχθεί στο παρελθόν στην ίδια ομάδα παιδιών και συγκεκριμένα πριν από ένα χρόνο, στην Πάτρα.

1.2 Σημαντικότητα της έρευνας:

Η παρούσα έρευνα εστιάζει στην μελέτη της γλωσσικής και επικοινωνιακής ικανότητας σε παιδιά πολλαπλής γέννας και στην σύγκριση των δεδομένων αυτών με τα αποτελέσματα “φυσιολογικών” ομιλητών μονής γέννας άλλων ερευνών. Μέσα από αυτή τη μελέτη, θα προσδιοριστεί κατά προσέγγιση το κατά πόσο τα παιδιά μιας πολλαπλής γέννας είναι φυσιολογικοί ομιλητές της γλώσσας μας.

Η σημαντικότητα αυτής της έρευνας έγκειται στο γεγονός ότι είναι η πρώτη φορά στο χώρο της λογοθεραπείας που θα γίνει μια συγκριτική μελέτη όσο αφορά την ανάπτυξη των γλωσσικών και επικοινωνιακών ικανοτήτων παιδιών πολλαπλής γέννας. Συγκεκριμένα, θα συγκριθούν τα αποτελέσματα της παρούσας ερευνάς με τα αποτελέσματα αντίστοιχης έρευνας που είχε διεξαχθεί στο παρελθόν, στην οποία συμμετείχαν τα ίδια υποκείμενα (ίδια ομάδα παιδιών), πριν από ένα χρόνο, στην Πάτρα και θα δοθούν στοιχεία για το κατά πόσο υπάρχει συσχετισμός μεταξύ των προγλωσσικών ικανοτήτων των παιδιών όταν μετρήθηκαν κατά τη διάρκεια του δεύτερου έτους της ζωής τους (2,8 ετών) και των προγλωσσικών ικανοτήτων τους όταν μετρήθηκαν ένα χρόνο μετά (3,8 ετών). Η σύγκριση μεταξύ των δύο ερευνών θα δώσει

στοιχεία για το κατά πόσο υπάρχει συσχετισμός μεταξύ των γλωσσικών και επικοινωνιακών ικανοτήτων των παιδιών που έχουν μετρηθεί κατά τη διάρκεια του δεύτερου έτους ζωής τους και των γλωσσικών και επικοινωνιακών ικανοτήτων των παιδιών που έχουν μετρηθεί κατά τη διάρκεια του τρίτου έτους ζωής τους.

Επιπλέον, η μελέτη αυτή θα παρέχει δεδομένα για μελλοντική έρευνα πάνω στο δείγμα που θα χρησιμοποιηθεί. Η μελλοντική έρευνα μπορεί να αξιολογήσει τη βασική εκπαίδευση (γραφή και ανάγνωση) των συμμετεχόντων παιδιών. Η σύγκριση μεταξύ των δύο ερευνών θα δώσει στοιχεία για το κατά πόσο υπάρχει συσχετισμός μεταξύ των προγλωσσικών ικανοτήτων των παιδιών που έχουν μετρηθεί κατά τη διάρκεια του τρίτου έτους ζωής τους και των ικανοτήτων τους στη βασική εκπαίδευση.

1.3 Ερευνητικές ερωτήσεις- σύντομη περιγραφή της μελέτης:

Για την πραγματοποίηση αυτής της έρευνας θα ληφθούν δύο δείγματα ομιλίας από τα παιδιά (δύο ατομικά). Η ανάλυση των δειγμάτων αυτών θα γίνει μέσω του προγράμματος CLAN και θα μετρηθεί το MLU των παιδιών. Θα αξιολογηθούν επίσης, μέσω επίσημων και ανεπίσημων τεστ, οι φωνολογικές διαδικασίες των παιδιών, η κατανόηση και παραγωγή τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων, καθώς και ο προσδιορισμός της νοητικής ηλικίας (κατανόηση λέξεων) των παιδιών και θα γίνει σύγκρισή του με τη χρονολογική τους ηλικία, καθώς και ο προσδιορισμός του κατά πόσο η ζωγραφιά των παιδιών (ζωγραφιά ενός ανθρώπου) συμβαδίζει με τη χρονολογική τους ηλικία (Good Enough Drawing Test Of Intelligence, Goodenough and Harris, 1985)

Πιο συγκεκριμένα, μέσα από τα δείγματα ομιλίας θα αξιολογηθεί το Μέσο Μήκος Εκφωνήματος (MME) ή Mean Length of Utterance (MLU) στα αγγλικά. Τη χρήση του λεγόμενου MLU ως αναπτυξιακό δείκτη, τη συστηματοποίησε ο Brown το 1973 (Κατή, 2000). Το μήκος αυτό υπολογιζόταν συνήθως με βάση τον αριθμό των μορφημάτων, αν και σε μορφολογικά περίπλοκες γλώσσες όπως η ελληνική θεωρήθηκε πιο ρεαλιστική η μέτρηση με βάση τον αριθμό των λέξεων (Κατή, 2000). Ο δείκτης λοιπόν αυτός, υπολογίζει το μέσο αριθμό λέξεων που χρησιμοποιεί κάποιος σε κάθε έκφρασή του.

Το πρόγραμμα CLAN με τη βοήθεια του οποίου θα μετρηθούν τα MLU των παιδιών, είναι ένα πρόγραμμα που βοηθά στην ανάλυση αυτοματοποιημένης γλώσσας. Το πρόγραμμα αυτό έχει ως σκοπό την ανάλυση δεδομένων που μεταγράφονται με το Σύστημα Ανταλλαγής Γλωσσικών Δεδομένων Παιδιών (Child Language Data Exchange System-CHILDES). Το CLAN επιτρέπει την εκτέλεση ενός μεγάλου αριθμού αυτόματων αναλύσεων ενός καταγεγραμμένου δείγματος ομιλίας. Οι αναλύσεις περιλαμβάνουν υπολογισμό συχνότητας, αναζητήσεις λέξης, υπολογισμό του μέσου μήκους εκφωνήματος (MLU), μορφοσυντακτική ανάλυση, κ.α.. Τα αποτελέσματα του μέσου μήκους εκφωνήματος (MLU), θα χρησιμοποιηθούν για να πραγματοποιηθεί συγκριτική μελέτη όσο αφορά τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας ανάμεσα στα δυο φύλα, καθώς και τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας με τα αποτελέσματα αντίστοιχης έρευνας που είχε διεξαχθεί στο παρελθόν, στην οποία συμμετείχαν τα ίδια υποκείμενα (ίδια ομάδα παιδιών), πριν από ένα χρόνο, και θα δοθούν στοιχεία για το κατά πόσο υπάρχει συσχετισμός μεταξύ τους.

Επίσης, θα πραγματοποιηθούν τα παρακάτω επίσημα και ανεπίσημα τεστ με στόχο τη διεξαγωγή περισσότερων δεδομένων που θα

συγκριθούν με δεδομένα ομιλητών που έχουν οριστεί μέσα από έρευνες ως “φυσιολογικοί” ομιλητές ώστε να είναι όσο το δυνατόν πιο αξιόπιστο το τελικό συμπέρασμα για το κατά πόσο άτομα πολλαπλής γέννας μπορεί να είναι φυσιολογικοί ομιλητές της γλώσσας μας. Όπως και με τα αποτελέσματα του μέσου μήκους εκφωνήματος (MLU) ομοίως και με τις υπόλοιπες δοκιμασίες, θα πραγματοποιηθεί συγκριτική μελέτη των αποτελεσμάτων τους με τα αντίστοιχα αποτελέσματα προηγούμενης έρευνας που έγινε πριν από ένα χρόνο στον ίδιο πληθυσμό.

1. ***Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης (Ομάδα Έρευνας Πανελλήνιος Σύλλογος Λογοπεδικών, 1995)***. Το τεστ αυτό αποτελείται από 59 απλές εικόνες τις οποίες το παιδί κατονομάζει και από δύο σύνθετες εικόνες τις οποίες περιγράφει το παιδί (στην παρούσα έρευνα χορηγήθηκαν στο παιδί μόνο οι απλές εικόνες). Ο εξεταστής καταγράφει φωνητικά τις λέξεις που παράγει το παιδί κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του τεστ και στη συνέχεια αξιολογεί το αν τα φωνήματα που χρησιμοποιεί το παιδί αντιστοιχούν στη χρονολογική του ηλικία συγκρίνοντας τα δεδομένα του με τα στοιχεία της Ομάδας Έρευνας του Πανελλήνιος Σύλλογος Λογοπεδικών (1995).
2. ***Ανεπίσημο Τεστ Κατανόησης και Παραγωγής Τοπικών Επιρρημάτων και Προθέσεων (Ξυπολιάς & Χριστόπουλος, 2004)***. Το τεστ αυτό («Η Κατάκτηση των Τοπικών Προθέσεων στην Ελληνική») αποτελείται από τρία λεπτομερή ερωτηματολόγια και μια σειρά σύνθετων εικόνων στις οποίες απεικονίζονται τοπικά επιρρήματα και προθέσεις. Στο πρώτο μέρος του τεστ ο εξεταστής αξιολογεί την κατανόηση των εννοιών αυτών από το παιδί και στο δεύτερο μέρος αξιολογεί την παραγωγή του παιδιού ως προς τη

χρήση των εννοιών αυτών και τη συντακτική τους δομή στον προφορικό λόγο.

3. ***Peabody Picture Vocabulary Test: PPVT (Dunn & Dunn, 1981).***

Το τεστ αυτό περιέχει 150 καρτέλες με τέσσερις φωτογραφίες η καθεμιά. Κάθε φωτογραφία αντιπροσωπεύει ένα ουσιαστικό ή ένα ρήμα. Ο εξεταστής δείχνει μία-μία τις καρτέλες στο παιδί και του ζητάει να δείξει την εικόνα εκείνη που αντιστοιχεί στη λέξη που παράγει ο εξεταστής. Όταν ολοκληρωθεί η αξιολόγηση, ο εξεταστής προσδιορίζει τη νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του παιδιού στο μονολεκτικό επίπεδο σύμφωνα με την απόδοση που είχε και τη συγκρίνει με τη χρονολογική ηλικία του παιδιού σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας των Dunn & Dunn το 1981.

4. ***Reynell Developmental Language Scales: RDLS (Huntley & Reynell, 1985).***

Το τεστ αυτό περιέχει αντικείμενα πάνω στα οποία ο εξεταστής δίνει οδηγίες στο παιδί για το πώς να τοποθετηθούν, του ζητάει να επιλέξει κάποια που κατονομάζει και επίσης να απαντήσει σε ερωτήσεις που σχετίζονται με αυτά. Στο τέλος ο εξεταστής προσδιορίζει τη νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του παιδιού στο σύνθετο λόγο και τη συγκρίνει με τη χρονολογική του ηλικία σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας των Huntley & Reynell (1985).

5. ***Good Enough Drawing Test Of Intelligence.***

Στην ανεπίσημη αυτή δοκιμασία δίνεται στο παιδί μια λευκή κόλλα χαρτί και ένα μολύβι και του ζητείται να ζωγραφίσει έναν άνθρωπο (δεν δίνονται περαιτέρω διευκρινήσεις για το πώς θα τον ζωγραφίσει). Ο εξεταστής μέσω συγκεκριμένου ερωτηματολογίου που περιλαμβάνεται στο τεστ και αφορά την λεπτομερή περιγραφή της ζωγραφιάς του παιδιού, προσδιορίζει το κατά πόσο η ζωγραφία

των παιδιών (ζωγραφιά ενός ανθρώπου) συμβαδίζει με τη χρονολογική τους ηλικία (Good Enough Drawing Test Of Intelligence, Goodenough and Harris, 1985)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Στο κεφάλαιο αυτό παραθέτονται οι ικανότητες λόγου και ομιλίας παιδιών ηλικίας 3 έως 4 ετών. Αναφέρονται επίσης, τα αποτελέσματα διαφόρων ερευνών που αφορούν τη γλωσσική και την επικοινωνιακή ικανότητα παιδιών πολλαπλής γέννας, καθώς και προηγούμενες αντίστοιχες της παρούσας έρευνας μελέτες, που έχουν πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα, και συγκεκριμένα στην Πάτρα και στην Κύπρο.

2.1 Ικανότητες Λόγου και Ομιλίας παιδιών ηλικίας 3-4 ετών:

Συμφώνα με τους McAfee J. και Shipley K. (2004:263-267) τα χαρακτηριστικά λόγου και ομιλίας παιδιών ηλικίας 3-4 ετών αναφέρονται συνοπτικά παρακάτω (είναι βασισμένο σε δεδομένα από αγγλόφωνα παιδιά):

Πίνακας 2.1: Ικανότητες λόγου και ομιλίας παιδιών ηλικίας 3- 4 ετών

	Καταλαβαίνει τις λειτουργίες του αντικειμένου;
	Καταλαβαίνει τα αντίθετα (σταμάτα-ξεκίνα, πάνω- κάτω, μεγάλο- μικρό);
	Ακολουθεί εντολές με 2-3 μέρη;
	Υποβάλλει και απαντά απλές ερωτήσεις (ποιοι, όπου, τι, γιατί);
	Υποβάλλει ερωτήσεις και απαιτεί συχνά τη λεπτομέρεια στις απαντήσεις;
	Παράγει απλές αναλογίες ρημάτων;
	Χρησιμοποιεί το λόγο για να εκφράσει συναίσθημα;
	Χρησιμοποιεί 4-5 λέξεις σε προτάσεις;
	Επαναλαμβάνει 6-13 συλλαβές προτάσεων χωρίς δυσκολία;
	Αναγνωρίζει αντικείμενα με το όνομά τους;
	Ίσως συνεχίσει να χρησιμοποιεί ηχολαλία
	Χρησιμοποιεί μέχρι 6 λέξεις σε μια πρόταση;
	Χρησιμοποιεί ουσιαστικά και ρήματα πολύ συχνά;
	Έχει επίγνωση για το παρελθόν και το μέλλον;
	Έχει 1.200-2.000 ή περισσότερες λέξεις που καταλαβαίνει;
	Έχει λεξιλόγιο έκφρασης από 800-1.500 λέξεις ή περισσότερες;
	Ίσως επαναλαμβάνεται, έχει μπλοκαρίσματα, ακανόνιστη αναπνοή και γκριμάτσες προσώπου κατά την διάρκεια της ομιλίας
	Αυξάνει την ροή της ομιλίας
	Ψιθυρίζει;
	Χρησιμοποιεί το 50% των συμφώνων και των συμπλεγμάτων
	Καταληπτή ομιλία 80%
	Βελτιώνονται οι γραμματικές προτάσεις αν και μερικά λάθη παραμένουν;
	Κατάλληλη χρήση του είναι, σε όλες τις πτώσεις, μέσα στις προτάσεις.
	Λέει δυο γεγονότα κατά την χρονολογική σειρά.
	Συμμετέχει σε μεγάλης διάρκειας συνομιλίες.
	Χρησιμοποιεί ανώμαλους πληθυντικούς, ρήματα σε μέλλοντα χρόνο και σωστή κλίση των ρημάτων.
	Με συνέπεια χρησιμοποιεί πληθυντικούς, κτητικές αντωνυμίες και απλά ρήματα αόριστου χρόνου

2.2 Η έρευνα των Chapman & Miller (1981) για το MLU παιδιών ηλικίας 18-60 μηνών:

Σκοπός της έρευνας ήταν η σχέση μεταξύ της χρονολογικής ηλικίας του παιδιού και του μέσου μήκους εκφωνήματος (MLU). Η σχέση αυτή μελετήθηκε σε ένα δείγμα 123 παιδιών ηλικίας 18-60 μηνών, συζητώντας με τις μητέρες τους κατά τη διάρκεια ελεύθερου παιχνιδιού. Όλες οι συνομιλίες καταγράφηκαν με τυποποιημένη μορφή από τις πρωτότυπες κασέτες μαγνητοσκόπησης και ηχογράφησης. Τα υποκείμενα ομαδοποιήθηκαν αρχικά σε τρίμηνα ηλικιακά διαστήματα και η μέση ηλικία ορίστηκε σαν η ηλικία κάθε ομάδας. Μια εξίσωση γραμμικής μορφής δημιουργήθηκε για την πρόβλεψη στοιχείων MLU, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία του παιδιού σε μήνες:

$$MLU = - 0.548 + 0.103 (AGE).$$

Τα αποτελέσματα της έρευνας, τα οποία παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα, επιβεβαίωσαν την πρόβλεψη ενός υψηλού, σημαντικού συσχετισμού μεταξύ της χρονολογικής ηλικίας και του μέσου μήκους εκφωνήματος (MLU) για παιδιά ηλικίας από 18 μηνών έως 5 ετών.

Πίνακας 2.2: Τιμές MLU >> Chapman & Miller (1981)

Ηλικία ± 1 μήνα (έτη-μήνες)	MLU	SD	MLU ± 1SD
1-6	1.31	0.325	0.99-1.64
1-9	1.62	0.386	1.23-2.01
2-0	1.92	0.448	1.47-2.37
2-3	2.23	0.510	1.72-2.74
2-6	2.54	0.571	1.97-3.11
2,9	2.85	0.633	2.22-3.48
3-0	3.16	0.694	2.47-3.85
3-3	3.47	0.756	2.71-4.23
3-6	3.78	0.817	2.96-4.60
3-9	4.09	0.879	3.21-4.97
4-0	4.40	0.940	3.46-5.34
4-3	4.71	1.002	3.71-5.71
4-6	5.02	1.064	3.96-6.08
4-9	5.32	1.125	4.20-6.45
5-0	5.63	1.187	4.44-6.82

2.3 Dodd, McMahon & Stassi (1998):

Σε αυτή τη μελέτη, 20 παιδιά πολλαπλής γέννας των οποίων οι πρώιμες δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας είχαν προηγουμένως τεκμηριωθεί, συγκρίθηκαν με κανονικά στοιχεία και με 20 άτομα μονής γέννας της ομάδα ελέγχου. Όλα τα παιδιά αξιολογήθηκαν στη

φωνολογική επεξεργασία και στη βασική εκπαίδευση (δηλαδή στην ανάγνωση και στη γραφή).

Κάθε παιδί συμμετείχε σε μία συνεδρία μίας ή δύο ωρών σε ένα ήσυχο δωμάτιο του σχολείου του, του σπιτιού του ή της κλινικής λογοθεραπείας του κατά τη διάρκεια της οποίας μετρήθηκαν οι γενικές ικανότητες ομιλίας και γλώσσας, οι μη λεκτικές δεξιότητες συλλογισμού, η βασική εκπαίδευση και οι δεξιότητες φωνολογικής επεξεργασίας.

Τα σημαντικότερα συμπεράσματα έδειξαν ότι τα παιδιά πολλαπλής γέννας εκπλήρωσαν με μεγαλύτερη δυσκολία μερικούς στόχους της φωνολογικής επεξεργασίας σε σχέση με τα άτομα μονής γέννας της ομάδας ελέγχου. Επιπλέον, οι πρώιμες φωνολογικές δεξιότητες των παιδιών πολλαπλής γέννας (δηλαδή, ο αριθμός ακατάλληλων φωνολογικών διαδικασιών που χρησιμοποιούνται) συσχετίστηκαν με την κακή απόδοση στην οπτική αναγνώριση ομοιοκαταληξίας, την επανάληψη λέξης, και τις δραστηριότητες φωνημικής ανίχνευσης πέντε χρόνια αργότερα. Δεν υπήρξε καμία σημαντική σχέση μεταξύ των πρόωρων βιολογικών παραγόντων (βάρος γέννησης και περίοδος κύησης) και της απόδοσης στη φωνολογική επεξεργασία και βασική εκπαίδευση. Αυτά τα αποτελέσματα υποστηρίζουν την υπόθεση ότι οι πρώιμες δυσκολίες ομιλίας και γλώσσας των παιδιών πολλαπλής γέννας δεν είναι μόνο μια προσωρινή φάση ανάπτυξης, αλλά μια πραγματική διαταραχή, με συνέπειες για την μετέπειτα ακαδημαϊκή επίδοση του παιδιού.

2.4 Η έρευνα των Groom & Reilly (2005) για τις ικανότητες λόγου και ομιλίας τριδύμων παιδιών σχολικής ηλικίας:

Αυτή η μελέτη περιγράφει τις γλωσσικές ικανότητες ενός εθελοντικού δείγματος (τοποθετήθηκαν διαφημίσεις στο ενημερωτικό δελτίο της Αυστραλιακής Ένωσης Πολλαπλών Γεννών-AMBA) πέντε ομάδων τριδύμων ηλικίας 6.0-9.11 ετών και προσδιορίζει τη σχέση μεταξύ των προγεννητικών, περιγεννητικών και μεταγεννητικών παραγόντων κινδύνου και των μετέπειτα γλωσσικών αποτελεσμάτων. Η γλωσσική απόδοση των συμμετεχόντων ποικίλει. Εννέα σημείωσαν πάνω από το μέσο όρο συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα στο CELF-3 ενώ μόλις δύο ήταν κάτω του μετρίου. Τρεις συμμετέχοντες παρουσίασαν μικρά αρθρωτικά λάθη. Η κύηση και το βάρος γέννησης συσχετίστηκαν σημαντικά με το συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα και τα εκφραστικά γλωσσικά αποτελέσματα.

Κάθε άτομο που συμμετείχε, δεχόταν επίσκεψη στο σπίτι από έναν από τους συγγραφείς της παρούσας έρευνας. Οι συμμετέχοντες αποκλείονταν εάν είχαν οποιαδήποτε διαγνωσμένη διανοητική ή γνωστική δυσλειτουργία, νευροαναπτυξιακή διαταραχή ή δομική ανωμαλία που επηρεάζει την ανάπτυξη ομιλίας και λόγου (μια ομάδα τριδύμων αποκλείστηκε).

Οι Groom & Reilly (2005) στη μελέτη τους πραγματοποίησαν δοκιμασίες αξιολόγησης των ικανοτήτων τριδύμων παιδιών στον εκφραστικό και το δεκτικό λόγο. Τα αποτελέσματα τις έρευνας έδειξαν ότι η πλειοψηφία των παιδιών που συμμετείχαν (9/15→60%) ξεπέρασε το μέσο όρο των δοκιμασιών, τέσσερα παιδιά (4/15→26.7%) ήταν οριακά στο μέσο όρο και μόνο δύο από τα δεκαπέντε (2/15→13.3%) είχαν συνολικό αποτέλεσμα στις γλωσσικές δοκιμασίες κάτω από το μέσο όρο.

Η έρευνα αυτή προσδιόρισε επίσης και μία σχέση μεταξύ των προγεννητικών, περιγεννητικών και μεταγεννητικών παραγόντων κινδύνου και των γλωσσικών αποτελεσμάτων. Διαπίστωσε λοιπόν ότι όσο μεγαλύτερος ήταν ο αριθμός αυτών των παραγόντων κινδύνου τόσο χαμηλότερο ήταν το συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα.

Τέλος, τα λάθη ομιλίας που παρουσιάστηκαν στα παιδιά, αναφέρθηκαν ως αναπτυξιακά λάθη, δηλαδή λάθη αντικατάστασης, προσθήκης, κ.λ.π. τα οποία συναντάμε σε παιδιά τέτοιας ηλικίας.

2.5 Watt, Wetherby & Shumway (2006)

Σκοπός αυτής της μελέτης ήταν να εξεταστεί η εγκυρότητα της άποψης ότι από τη συλλογή ομιλίας, κοινωνικών και συμβολικών προγλωσσικών ικανοτήτων που έχουν μετρηθεί κατά τη διάρκεια του δεύτερου έτους ζωής των παιδιών με κανονική γλωσσική ανάπτυξη, μπορούν να προβλεφθούν τα γλωσσικά αποτελέσματα του τρίτου έτους ζωής των παιδιών αυτών.

Η συλλογή προγλωσσικών ικανοτήτων αξιολογήθηκε σε 160 παιδιά στην αρχή, στο τέλος και κατά τη διάρκεια του δεύτερου έτους της ηλικίας τους με τη χρήση του “Communication and Symbolic Behavior Scales Developmental Profile Behavior Sample: CSBS DP Behavior Sample” των Wetherby A. & Prizant B. 2002 (Watt, Wetherby & Shumway 2006).

Τα αποτελέσματα έδειξαν συνοχή μεταξύ των προγλωσσικών και γλωσσικών ικανοτήτων. Έδειξαν, επίσης, ότι οι μεμονωμένες διαφορές σε έναν αριθμό προγλωσσικών ικανοτήτων συμβάλλουν στο γλωσσικό αποτέλεσμα της κανονικής ανάπτυξης ενός παιδιού.

2.6 Προηγούμενες Ελληνικές Μελέτες:

Έρευνες παρόμοιες με την ακόλουθη έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν, στην Ελλάδα και στην Κύπρο. Οι έρευνες αφορούσαν την επικοινωνιακή και γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά πολλαπλής γέννας, προσχολικής ηλικίας.

Η Μαυρομάτη Αρετή, σε έρευνα που πραγματοποίησε το 2006 στην Πάτρα, σε παιδιά ηλικίας 2-3 ετών (η μελέτη αφορούσε μια ομάδα τριδύμων παιδιών, ηλικίας 2ετων και 8μηνων) επιβεβαίωσε τη σχέση μεταξύ χρονολογικής ηλικίας των παιδιών και MLU αλλά και το γεγονός ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός παραγόντων κινδύνου τόσο χαμηλότερα είναι τα συνολικά γλωσσικά αποτελέσματα που παρουσιάζουν τα παιδιά. Απέδειξε, επίσης, ότι η σειρά επίδοσης στις γλωσσικές αξιολογήσεις των παιδιών δεν μπορεί να προβλεφθεί λαμβάνοντας υπόψη τη σειρά γέννησης των εμβρύων σε μια πολλαπλή γέννα. Τέλος, παρατηρήθηκε μέσα από τα στοιχεία και τα αποτελέσματα της μελέτης μία σύνδεση μεταξύ της κινητικής και της γλωσσικής ανάπτυξης στα παιδιά πολλαπλής γέννας.

Η Εύζωνα Ιωάννα, σε έρευνα που πραγματοποίησε το 2007 στην Κύπρο, σε παιδιά ηλικίας 2,6 μέχρι 3,6 ετών (η μελέτη αφορούσε 3 ζευγάρια διδύμων παιδιών, ένα ζεύγος ομοζυγωτικά και 2 ζεύγη διζυγωτικά) επιβεβαίωσε τη σχέση μεταξύ της χρονολογικής ηλικίας των παιδιών και του Μέσου Μήκους Εκφωνήματος (MLU) αλλά και το γεγονός ότι η σειρά επίδοσης στις γλωσσικές αξιολογήσεις των παιδιών δεν μπορεί να προβλεφθεί λαμβάνοντας υπόψη τη σειρά γέννησης των παιδιών σε μια πολλαπλή γέννα. Απέδειξε, επίσης, ότι τα παιδιά μιας πολλαπλής γέννας μπορούν να είναι φυσιολογικοί ομιλητές της γλώσσας, μπορεί όμως να μην παρουσιάζουν την ίδια γλωσσική εξέλιξη. Επιπλέον, απέδειξε, ότι κάποιο παιδί μπορεί να είναι πιο μπροστά από το άλλο παιδί

της ίδιας γέννας ή πιο πίσω όσον αφορά τη γλωσσική και την επικοινωνιακή του ικανότητα, καθώς επίσης και ότι δε μπορεί κανείς να πει ότι το παιδί με τα καλύτερα γλωσσικά αποτελέσματα θα είναι αυτό που έχει γεννηθεί πρώτο ή ότι το παιδί με τα χειρότερα γλωσσικά αποτελέσματα θα είναι αυτό που έχει γεννηθεί τελευταίο. Όσο αφορά την μορφοσυντακτική ανάλυση που πραγματοποιήθηκε, κατέληξε ότι τα παιδιά στην ομιλία τους χρησιμοποιούν πιο πολύ τα ουσιαστικά, πάρ' όλα αυτά τα υπόλοιπα μέρη του λόγου δεν χρησιμοποιούνται στον ίδιο βαθμό από όλα τα παιδιά. Επίσης, παρατηρηθήκαν τα εξής σύμφωνα με την Αξιολόγηση νοητικής ηλικίας σε μονολεκτικό επίπεδο (Peabody Picture Vocabulary Test: PPVT) και στα τρία ζευγάρια διδύμων ομοζυγωτικά και διζυγωτικά συμβάδιζε η χρονολογική ηλικία με την νοητική, σε αντίθεση με την Αξιολόγηση νοητικής ηλικίας στο σύνθετο λόγο (Reynell Developmental Language Scales: RDLS) στην οποία στα ομοζυγωτικά δίδυμα η νοητική ηλικία ήταν πιο κάτω από την χρονολογική ηλικία. Στα διζυγωτικά δίδυμα η χρονολογική ηλικία συμβάδιζε με την νοητική. Σύμφωνα με την μελέτη των Barbara A. Lewis & Lee A. Thomson τα ομοζυγωτικά δίδυμα έχουν περισσότερες ομοιότητες στις διαταραχές λόγου και ομιλίας απ' ότι τα διζυγωτικά. Τέλος, μελετώντας το αρθρωτικό test στο ομοζυγωτικό ζευγάρι παρατήρησε ότι τα αρθρωτικά και φωνολογικά λάθη είναι παρόμοια σε σχέση με τα διζυγωτικά ζευγάρια τα οποία παρουσιάζουν διαφορετικά φωνολογικά και αρθρωτικά λάθη και κατέληξε ότι τα ομοζυγωτικά δίδυμα έχουν πιο αργή ανάπτυξη λόγου και ομιλίας από αυτή των διζυγωτικών διδύμων. Αυτό είναι ένα κομμάτι που πρέπει να μελετηθεί περαιτέρω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα η οποία παρουσιάζεται παρακάτω, πραγματοποιήθηκε προκειμένου να αξιολογηθεί η γλωσσική και επικοινωνιακή ικανότητα των παιδιών μιας ομάδας τριδύμων ηλικίας 3ετών και 8μηνών, καθώς και να προσδιοριστεί μέσα από την ανάλυση δειγμάτων ομιλίας και από μια σειρά επίσημων και ανεπίσημων αξιολογήσεων το Μέσο Μήκος Εκφωνήματος των παιδιών (MLU), η ικανότητα κατανόησης και παραγωγής τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων καθώς και οι φωνολογικές διεργασίες αλλά και τα φωνήματα που κατέχει και χρησιμοποιεί κάθε παιδί. Επιπλέον, θα γίνει προσδιορισμός της νοητικής τους ηλικίας (κατανόηση λέξεων και ζωγραφιά ενός ανθρώπου), η οποία στη συνέχεια θα συγκριθεί με τη χρονολογική τους ηλικία.

Τέλος, πραγματοποιείται συγκριτική μελέτη ανάμεσα στα δυο φύλα, καθώς και στα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας με τα αποτελέσματα αντίστοιχης έρευνας που είχε διεξαχθεί ένα χρόνο πριν, στην ίδια ομάδα τριδύμων. Η επιλογή του συγκεκριμένου δείγματος έγινε προκειμένου να προβούμε σε συγκριτική μελέτη.

3.1. Κριτήρια Επιλογής του Δείγματος

- Παιδιά πολλαπλής γέννας.
- Ομιλητές της ελληνικής γλώσσας.
- Ακόη σε ικανοποιητικό επίπεδο για την κάθε αξιολόγηση.
- Για να μπορέσει να γίνει συγκριτική μελέτη.

3.1.2 Κριτήρια Αποκλεισμού του Δείγματος

- Διαταραχή ακοής.
- Διαγνωσμένα νευρολογικά προβλήματα.

3.1.3 Συμμετέχοντες

Αυτή η μελέτη θα γίνει σε μία ομάδα τριδύμων αποτελούμενη από δύο κορίτσια και ένα αγόρι, ηλικίας 3ετών, 7μηνών και 22ημερών (ημερομηνία λήψης ιστορικού από τους γονείς).

<u>Ιστορικό</u>	<ul style="list-style-type: none">• Η εγκυμοσύνη προέκυψε μετά από εξωσωματική γονιμοποίηση.• Αριθμός ζυγωτών: 3• Η μητέρα δεν έπαιρνε καμία φαρμακευτική αγωγή κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης.• Σειρά γέννησης των παιδιών :<ul style="list-style-type: none">1^{ος} ο Γιάννης (αγόρι),2^η η Αναστασία (κορίτσι),3^η η Φωτεινή (κορίτσι).• Διάρκεια εγκυμοσύνης: 33εβδομάδες και 5ημέρες.• Τύπος τοκετού: καισαρική.• Βάρος γέννησης εμβρύων:<ul style="list-style-type: none">Γιάννης → 2300 gr.Αναστασία → 2150 gr.Φωτεινή → 2050 gr.• Φαρμακευτική Αγωγή: Όταν γεννήθηκαν τα παιδιά, τους χορηγήθηκε το Synayis σε μορφή εμβολίου για έξι μήνες – ένα εμβόλιο κάθε μήνα σε κάθε παιδί. Το Synayis αντικαθιστά κατά κάποιον τρόπο ένα ένζυμο που εξαιτίας της προωρότητας λείπει στη μητέρα.• Άλλες πληροφορίες: .<ul style="list-style-type: none">– Μορφωτικό επίπεδο μητέρας: Λύκειο
-----------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Εργασία μητέρας: Γραμματέας - Μορφωτικό επίπεδο πατέρα: ΤΕΙ - Εργασία πατέρα: Τεχνικός ηλεκτρονικών υπολογιστών - Μητρική γλώσσα: Ελληνική - Διγλωσσία: ΟΧΙ
	<p>, <u>Γιάννης:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγεννητικές Πληροφορίες: Έμεινε 15 ημέρες σε θερμοκοιτίδα. • Κινητική Ανάπτυξη: – Μπουσούλισε 8 μηνών. – Περπάτησε 13 μηνών. • Ιατρικές πληροφορίες: <ul style="list-style-type: none"> - Ο Γιάννης δεν έχει περάσει καμία παιδική ασθένεια (π.χ. ανεμοβλογιά, ιλαρά) ούτε ωτίτιδα παρά μόνο απλές ιώσεις. <p>Ο Ακοή: σε φυσιολογικά επίπεδα. N Όραση: σε φυσιολογικά επίπεδα.</p>
	<p><i>f</i> <u>Αναστασία:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγεννητικές Πληροφορίες: Έμεινε 1 μήνα σε θερμοκοιτίδα. • Κινητική Ανάπτυξη: – Μπουσούλισε 12 μηνών. – Περπάτησε 16 μηνών. • Ιατρικές πληροφορίες: <ul style="list-style-type: none"> - Η Αναστασία δεν έχει περάσει καμία παιδική ασθένεια (π.χ. ανεμοβλογιά, ιλαρά) ούτε ωτίτιδα παρά μόνο απλές ιώσεις. - Έχει νοσηλευτεί 10 ημέρες σε νοσοκομείο από ουρολοίμωξη σε ηλικία 17 μηνών. - Κάνει δύο φορές την εβδομάδα εργοθεραπεία από την ηλικία των 2 ετών. - Κάνει δύο φορές την εβδομάδα λογοθεραπεία από την ηλικία των 3 ετών και 5μηνων.

	<p>Ο Ακοή: είναι σε φυσιολογικά επίπεδα. Ν Όραση: έχει αστιγματισμό.</p>
	<p>f Φωτεινή:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μεταγεννητικές Πληροφορίες: Θήλασε για 1 εβδομάδα. • Κινητική Ανάπτυξη: – Μπουσούλισε 7,5 μηνών. – Περπάτησε 12 μηνών. • Ιατρικές πληροφορίες: <ul style="list-style-type: none"> – Η Φωτεινή δεν έχει περάσει καμία παιδική ασθένεια (π.χ. ανεμοβλογιά, ιλαρά) ούτε ωτίτιδα παρά μόνο απλές ιώσεις. <p>Ο Ακοή: σε φυσιολογικά επίπεδα. Ν Όραση: σε φυσιολογικά επίπεδα.</p>

3.2 Διαδικασία της έρευνας:

Αρχικά, η σπουδάστρια επικοινωνήσε με την μητέρα των παιδιών, την οποία και ενημέρωσε πλήρως για το θέμα και την διαδικασία διεξαγωγής της έρευνας, ζητώντας την έγκριση της για την διεξαγωγή της και την παραχώρηση άδειας να γίνουν κάποιες συναντήσεις με τα παιδιά στο χώρο του παιδικού σταθμού τον οποίο παρακολουθούν, έτσι ώστε να διεξαχθεί η αξιολόγηση σε διαφορετικό περιβάλλον από την αντίστοιχη έρευνα που είχε διεξαχθεί πριν από ένα χρόνο στον ίδιο πληθυσμό (τρίδυμα, ηλικίας 3 ετών και 8 μηνών), στον χώρο του σπιτιού τους. Με αυτόν τον τρόπο, θα επεκταθούν οι δραστηριότητες αξιολόγησης σε άλλα περιβάλλοντα και σε διαφορετικές περιστάσεις, έτσι ώστε να ελεγχθεί η γλωσσική και επικοινωνιακή ικανότητα των παιδιών σε κάθε φυσικό περιβάλλον και να εξασφαλιστεί η καλύτερη δυνατή πραγμάτωση της.

Μετά από μια εβδομάδα, συναντήθηκε με τους γονείς των παιδιών για την λήψη των ιστορικών των παιδιών και για να δοθούν τυχόν

διευκρινήσεις, καθώς και να επιλυθούν διαφορές απορίες τους σχετικά με την έρευνα. Εφόσον, οι συναντήσεις της σπουδάστριας με τα παιδιά θα πραγματοποιούνταν στο χώρο των παιδικών σταθμών που παρακολουθούν τα τρίδυμα οι γονείς ενημέρωσαν την εξετάστρια ότι τα δυο από τα τρίδυμα, το αγόρι και το ένα κορίτσι παρακολουθούν διαφορετικό παιδικό σταθμό από το τρίτο παιδί, το οποίο παρακολουθεί τον παιδικό σταθμό που βρίσκεται πλησιέστερα στη δουλειά της μητέρας.

Μετά την έγκριση των γονέων η σπουδάστρια επικοινωνήσε με τις διευθύντριες των παιδικών σταθμών, στις οποίες εξήγησε πλήρως τον σκοπό της έρευνας, ζητώντας την έγκριση τους για την διεξαγωγή της και την παραχώρηση άδειας εισόδου στους παιδικούς σταθμούς. Οι διευθύντριες ενημερώθηκαν ακριβώς για το τι ζητούσε η ερευνήτρια και πόσο χρόνο θα απασχολούσε τα παιδιά από το μάθημα τους, εκφράζοντας την παράκληση της να την βοηθήσουν όσο αφορά την παραχώρηση ενός ήσυχου δωματίου που θα μπορεί να συναντά τα παιδιά. Οι διευθύντριες δέχτηκαν και συνεργάστηκαν με προθυμία για την διεξαγωγή της έρευνας.

Αρχές Δεκεμβρίου, η σπουδάστρια ξεκίνησε τις επισκέψεις στον παιδικό σταθμό, τον ποιο παρακολουθούσε το ένα από τα τρίδυμα, η Αναστασία. Η Αναστασία δε μιλάει ακόμα (λέει τις λέξεις «μαμά» και «μπαμπά»), δεν της αρέσει το παιχνίδι και δεν είναι ιδιαίτερα κοινωνική. Για να προσελκύσουμε το ενδιαφέρον της, και εφόσον η νηπιαγωγός της μας είχε ενημερώσει ότι αγαπάει πολύ την μουσική, τοποθετήσαμε στην αίθουσα (όπου βρισκόταν μόνο η ερευνήτρια και η Αναστασία) ένα κασετόφωνο με τα αγαπημένα τραγούδια της Αναστασίας που άκουγε και στην τάξη της. Το παιδί χόρευε και γελούσε, αλλά δεν συμμετείχε σε καμιά δραστηριότητα αξιολόγησης. Αυτό επαναλαμβανόταν σε κάθε

συνάντηση της με την ερευνήτρια και κάτ επέκταση η εξαγωγή συμπερασμάτων για το συγκεκριμένο άτομο ήταν αδύνατη.

Από τις αρχές Ιανουαρίου ξεκίνησαν οι επισκέψεις στον παιδικό σταθμό, των άλλων δυο παιδιών που συμμετέχουν στην ερευνά. Για την διεξαγωγή όλων των δοκιμασιών χρειάστηκαν αρκετές επισκέψεις, αρχικά για να δημιουργηθεί οικειότητα ανάμεσα στην εξετάστρια και τα παιδιά και έπειτα για την πραγματοποίηση της κάθε δραστηριότητας. Όσο αφορά το δείγμα ομιλίας χρειάστηκαν δυο συναντήσεις με το κάθε παιδί, εφόσον τα δείγματα είναι ατομικά. Η κάθε συνάντηση είχε διάρκεια περίπου μια ώρα. Παρακάτω θα δούμε πιο αναλυτικά την μεθοδολογική προσέγγιση της μελέτης.

3.3 Διαγνωστικά εργαλεία - Ανάλυση έρευνας:

3.3.1 Δείγμα Ομιλίας:

Σκοπός:

Σκοπός της λήψης των δειγμάτων ομιλίας είναι η συλλογή δεδομένων τα οποία θα αναλυθούν μέσω του προγράμματος CLAN στον υπολογιστή για τη μέτρηση της τιμής της μεταβλητής MLU κάθε παιδιού. Οι τιμές αυτές θα συγκριθούν στο τέλος με τα αποτελέσματα της έρευνας των Charman & Miller (1981) για το MLU παιδιών ηλικίας 18-60 μηνών. Επιπλέον θα γίνει σύγκριση ανάμεσα στα δυο φύλα, καθώς και σύγκριση των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας με τα αποτελέσματα αντίστοιχης έρευνας που είχε διεξαχθεί ένα χρόνο πριν, στην ίδια ομάδα τριδύμων.

Περιγραφή - υλικό που χρησιμοποιήθηκε:

Για την πραγμάτωση του τεστ χρησιμοποιήθηκαν αρχικά παιχνίδια δημιουργικότητας, με πολλά αντικείμενα και χρώματα το καθένα για να

διατηρηθεί αμείωτο το ενδιαφέρον των παιδιών αρκετή ώρα και να ληφθεί ένα αξιόπιστο μέγεθος δείγματος ομιλίας. Χρησιμοποιήθηκαν κουζινικά σκεύη, πλαστικά λαχανικά, τρόφιμα και φρούτα και έπιπλα του σπιτιού για να δοθεί κίνητρο στα παιδιά να εκφραστούν. Τους δόθηκαν ζώα της θάλασσας, της φάρμας, της ζούγκλας, playmobil και το, μέσα μεταφοράς (αεροπλανάκια, λεωφορεία, καράβια, αυτοκινητάκια), μια κούτα με τουβλάκια, με τα οποία τα παιδιά χρησιμοποιώντας την φαντασία τους δημιουργούσαν σπίτια, κάστρα κλπ), καθώς επίσης και βιβλία με παραμύθια. Χρησιμοποιήθηκε επίσης το κουκλοθέατρο του παιδικού σταθμού για να παίζουν τα παιδιά διάφορους ρόλους (role play). Για να εμπλουτιστεί περισσότερο το δείγμα ομιλίας και και εφόσον είχαμε την δυνατότητα να πραγματοποιηθούν δυο συναντήσεις στο κάθε παιδί για την ολοκλήρωση του, στη δεύτερη συνάντηση και μετά από παράκληση των ίδιων των παιδιών, χρησιμοποιήθηκε φορητός υπολογιστής, ο οποίος περιείχε εικόνες, τραγούδια, και ηχογραφημένα παραμύθια τα οποία βοήθησαν στο να υπάρχει μεγαλύτερη συνεργασία από τα παιδιά.

Μεθοδολογία- Ανάλυση έργου:

Για να είναι όσο το δυνατόν πιο ρεαλιστικό το δείγμα ομιλίας, η δοκιμασία πραγματοποιήθηκε στον παιδικό σταθμό των δυο παιδιών, σε ένα ήσυχο δωμάτιο με πολλά παιχνίδια και παραμύθια και αφού είχαν προηγηθεί κάποιες επισκέψεις του εξεταστή για να γνωριστεί με τα παιδιά και να προκύψει μια οικειότητα μεταξύ τους. Το δείγμα ομιλίας ηχογραφήθηκε. Πραγματοποιήθηκαν δυο συνεδρίες για τα κάθε παιδί με διάρκεια περίπου μια ώρα η κάθε συνεδρία. Εφόσον τα δείγματα ήταν ατομικά, κατά τη διάρκεια λήψης του κάθε ατομικού δείγματος ομιλίας σε κάθε παιδί, στο δωμάτιο βρισκόταν το αντίστοιχο παιδί και ο εξεταστής. . Ο εξεταστής παρέμβαινε στη συζήτηση των παιδιών μόνο

όταν ο ίδιος έκρινε πως η συζήτηση είχε χάσει τη φυσικότητά της και έπρεπε να μεταφερθεί πάλι σε “πραγματικές” συνθήκες επικοινωνίας. Όσο αφορά την Αναστασία, που παρακολουθεί διαφορετικό παιδικό σταθμό, χρησιμοποιήθηκε το ίδιο υλικό που χρησιμοποιήθηκε και στα αλλά δυο παιδιά, αλλά η Αναστασία δεν μιλάει ακόμα (λέει σπάνια μόνο τις λέξεις «μαμά» και «μπαμπά») και δεν της αρέσει το παιχνίδι παρά μόνο η μουσική. Για το λόγο αυτό και για να βρει κάποιο ενδιαφέρον στο δωμάτιο τοποθετήθηκε ένα κασετόφωνο με τα αγαπημένα της τραγούδια. Δεν συμμετείχε σε καμιά δραστηριότητα αξιολόγησης. Αυτό επαναλαμβανόταν σε κάθε συνάντηση της με την ερευνήτρια και κατ' επέκταση η εξαγωγή συμπερασμάτων για το συγκεκριμένο άτομο ήταν αδύνατη.

3.3.2 Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης:

Σκοπός:

Σκοπός αυτής της αξιολόγησης είναι ο προσδιορισμός των φωνολογικών διεργασιών και των φωνημάτων που κατέχουν και χρησιμοποιούν τα παιδιά. Τα δεδομένα αυτά θα συγκριθούν στη συνέχεια με τα αποτελέσματα της Ομάδας Έρευνας του Πανελληνίου Συλλόγου Λογοπεδικών (1995) για τις φωνολογικές διεργασίες και τα φωνήματα που θα πρέπει να κατέχει το παιδί στην ηλικία που βρίσκεται. Επιπλέον, θα πραγματοποιηθεί συγκριτική μελέτη ανάμεσα στα δυο φύλα, καθώς και στα δεδομένα της παρούσας έρευνας με τα δεδομένα αντίστοιχης έρευνας που είχε διεξαχθεί ένα χρόνο πριν, στην ίδια ομάδα τριδύμων.

Η Ομάδα Έρευνας του Πανελληνίου Συλλόγου Λογοπεδικών (1995) προσδιόρισε την ηλικία στην οποία κατακτά ένα παιδί το κάθε φώνημα, τότε κατακτά τα συμπλέγματα καθώς και τις διαδικασίες απλοποίησης που χρησιμοποιεί ένα παιδί κατά την παραγωγή ομιλίας του

στα διάφορα ηλικιακά στάδια. Για τη διεξαγωγή των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκε η «Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης». Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες.

ΣΤΑΔΙΑ ΦΩΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ							
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗΣ							
				ΔΟΜΙΚΕΣ		ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ	
ΣΤΑΔΙΟ I (2.6 - 3.0)	m	(n)	ɲ		<ul style="list-style-type: none"> - Απλοποίηση συμπλέγματων συμφώνων - Πτώση φωνήματος ή συμπλέγματων συμφώνων - Πτώση φωνήματος κλειστής συλλαβής - Αρμονία - Μετάθεση - Μετακίνηση 	<ul style="list-style-type: none"> - Εμπροσθοποίηση - Οπισθοποίηση - Στιγματικοποίηση 	
	p b	t (d)	c ʃ	k g			
	(f) (v)		(ç)(ʝ)	(x)(ɣ)			
		(l)	(ʎ)				
ΣΤΑΔΙΟ II (3.0 - 3.6)	m	n	ɲ		<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση συλλαβής - Πτώση φωνήματος κλειστής συλλαβής - Αρμονία - Μετάθεση - Μετακίνηση - Απλοποίηση συμπλέγματων συμφώνων 	<ul style="list-style-type: none"> - Στιγματικοποίηση 	
	p b	t d	c ʃ	k g			
	(f) v	(θ) (ð)	(s) (z)	ç ʝ			x ɣ
		(l)	(ʎ)				(ts)(dz)
ΣΤΑΔΙΟ III (3.6 - 4.0)	m	n	ɲ		<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση συλλαβής - Πτώση φωνήματος κλειστής συλλαβής - Μετάθεση - Μετακίνηση - Εμφάνιση ορισμένων συμπλεγμάτων συμφώνων εκτός από τα συμπλέγματα με /t/ 		
	p b	t d	c ʃ	k g			
	f v	(θ) (ð)	s z	ç ʝ			x ɣ
		(l)	(ʎ)				(ts)(dz)
ΣΤΑΔΙΟ IV (4.0 - 4.6)	m	n	ɲ		<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση φωνήματος κλειστής συλλαβής μέσα στη λέξη - Εμφάνιση συμπλεγμάτων σιγμαίο + /t/ 		
	p b	t d	c ʃ	k g			
	f v	θ ð	s z	ç ʝ			x ɣ
		(l)	(r)	ʎ			(ts)(dz)
ΣΤΑΔΙΟ V (4.6 - 5.0)	m	n	ɲ		<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση φωνημάτων κλειστής συλλαβής μέσα στη λέξη - Εμφάνιση συμπλεγμάτων συμφώνων εξακολουθητικό + /t/ 		
	p b	t d	c ʃ	k g			
	f v	θ ð	s z	ç ʝ			x ɣ
		(l)	(r)	ʎ			ts dz
ΣΤΑΔΙΟ VI (5.0 - 5.6)	m	n	ɲ		<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση φωνημάτων κλειστής συλλαβής μέσα στη λέξη - Εμφάνιση συμπλεγμάτων συμφώνων με 3 σύμφωνα 		
	p b	t d	c ʃ	k g			
	f v	θ ð	s z	ç ʝ			x ɣ
		(l)	(r)	ʎ			ts dz
ΣΤΑΔΙΟ VII (5.6 - 6.0)	m	n	ɲ		<ul style="list-style-type: none"> - Κατάκτηση συμπλεγμάτων συμφώνων με 3 σύμφωνα εκτός /fç/σινν ΑΣΑΛ 		
	p b	t d	c ʃ	k g			
	f v	θ ð	s z	ç ʝ			x ɣ
		(l)	r	ʎ			ts dz

ΗΛΙΚΙΕΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΩΝ

ΗΛΙΚΙΑ	ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΑ ΣΥΜΦΩΝΩΝ
3,6 - 4,0	sp pl kl vl kn pn pç vy
4,0 - 4,6	fl st sk sc ps ks xt tr kr ðj zm mn
4,6 - 5,0	sf vr dr xn zy ft
5,0 - 5,6	yl yr str
5,6 - 6,0	ðr θr xtr ftç (δεν κατακρίθηκε)

Περιγραφή:

Για τη διεξαγωγή αυτού του τεστ, χρησιμοποιούνται 59 ασπρόμαυρες εικόνες μεγέθους 10cm*12cm.

Μεθοδολογία- Ανάλυση έργου :

Κάθε παιδί χωριστά, πρέπει να κατονομάσει τις μικρές εικόνες. Ο εξεταστής καταγράφει φωνητικά κάθε λέξη που παράγει το παιδί. Στη συνέχεια, αναλύει τις λάθος παραγωγές των παιδιών σημειώνοντας τις διαδικασίες απλοποίησης που έχουν χρησιμοποιηθεί. Για διευκόλυνση των εξεταστών στην ομαδοποίηση και την εξαγωγή συμπερασμάτων, η Ομάδα Έρευνας του Πανελληνίου Συλλόγου Λογοπεδικών (1995) έχει συγκεντρώσει ονομαστικά όλες τις διαδικασίες απλοποίησης και τους έχει δώσει κωδικούς. Έτσι, ο εξεταστής κατά την καταγραφή των διαδικασιών απλοποίησης χρησιμοποιεί αυτούς τους κωδικούς. Τέλος, ο εξεταστής ελέγχει ποια φωνήματα έχει παράγει σωστά το παιδί, ποια έχει αντικαταστήσει και ποια έχει παραλείψει τελείως και συγκρίνει τα δεδομένα αυτά με τα αποτελέσματα της έρευνας του Πανελληνίου Συλλόγου Λογοπεδικών (1995) που αναφέρει ποια φωνήματα πρέπει να έχει κατακτήσει ένα παιδί στην ηλικία αυτή.

Όπως έγινε και με τη λήψη των δειγμάτων ομιλίας, η συμμετοχή της Αναστασίας στις δραστηριότητες αξιολόγησης και κατ' επέκταση η εξαγωγή συμπερασμάτων για το άτομο αυτό ήταν αδύνατη.

3.3.3 Ανεπίσημη Αξιολόγηση Τοπικών Επιρρημάτων και Προθέσεων:

Σκοπός:

Σκοπός του τεστ («Η Κατάκτηση των Τοπικών Προθέσεων στην Ελληνική (Ξυπολιάς & Χριστόπουλος, 2004)»), είναι η αξιολόγηση της κατανόησης και της παραγωγής των τοπικών επιρρημάτων και των προθέσεων από τα παιδιά. Κατά την αξιολόγηση της παραγωγής των εννοιών αυτών στον προφορικό λόγο του παιδιού, ελέγχθηκε τόσο η χρήση των εννοιών αυτών όσο και η συντακτική τους δομή. Επιπλέον, θα πραγματοποιηθεί συγκριτική μελέτη ανάμεσα στα δυο φύλα, καθώς και ανάμεσα στα δεδομένα της παρούσας δοκιμασίας με τα δεδομένα της ίδιας δοκιμασίας που πραγματοποιήθηκε ένα χρόνο πριν, σε αντίστοιχη έρευνα που είχε διεξαχθεί, στην ίδια ομάδα τριδύμων.

Περιγραφή:

Για τη διεξαγωγή του τεστ, χρησιμοποιήθηκε μια σειρά ασπρόμαυρων, σύνθετων εικόνων μεγέθους A4 οι οποίες έχουν δημιουργηθεί στο πλαίσιο προηγούμενης πτυχιακής εργασίας (Ξυπολιάς & Χριστόπουλος, 2004). Για να περιγράψει κανείς τις εικόνες αυτές θα πρέπει να χρησιμοποιήσει αρκετές επιρρηματικές έννοιες και προθέσεις διότι υπάρχουν πολλά τοποθετημένα αντικείμενα και άτομα στο χώρο που απεικονίζουν οι καρτέλες.

Μεθοδολογία- Ανάλυση έργου:

Στο πρώτο μέρος του τεστ, κατά την αξιολόγηση δηλαδή της κατανόησης των τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων, το παιδί έπρεπε να δείξει με το χέρι του, το αντικείμενο ή τον άνθρωπο εκείνο που περιέγραφε ο εξεταστής χρησιμοποιώντας μία κάθε φορά επιρρηματική μορφή ή πρόθεση. Στο δεύτερο μέρος του τεστ, κατά την αξιολόγηση δηλαδή της χρήσης και της συντακτικής δομής των εννοιών αυτών κατά την παραγωγή λόγου του παιδιού, ο εξεταστής ζητούσε από το παιδί να του πει πως είναι τοποθετημένο ένα αντικείμενο ή ένας άνθρωπος ως προς ένα άλλο αντικείμενο ή έναν άλλο άνθρωπο μέσα στον εικονιζόμενο χώρο. Ο εξεταστής κατέγραφε τις απαντήσεις του παιδιού και στα δύο μέρη του τεστ.

Όπως έγινε και με τις προηγούμενες αξιολογήσεις, η συμμετοχή της Αναστασίας ήταν αδύνατη.

3.3.4 Peabody Picture Vocabulary Test (PPVT):

Σκοπός:

Σκοπός αυτής της αξιολόγησης είναι ο προσδιορισμός της νοητικής ηλικίας (κατανόηση λέξεων) των παιδιών σε μονολεκτικό επίπεδο. Τα αποτελέσματα θα συγκριθούν στο τέλος με τα αποτελέσματα της έρευνας των Dunn & Dunn (1981). Επιπλέον, θα πραγματοποιηθεί συγκριτική μελέτη ανάμεσα στα δυο φύλα, καθώς επίσης και ανάμεσα στα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας με τα αποτελέσματα αντίστοιχης έρευνας, που είχε διεξαχθεί ένα χρόνο πριν, στην ίδια ομάδα τριδύμων.

Οι Dunn & Dunn (1981) προσδιόρισαν τη σχέση μεταξύ νοητικής (κατανόηση λέξεων) και χρονολογικής ηλικίας στα παιδιά. Για την πραγματοποίηση της έρευνας δημιούργησαν ένα διαγνωστικό υλικό

αποτελούμενο από 150 καρτέλες μεγέθους A4 με τέσσερις εικόνες στην κάθε καρτέλα. Το τεστ αυτό ονομάστηκε “Peabody Picture Vocabulary Test” και αξιολογεί τη νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του παιδιού στο μονολεκτικό επίπεδο. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 3.3.4: Τιμές και αντιστοίχιση νοητικής ηλικίας σύμφωνα με το PPVT

Raw Scores	Mental Ages (έτη – μήνες)	Raw Scores	Mental Ages (έτη – μήνες)
111	–	57	6-3
110	–	56	6-1
109	18-0	55	5-11
108	17-9	54	5-9
107	17-6	53	5-7
106	17-2	52	5-5
105	16-11	51	5-2
104	16-7	50	5-1
103	16-3	49	4-11
102	15-11	48	4-10
101	15-9	47	4-8
100	15-7	46	4-7
99	15-5	45	4-5
98	15-3	44	4-3
97	15-1	43	4-1
96	14-10	42	4-0
95	14-6	41	3-11
94	14-3	40	3-10
93	13-11	39	3-9
92	13-7	38	3-8
91	13-2	37	3-7
90	12-11	36	3-6
89	12-9	35	3-5
88	12-7	34	3-4
87	12-5	33	3-3
86	12-3	32	3-3
85	12-1	31	3-2

84	11-9	30	3-1
83	11-4	29	3-0
82	11-0	28	2-11
81	10-10	27	2-11
80	10-8	26	2-10
79	10-7	25	2-9
78	10-5	24	2-8
77	10-4	23	2-8
76	10-2	22	2-7
75	10-0	21	2-6
74	9-8	20	2-6
73	9-5	19	2-5
72	9-2	18	2-5
71	8-11	17	2-4
70	8-9	16	2-4
69	8-7	15	2-3
68	8-5	14	2-3
67	8-3	13	2-2
66	8-1	12	2-2
65	7-10	11	2-1
64	7-8	10	2-1
63	7-6	9	2-0
62	7-3	8	1-11
61	7-1	7	1-11
60	6-10	6	1-10
59	6-8	5	1-9
58	6-6	-	-

Περιγραφή- Ανάλυση έργου:

Για την πραγματοποίηση του τεστ χρησιμοποιούνται 150 καρτέλες με τέσσερις φωτογραφίες η καθεμιά. Κάθε φωτογραφία απεικονίζει ένα ουσιαστικό ή ένα ρήμα.

Μεθοδολογία:

Ο εξεταστής, έδειχνε μία-μία τις καρτέλες σε κάθε παιδί ξεχωριστά και του ζητούσε να του δείξει την εικόνα εκείνη που αντιστοιχούσε στη λέξη που παρήγαγε ο ίδιος. Όταν ολοκληρώθηκε η αξιολόγηση, ο εξεταστής πλέον μπορούσε να προσδιορίσει τη νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) των παιδιών στο μονολεκτικό επίπεδο σύμφωνα με την απόδοση που είχαν και να τη συγκρίνει με τη χρονολογική τους ηλικία. Η σύγκριση έγινε με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας των Dunn & Dunn (1981).

3.3.5 Reynell Developmental Language Scales (RDLS):

Σκοπός:

Σκοπός της διεξαγωγής αυτού του τεστ είναι ο προσδιορισμός της νοητικής ηλικίας (κατανόηση λέξεων) των παιδιών στο σύνθετο λόγο και η σύγκρισή του με τη χρονολογική ηλικία των παιδιών σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας των Huntley & Reynell (1985). Τα αποτελέσματα της δοκιμασίας θα χρησιμοποιηθούν για να γίνει σύγκριση ανάμεσα στα δυο φύλα, καθώς επίσης και σύγκριση των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας με τα αποτελέσματα αντίστοιχης έρευνας, που είχε διεξαχθεί ένα χρόνο πριν, στην ίδια ομάδα τριδύμων.

Οι Huntley & Reynell (1985) μελέτησαν τη σχέση νοητικής ηλικίας (κατανόηση λέξεων) και χρονολογικής στο σύνθετο λόγο. Κατά την αξιολόγηση χρησιμοποιούσαν μόνο αντικείμενα και όχι κάρτες. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Raw Score	Equivalent Age: years and months			Raw Score
	Verbal Comprehension A	Verbal Comprehension B	Expressive Language	
1-6	< 1.00	< 1.00	< 1.00	1-6
7	1.00,1.01	1.00,1.01	< 1.00	7
8	1.02	1.02	< 1.00	8
9	1.03	1.03	1.00,1.01	9
10	1.04	1.04	1.02	10
11	1.05	1.05	1.03	11
12	1.06	1.06	1.04	12
13	1.06	1.07	1.05	13
14	1.07	1.08	1.06	14
15	1.08	1.09	1.07	15
16	1.09	1.10	1.08	16
17	1.10	1.10	1.09	17
18	1.10	1.11	1.09	18
19	1.11	2.00	1.10	19
20	2.00	2.00	1.11	20
21	2.01	2.01	1.11	21
22	2.01	2.02	2.00	22
23	2.02	2.02	2.00	23
24	2.03	2.03	2.01	24
25	2.03	2.04	2.02	25
26	2.04	2.05	2.03	26
27	2.05	2.05	2.03	27
28	2.05	2.06	2.04	28
29	2.06	2.06	2.04	29
30	2.06	2.07	2.05	30
31	2.07	2.08	2.06	31
32	2.08	2.08	2.07	32
33	2.08	2.09	2.07	33
34	2.09	2.10	2.08	34
35	2.10	2.11	2.09	35
36	2.10	2.11	2.10	36
37	2.11	3.00	2.11	37
38	3.00	3.01	3.00	38
39	3.00	3.02	3.01	39
40	3.01	3.02	3.02	40
41	3.02	3.03	3.03	41
42	3.03	3.04	3.04	42
43	3.04	3.05	3.05,3.06	43
44	3.05	3.06	3.07	44
45	3.06	3.06	3.08,3.09	45
46	3.07	3.07	3.10	46
47	3.08	3.08	3.11,4.0	47
48	3.09	3.09	4.01	48
49	3.10	3.10,3.11	4.02, 4.03	49
50	3.11	4.00	4.04,4.05	50
51	4.00	4.01,4.02	4.06,4.07	51
52	4.01,4.02	4.03	4.08,4.09	52
53	4.03	4.04,4.05	4.10,4.11	53
54	4.04	4.06,4.07	5.00-5.02	54
55	4.05	4.08-4.11	5.03-5.05	55
56	4.06,4.07	5.00-5.02	5.06-5.10	56
57	4.08,4.09	5.03-5.06	5.11-6.04	57
58	4.10,4.11	5.07-6.00	6.05-6.11	58
59	5.00-5.02	6.01-6.06	≥ 7.00	59
60	5.03-5.05	6.07-7.00	≥ 7.00	60
61	5.06-5.08	> 7.00	≥ 7.00	61
62	5.09-5.11	> 7.00	≥ 7.00	62
63	6.00-6.05	-	≥ 7.00	63
64	6.06-7.00	-	≥ 7.00	64
65-67	> 7.00	-	≥ 7.00	65-67

Περιγραφή:

Το τεστ αυτό περιέχει αντικείμενα. Τα περισσότερα από αυτά είναι καθημερινά αντικείμενα (π.χ. κούπα, κουτάλι, αυτοκίνητο, μολύβια χρωματιστά, κούκλες, τραπέζι, κρεβάτι, μπάλα, σκούπα, κ.λ.π.) και αρκετά βρίσκονται στο πραγματικό τους μέγεθος.

Μεθοδολογία- Ανάλυση έργου:

Ο εξεταστής δίνει οδηγίες στο παιδί για το πώς να τοποθετηθούν τα αντικείμενα στο χώρο, του ζητάει να επιλέξει κάποια που κατονομάζει ο ίδιος και να απαντήσει σε ερωτήσεις που σχετίζονταν με αυτά. Στο τέλος, ο εξεταστής μπορεί να προσδιορίσει τη νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του παιδιού στο σύνθετο λόγο και να τη συγκρίνει με τη χρονολογική του ηλικία με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας των Huntley & Reynell (1985).

3.3.6 *Good Enough Drawing Test Of Intelligence (Goodenough and Harris (1985)):*

Σκοπός:

Σκοπός της διεξαγωγής αυτού του τεστ είναι να διαπιστωθεί αν υπάρχει αντιστοιχία της ζωγραφιάς των παιδιών με τη χρονολογική τους ηλικία σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας των Goodenough and Harris (1985). Επιπλέον, θα γίνει σύγκριση των αποτελεσμάτων ανάμεσα στα δυο φύλα.

Κατά την αξιολόγηση χρησιμοποιούνται μόνο μια λευκή κόλλα χαρτί και ένα μολύβι. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

POINTS:	2	6	10	14	18	22	26	30	34	38	42
MENTAL AGE:	3	4	5	6	7	8	9	10	12	13	14

Περιγραφή:

Το τεστ αυτό αποτελείται από ένα συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο. Κάθε ερώτηση απεικονίζει λεπτομερώς ένα στοιχείο-χαρακτηριστικό μιας ζωγραφιάς ενός ανθρώπου. Σύμφωνα με το πλήθος των ερωτήσεων στις οποίες ανταποκρίνεται η εκάστοτε ζωγραφιά του κάθε παιδιού, προκύπτει μια βαθμολογία, η οποία αναλύεται σε μια κλίμακα αξιολόγησης, όπου προσδιορίζεται αν η ζωγραφιά του παιδιού συμβαδίζει με την χρονολογική του ηλικία.

Μεθοδολογία- Ανάλυση έργου:

Ο εξεταστής δίνει στο παιδί ένα λευκό χαρτί και ένα μολύβι και του ζητάει να ζωγραφίσει έναν άνθρωπο (δεν δίνονται περαιτέρω διευκρινήσεις για το πώς θα τον ζωγραφίσει). Και τα δυο παιδιά συνεργάστηκαν με προθυμία σε αυτήν τη δοκιμασία. Αρχικά, η Φωτεινή ήθελε να ζωγραφίσει ένα σπιτάκι και ο Γιάννης ένα αυτοκίνητο. Όταν τελικά ολοκληρώθηκε η αξιολόγηση, ο εξεταστής μπορούσε να προσδιορίσει αν υπάρχει συσχετισμός της ζωγραφιάς με την χρονολογική ηλικία των παιδιών με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας των Goodenough and Harris (1985). Τέλος, θα μπορούσε να γίνει σύγκριση των αποτελεσμάτων ανάμεσα στα δυο φύλα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4:

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ - ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα, τα οποία αναφέρονται στη γλωσσική και επικοινωνιακή ικανότητα παιδιών πολλαπλής γέννας, από όλες τις αξιολογήσεις που έγιναν στα δύο από τα τρία παιδιά, λόγω του ότι το τρίτο ήταν αδύνατο να συνεργαστεί για λόγους που έχουν ήδη αναφερθεί. Επιπλέον, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που αναφέρονται στις διαφορές ανάμεσα στα δυο φύλα, καθώς και τα αποτελέσματα που αναφέρονται στις διαφορές της παρούσας έρευνας με τα αποτελέσματα αντίστοιχης έρευνας που είχε διεξαχθεί στο παρελθόν, στην όποια συμμετείχαν τα ίδια υποκείμενα (ίδια ομάδα παιδιών), πριν από ένα χρόνο. Βγήκαν λοιπόν, τα ακόλουθα αποτελέσματα.

4.1 Δείγμα Ομιλίας:

- Ημερομηνία γέννησης: 28-04-2004
- Ημερομηνία λήψης δειγμάτων ομιλίας: 19-02-2008
- Ηλικία των παιδιών: 3ετών, 9μηνών και 22ημερών.
- Το MLU σύμφωνα με την έρευνα των Chapman & Miller (1981) για παιδιά ηλικίας 3ετών και 10μηνών (σύμφωνα με τον πίνακα, ο οποίος αντιπροσωπεύει τα αποτελέσματα της έρευνας, η ηλικία τους κυμαίνεται, μεταξύ 3,8 και 4ετων, επομένως το MLU θα κυμανθεί μεταξύ 3,21–4,97 και 3.46–5.34, τα οποία αντιπροσωπεύουν τις συγκεκριμένες ηλικίες αντίστοιχα) είναι : 3,21–5.34

i) 1ο Ατομικό Δείγμα Ομιλίας:

, MLU Γιάννη \rightarrow 7,008
f MLU Φωτεινής \rightarrow 3,194

ii) 2ο Ατομικό Δείγμα Ομιλίας:

, MLU Γιάννη \rightarrow 6,587
f MLU Φωτεινής \rightarrow 2,393

iii) Μέσος Όρος των MLU [(1^ο ατομικό+2^ο ατομικό)/2]:

, MLU Γιάννη \rightarrow 6,797
f MLU Φωτεινής \rightarrow 2,794

Θ Συνοπτικά τα Αποτελέσματα:

, MLU Γιάννη: \rightarrow περίπου 1 χρόνο πιο μπροστά σε σχέση με την χρονολογική του ηλικία

f MLU Φωτεινής: \rightarrow 5-6 μήνες πιο πίσω σε σχέση με την χρονολογική της ηλικία

Θ Σύγκριση ανάμεσα στα δυο φύλα:

Όπως διαπιστώθηκε μέσα από το δείγμα ομιλίας που λήφθηκε από τα παιδιά, το μέσο μήκος εκφωνήματος (MLU) του αγοριού βρίσκεται 1 χρόνο και 5 μήνες πιο μπροστά σε σχέση με το μέσο μήκος εκφωνήματος (MLU) του κοριτσιού, το οποίο βρίσκεται 5 μήνες πιο πίσω από τη χρονολογική της ηλικία.

○ Σύγκριση ανάμεσα στα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, με τα αποτελέσματα αντίστοιχης έρευνας που είχε διεξαχθεί πριν από 1 χρόνο, στο ίδιο δείγμα:

§ Το 2006 => το μέσο μήκος εκφωνήματος (MLU) και των δυο παιδιών βρίσκεται εντός φυσιολογικών ορίων. Το μέσο μήκος εκφωνήματος (MLU) του αγοριού είναι μικρότερο κατά 0.2 σε σχέση με το MLU του κοριτσιού.

§ Το 2008 => Το μέσο μήκος εκφωνήματος (MLU) του αγοριού βρίσκεται 1 χρόνο και 5 μήνες πιο μπροστά σε σχέση το μέσο μήκος εκφωνήματος (MLU) του κοριτσιού, το οποίο βρίσκεται 5 μήνες πιο πίσω από τη χρονολογική της ηλικία.

Συμπεράσματα Συγκριτικής Μελέτης Ανάμεσα Στις Δυο Έρευνες:

, ΓΙΑΝΝΗΣ:

Συγκρίνοντας τα προαναφερθέντα αποτελέσματα, βλέπουμε ότι ενώ στην έρευνα του 2006 το μέσο μήκος εκφωνήματος (MLU) του αγοριού βρισκόταν εντός φυσιολογικών ορίων, από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι το μέσο μήκος εκφωνήματος (MLU) του αγοριού βρίσκεται περίπου 1 χρόνο πιο μπροστά σε σχέση με την χρονολογική του ηλικία πιο μπροστά σε σχέση με τη χρονολογική του ηλικία. Επομένως, κατά την διάρκεια του τελευταίου χρόνου το μέσο μήκος εκφωνήματος του Γιάννη, έχει βελτιωθεί.

f ΦΩΤΕΙΝΗ:

Συγκρίνοντας τα προαναφερθέντα αποτελέσματα, βλέπουμε ότι ενώ στην έρευνα του 2006 το μέσο μήκος εκφωνήματος (MLU) του κοριτσιού

βρισκόταν εντός φυσιολογικών ορίων, από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι το μέσο μήκος εκφωνήματος (MLU) του κοριτσιού βρίσκεται περίπου 5-6 μήνες πιο πίσω σε σχέση με τη χρονολογική της ηλικία. Επομένως, κατά την διάρκεια του τελευταίου χρόνου το μέσο μήκος εκφωνήματος της Φωτεινής βρίσκεται σε χαμηλότερο επίπεδο.

§ Αξίζει να σημειωθεί, ότι στην έρευνα του 2006 το μέσο μήκος εκφωνήματος (MLU) του αγοριού συσχετιζόταν με την χρονολογική του ηλικία, αλλά ήταν 0,2 πιο πίσω σε σχέση με το μέσο μήκος εκφωνήματος (MLU) του κοριτσιού. Μετά από ένα χρόνο και σύμφωνα με την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι το μέσο μήκος εκφωνήματος (MLU) του αγοριού, όχι μόνο βρίσκεται 1χρονο πιο μπροστά σε σχέση με την χρονολογική του ηλικία, αλλά και ενάμιση χρόνο περίπου μήνες πιο μπροστά σε σχέση το μέσο μήκος εκφωνήματος (MLU) του κοριτσιού.

4.2 Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης:

Μέσω της επίσημης Δοκιμασίας Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης, θα γίνει σύγκριση με τα φωνήματα που έχουν κατακτήσει τα παιδιά, με τα φωνήματα που αναφέρονται στο τρίτο στάδιο του πίνακα «Στάδια Φωνολογικής Εξέλιξης» στο οποίο αναφέρονται τα φωνήματα που κατακτούνται από τα παιδιά σε ηλικία 3ετών και 6μηνών μέχρι την ηλικία των 4ετών. Ο πίνακας αυτός αναφέρει ότι στο διάστημα αυτό το

παιδί θα πρέπει να έχει κατακτήσει τα εξής φωνήματα: /m/, /p/, /b/, /f/, /v/, /t/, /n/, /d/, /s/, /z/, /j/, /c/, /ʃ/, /c/, /ʃ/, /k/, /g/, /x/, /ɣ/ και /l/.

Μέσα από τις απαντήσεις που έχει δώσει ο Γιάννης στο τεστ αυτό, διαπιστώθηκε ότι για την ηλικία του, έχει κατακτήσει τα φωνήματα που απαιτούνται σύμφωνα με τον πίνακα «Στάδια Φωνολογικής Εξέλιξης». Παρατηρήθηκε επίσης, ότι δε χρησιμοποιεί καθόλου τα φωνήματα /θ/ και /ts/. Επιπλέον, παρατηρήθηκε ότι δε χρησιμοποιούσε με σταθερότητα τους ήχους /δ/, /c/, /dz/ και /Λ/. Πιο συγκεκριμένα, τα φωνήματα αυτά άλλοτε τα χρησιμοποιεί και άλλοτε όχι. Για την ακρίβεια, παρατηρήθηκε ότι τη θέση του φωνήματος /δ/ μπορεί να την πάρει το φώνημα /j/ ή /z/, τη θέση του φωνήματος /dz/ μπορεί να την πάρει το φώνημα /z/, τη θέση του φωνήματος /c/ μπορεί να την πάρει το φώνημα /s/, ενώ το φώνημα /j/ καταλαμβάνει μερικές φορές τη θέση του φωνήματος /Λ/. Αυτό όμως δεν υποδεικνύει κάποια καθυστέρηση στην ανάπτυξη του φωνολογικού συστήματος του παιδιού. Τέλος, διαπιστώθηκε ότι έχει την σωστή χρήση φωνημάτων που αντιστοιχούν σε μεγαλύτερες ηλικίες, πλην του φωνήματος /r/, το οποίο ο Γιάννης μπορούσε να χειρίζεται με μερική επιτυχία τόσο σε επίπεδο ήχου, όσο και σε συμπλέγματα. Η μερική αποτυχία στη χρήση του φωνήματος παρατηρείται σε όλες τις πιθανές θέσεις.

Όσο αφορά την Φωτεινή, διαπιστώθηκε ότι για την ηλικία της, έχει κατακτήσει τα φωνήματα που απαιτούνται σύμφωνα με τον πίνακα «Στάδια Φωνολογικής Εξέλιξης». Παρατηρείται επίσης ότι ενώ έχει τη σωστή χρήση του φωνήματος /θ/, δυσκολεύεται στην παραγωγή του σε κλειστή συλλαβή π.χ αρίθμος → αρίfμος. Όσο αφορά το φώνημα /l/ υπάρχει σωστή χρήση του παρόλα αυτά, παρατηρείται περιστασιακή αντικατάσταση του από το αλλόφωνο /Λ/. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι έχει την σωστή χρήση φωνημάτων που αντιστοιχούν σε μεγαλύτερες ηλικίες, πλην του φωνήματος /r/, το οποίο η Φωτεινή μπορούσε να

χειρίζεται με μερική επιτυχία τόσο σε επίπεδο ήχου, όσο και σε συμπλέγματα. Η μερική αποτυχία στη χρήση του φωνήματος παρατηρείται σε όλες τις πιθανές θέσεις.

Όσο αφορά τα συμπλέγματα που έχουν κατακτήσει τα παιδιά, θα γίνει σύγκριση με τα συμπλέγματα που αναφέρονται στο διάστημα 3,5-4 ετών του πίνακα «ηλικίες κατάκτησης των συμπλεγμάτων» στον οποίο αναφέρονται τα συμπλέγματα που καταχτούνται από τα παιδιά σε ηλικία 3ετών και 6μηνών μέχρι την ηλικία των 4ετών. Ο πίνακας αυτός αναφέρει ότι στο διάστημα αυτό το παιδί θα πρέπει να έχει κατακτήσει τα εξής συμπλέγματα /sp/, /pl/, /kl/, /vl/, /kn/, /, /pn/, /pc/, /vγ/.

Μέσα από τις απαντήσεις που έχει δώσει ο Γιάννης στο τεστ αυτό, διαπιστώθηκε ότι για την ηλικία του, έχει κατακτήσει όλα τα συμπλέγματα που απαιτούνται σύμφωνα με τον πίνακα «ηλικίες κατάκτησης των συμπλεγμάτων» εκτός από τα συμπλέγματα /pl/ και /pn/. Αυτό όμως δεν είναι κάτι το ανησυχητικό. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι έχει την σωστή χρήση συμπλεγμάτων που αντιστοιχούν σε μεγαλύτερες ηλικίες και συγκεκριμένα των παρακάτω /st/, /sk/, /ks/, /kr/, /zm/, /mn/, /χn/, /zγ/, /γl/ και /ftχ/. Τέλος, διαπιστώθηκε ότι μπορούσε να χειρίζεται με μερική επιτυχία τα συμπλέγματα /sf/, /vr/ και /ft/. Πιο συγκεκριμένα, τα συμπλέγματα αυτά άλλοτε τα χρησιμοποιεί σωστά και άλλοτε όχι. Η μερική αποτυχία στη χρήση των συμπλεγμάτων αυτών παρατηρείται σε όλες τις πιθανές θέσεις.

Η Φωτεινή δείχνει να έχει κατακτήσει τα συμπλέγματα της ηλικίας της καθώς και συμπλέγματα που αντιστοιχούν σε μεγαλύτερες ηλικίες και συγκεκριμένα των παρακάτω: /fl/, /st/, /sk/, /ps/, /ks/, /χt/, /sk/, /δz/, /zm/, /mn/, /vr/, /χn/, /ft/, /γl/, /γr/, /θr/ και /ftχ/. Τέλος, διαπιστώθηκε ότι δεν έχει κατακτήσει ακόμη πλήρως το σύμπλεγμα /sf/. Πιο συγκεκριμένα, δε το χρησιμοποιεί σωστά σε όλα τα γλωσσικά περιβάλλοντα.

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι τα παιδιά έχουν ακόμη περιθώριο για πλήρη κατάκτηση των φωνημάτων και των συμπλεγμάτων που αναφέρθηκαν παραπάνω καθώς είναι 3χρονών και 9μηνών και τα φωνήματα: /m/, /p/, /b/, /f/, /v/, /t/, /d/, /s/, /z/, /ʃ/, /c/, /j/, /c/, /j/, /k/, /g/, /χ/ και /γ/, καθώς και τα συμπλέγματα /sp/, /pl/, /kl/, /vl/, /kn/, /pn/, /pc/, /vγ/ που προαναφέρθηκαν έχουν περιθώριο κατάκτησης μέχρι την ηλικία των 4ετών σύμφωνα πάντα με την έρευνα του Πανελλήνιου Συλλόγου Λογοπεδικών (1995).

Αποτελέσματα-φωνολογική ηλικία των παιδιών/:

Η εκτίμηση της φωνολογικής ηλικίας των παιδιών έγινε με βάση τα φωνήματα και τα συμπλέγματα που κατέχουν καθώς και τις διαδικασίες απλοποίησης τις οποίες χρησιμοποιούν, όπως ορίζει η έρευνα του Πανελλήνιου Συλλόγου Λογοπεδικών (1995). Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την επίσημη Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης, η φωνολογική ηλικία του Γιάννη, είναι 3,6 – 4,0 ετών. Επομένως, η φωνολογική ηλικία του παιδιού συμβαδίζει με την χρονολογική του ηλικία. Επιπλέον, παρατηρήθηκε ότι ο Γιάννης έχει την σωστή χρήση φωνημάτων και συμπλεγμάτων που αντιστοιχούν και σε μεγαλύτερες ηλικίες, αλλά δεν τα χρησιμοποιεί σε όλα τα γλωσσικά περιβάλλοντα. Όσο αφορά την Φωτεινή, σύμφωνα με την επίσημη Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης, η φωνολογική της ηλικία εκτιμάται μεγαλύτερη από την χρονολογική της ηλικία και από την φωνολογική ηλικία του Γιάννη, εφόσον διαπιστώνεται ότι κάνει χρήση φωνημάτων, συμπλεγμάτων αλλά και διαδικασιών απλοποίησης που αντιστοιχούν σε μεγαλύτερες ηλικίες, σε μεγαλύτερο εύρος, καθώς και μεγαλύτερη συχνότητα στο λεξιλόγιο του από τον Γιάννη. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον πίνακα «Στάδια Φωνολογικής Εξέλιξης» η φωνολογική ηλικία τη Φωτεινής, με βάση τα φωνήματα που κατέχει,

είναι 4,0 – 4,6 ετών, ενώ η χρονολογική της ηλικία είναι περίπου 3 ετών και 8 μηνών.

Θ Συνοπτικά τα Αποτελέσματα:

à Διαδικασίες απλοποίησης:

, Γιάννης: χρησιμοποιεί διαδικασίες απλοποίησης που συμβαδίζουν με τη χρονολογική του ηλικία.

f Φωτεινή: χρησιμοποιεί διαδικασίες απλοποίησης που αντιστοιχούν σε παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας

à Φωνήματα που έχουν κατακτηθεί μέχρι στιγμής:

, Γιάννης: χρησιμοποιεί φωνήματα φυσιολογικά για την ηλικία του

f Φωτεινή: έχει κατακτήσει σχεδόν όλα τα φωνήματα τα οποία έχουν περιθώριο κατάκτησης μέχρι την ηλικία των 6 ετών.

à Συμπλέγματα που έχουν κατακτηθεί μέχρι στιγμής:

, Γιάννης: χρησιμοποιεί συμπλέγματα φυσιολογικά για την ηλικία του, αλλά και συμπλέγματα που αντιστοιχούν σε μεγαλύτερες ηλικίες.

f Φωτεινή: χρησιμοποιεί συμπλέγματα φυσιολογικά για την ηλικία της, αλλά και συμπλέγματα που αντιστοιχούν σε μεγαλύτερες ηλικίες με μεγαλύτερο εύρος, καθώς και μεγαλύτερη συχνότητα σε σχέση με τον Γιάννη.

! ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα αποτελέσματα απεικονίζονται συνοπτικά και στους παρακάτω πίνακες:

ΣΤΑΔΙΑ ΦΩΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

				ΔΟΜΙΚΕΣ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ
ΣΤΑΔΙΟ I (2.6 - 3.0)	m	(n)	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Απλοποίηση συμπλεγμάτων συμφώνων - Πτώση φωνήματος ή συμπλεγμάτων συμφώνων - Πτώση φωνήματος κλειστής συλλαβής - Αρμονία - Μετάθεση - Μετακίνηση 	<ul style="list-style-type: none"> - Εμπροσθοποίηση - Οπισθοποίηση - Στιγματικοποίηση
	p b	t (d)	c ʃ k g		
	(f) (v)		(ç)(ʝ) (x)(ɣ)		
		(l)	(ʎ)		
ΣΤΑΔΙΟ II (3.0 - 3.6)	m	n	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση συλλαβής - Πτώση φωνήματος κλειστής συλλαβής - Αρμονία - Μετάθεση - Μετακίνηση - Απλοποίηση συμπλεγμάτων συμφώνων 	<ul style="list-style-type: none"> - Στιγματικοποίηση
	p b	t d	c ʃ k g		
	(f) v	(θ) (ð) (s) (z)	ç ʝ x ɣ		
		(ts)(dz)			
ΣΤΑΔΙΟ III (3.6 - 4.0)	m	n	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση συλλαβής - Πτώση φωνήματος κλειστής συλλαβής - Μετάθεση - Μετακίνηση - Εμφάνιση ορισμένων συμπλεγμάτων συμφώνων εκτός από τα συμπλέγματα με /r/ 	
	p b	t d	c ʃ k g		
	f v	(θ) (ð) s z	ç ʝ x ɣ		
		(ts)(dz)			
ΣΤΑΔΙΟ IV (4.0 - 4.6)	m	n	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση φωνήματος κλειστής συλλαβής μέσα στη λέξη - Εμφάνιση συμπλεγμάτων σιγμαίο + /r/ 	
	p b	t d	c ʃ k g		
	f v	θ ð s z	ç ʝ x ɣ		
		(ts)(dz)			
	l	(r)	ʎ		

ΗΛΙΚΙΕΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΩΝ

ΗΛΙΚΙΑ	ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΑ ΣΥΜΦΩΝΩΝ
3,6 - 4,0	sp pl kl vl kn pn pç vy
4,0 - 4,6	fl st sk sc ps ks xt tr kr δj zm mn
4,6 - 5,0	sf vr dr xn zy ft
5,0 - 5,6	yl yr str
5,6 - 6,0	δr θr xtr fç (δεν κατακίθηκε)

Σημείωση:

- Όπου → το φώνημα/σύμπλεγμα έχει κατακτηθεί.
- Όπου → το φώνημα/σύμπλεγμα παράγεται σε ορισμένα γλωσσικά περιβάλλοντα.
- Όπου → οι διαδικασίες απλοποίησης πραγματοποιούνται σε ορισμένα γλωσσικά περιβάλλοντα.

ΦΩΤΕΙΝΗ

ΣΤΑΔΙΑ ΦΩΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

				ΔΟΜΙΚΕΣ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ
ΣΤΑΔΙΟ I (2.6 - 3.0)	m	(n)	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Απλοποίηση συμπλέγματων συμφώνων - Πτώση φωνήματος ή συμπλέγματων συμφώνων - Πτώση φωνήματος κλειστής σιλλαβής - Αρμονία - Μετάθεση - Μετακίνηση 	<ul style="list-style-type: none"> - Εμπροσθοποίηση - Οπισθοποίηση - Σιγμικοποίηση
	p b	t (d)	c ʃ k g		
	f (v)		(ç)(ʝ) (x)(ɣ)		
		(l)	(ʎ)		
ΣΤΑΔΙΟ II (3.0 - 3.6)	m	n	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση σιλλαβής - Πτώση φωνήματος κλειστής σιλλαβής - Αρμονία - Μετάθεση - Μετακίνηση - Απλοποίηση συμπλέγματων συμφώνων 	<ul style="list-style-type: none"> - Σιγμικοποίηση
	p b	t d	c ʃ k g		
	f (v)	(θ) (ð) (s) (z)	ç ʝ x ɣ		
		(l)	(ʎ)		
ΣΤΑΔΙΟ III (3.6 - 4.0)	m	n	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση σιλλαβής - Πτώση φωνήματος κλειστής σιλλαβής - Μετάθεση - Μετακίνηση - Εμφάνιση ορισμένων συμπλεγμάτων συμφώνων εκτός από τα συμπλέγματα με /t/ 	
	p b	t d	c ʃ k g		
	f v	(θ) (ð) s z	ç ʝ x ɣ		
		(l)	(ʎ)		
ΣΤΑΔΙΟ IV (4.0 - 4.6)	m	n	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση φωνήματος κλειστής σιλλαβής μέσα στη λέξη - Εμφάνιση συμπλεγμάτων σιγμαίο + /t/ 	
	p b	t d	c ʃ k g		
	f v	θ ð s z	ç ʝ x ɣ		
		(l)	(r) ʎ		
ΣΤΑΔΙΟ V (4.6 - 5.0)	m	n	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση φωνημάτων κλειστής σιλλαβής μέσα στη λέξη - Εμφάνιση συμπλεγμάτων συμφώνων εξακολουθητικό + /t/ 	
	p b	t d	c ʃ k g		
	f v	θ ð s z	ç ʝ x ɣ		
		(l)	(r) ʎ		
ΣΤΑΔΙΟ VI (5.0 - 5.6)	m	n	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση φωνημάτων κλειστής σιλλαβής μέσα στη λέξη - Εμφάνιση συμπλεγμάτων συμφώνων με 3 σύμφωνα 	
	p b	t d	c ʃ k g		
	f v	θ ð s z	ç ʝ x ɣ		
		(l)	(r) ʎ		
ΣΤΑΔΙΟ VII (5.6 - 6.0)	m	n	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Κατάκτηση συμπλεγμάτων συμφώνων με 3 σύμφωνα εκτός /ftç/ στην ΑΣΑ 	
	p b	t d	c ʃ k g		
	f v	θ ð s z	ç ʝ x ɣ		
		(l)	(r) ʎ		

ΗΛΙΚΙΕΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΩΝ

ΗΛΙΚΙΑ	ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΑ ΣΥΜΦΩΝΩΝ
3,6 - 4,0	sp pl kl vl kn pr. pɣ vy
4,0 - 4,6	fl st sk sc ps ks xt tr kr ʃj zm mn
4,6 - 5,0	sf vr dr xn zy ft
5,0 - 5,6	vl vr str
5,6 - 6,0	ʃr θr xtr ftɕ (δεν κατακτίθηκε)

Σημείωση:

- Όπου → το φώνημα/σύμπλεγμα έχει κατακτηθεί.
- Όπου → το φώνημα/σύμπλεγμα παράγεται σε ορισμένα γλωσσικά περιβάλλοντα.

– Όπου → οι διαδικασίες απλοποίησης πραγματοποιούνται σε ορισμένα γλωσσικά περιβάλλοντα.

Θ Σύγκριση ανάμεσα στα δυο φύλα:

Όπως διαπιστώθηκε μέσα από την παραπάνω δοκιμασία (Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης) που χορηγήθηκε στα παιδιά, η φωνολογική ηλικία του Γιάννη συμβαδίζει με την χρονολογική του ηλικία, ενώ η φωνολογική ηλικία της Φωτεινής, εκτιμάται μεγαλύτερη από την χρονολογική της ηλικία. επομένως, παρόλο που η φωνολογική ηλικία του Γιάννη συμβαδίζει με την χρονολογική του ηλικία, βρίσκεται πιο πίσω σε σχέση με την φωνολογική ηλικία της Φωτεινής.

Θ Σύγκριση ανάμεσα στα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, με τα αποτελέσματα αντίστοιχης έρευνας που είχε διεξαχθεί πριν από 1 χρόνο, στον ίδιο πληθυσμό:

§ 2006 :

à Διαδικασίες απλοποίησης:

, Γιάννης: χρησιμοποιεί διαδικασίες απλοποίησης φυσιολογικές για την ηλικία του.

f Φωτεινή: χρησιμοποιεί διαδικασίες απλοποίησης φυσιολογικές για την ηλικία της αλλά με μικρότερη συχνότητα σε σχέση με το Γιάννη.

à Φωνήματα που έχουν κατακτηθεί μέχρι στιγμής:

, Γιάννης: φυσιολογικά για την ηλικία του.

f Φωτεινή: έχει κατακτήσει σχεδόν όλα τα φωνήματα τα οποία έχουν περιθώριο κατάκτησης μέχρι την ηλικία των 6 ετών αλλά και παράγει επίσης, όλα σχεδόν τα συμπλέγματα που έχουν περιθώριο κατάκτησης μέχρι την ηλικία των 4 ετών.

§ 2008 :

à Διαδικασίες απλοποίησης:

, Γιάννης: χρησιμοποιεί διαδικασίες απλοποίησης που συμβαδίζουν με τη χρονολογική του ηλικία.

f Φωτεινή: χρησιμοποιεί διαδικασίες απλοποίησης που αντιστοιχούν σε παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας

à Φωνήματα που έχουν κατακτηθεί μέχρι στιγμής:

, Γιάννης: χρησιμοποιεί φωνήματα φυσιολογικά για την ηλικία του

f Φωτεινή: έχει κατακτήσει σχεδόν όλα τα φωνήματα τα οποία έχουν περιθώριο κατάκτησης μέχρι την ηλικία των 6 ετών.

à Συμπλέγματα που έχουν κατακτηθεί μέχρι στιγμής:

, Γιάννης: χρησιμοποιεί συμπλέγματα φυσιολογικά για την ηλικία του, αλλά και συμπλέγματα που αντιστοιχούν σε μεγαλύτερες ηλικίες.

f Φωτεινή: χρησιμοποιεί συμπλέγματα φυσιολογικά για την ηλικία της, αλλά και συμπλέγματα που αντιστοιχούν σε μεγαλύτερες ηλικίες με μεγαλύτερο εύρος, καθώς και μεγαλύτερη συχνότητα στο λεξιλόγιο του σε σχέση με τον Γιάννη.

Συμπεράσματα συγκριτικής μελέτης ανάμεσα στις δυο έρευνες:

Συγκρίνοντας τα προαναφερθέντα αποτελέσματα, παρατηρούμε τα εξής:

, ΓΙΑΝΝΗΣ:

§ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗΣ:

Όσο αφορά τις διαδικασίες απλοποίησης βλέπουμε ότι από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην έρευνα του 2006, αντίστοιχα και στην αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι το παιδί χρησιμοποιεί διαδικασίες απλοποίησης που συμβαδίζουν με τη χρονολογική του ηλικία.

§ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΦΩΝΗΜΑΤΩΝ:

Όσον αφορά τώρα την κατάκτηση φωνημάτων, βλέπουμε ότι από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην έρευνα του 2006, το παιδί του οποίου η ηλικία ήταν 2 χρονών και 9 μηνών τότε, σύμφωνα με τον πίνακα «Στάδια Φωνολογικής Εξέλιξης» θα έπρεπε να έχει κατακτήσει τα εξής φωνήματα: /μ/, /π/, /β/, /τ/, /ʃ/, /χ/, /l/, /κ/ και /γ/. Μέσα από τις απαντήσεις που είχε δώσει ο Γιάννης στο τεστ αυτό, είχε διαπιστωθεί ότι για την ηλικία του, δεν είχε κατακτήσει ακόμη πλήρως τα φωνήματα /π/, /τ/, και /κ/. Για την ακρίβεια, τα φωνήματα αυτά άλλοτε τα χρησιμοποιούσε και άλλοτε τα αντικαθιστούσε. Από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι το παιδί του οποίου η ηλικία είναι 3 χρονών και 9 μηνών, σύμφωνα με τον πίνακα «Στάδια Φωνολογικής Εξέλιξης» θα έπρεπε να έχει κατακτήσει τα εξής φωνήματα: /m/, /p/, /b/, /f/, /v/, /t/, /n/, /d/, /s/, /z/, /ʃ/, /c/, /j/, /k/, /g/, /χ/, /γ/ και /l/. Μέσα από τις απαντήσεις που έχει δώσει ο Γιάννης στο τεστ αυτό, διαπιστώθηκε ότι για την ηλικία του, έχει κατακτήσει τα φωνήματα που απαιτούνται σύμφωνα με τον πίνακα «Στάδια Φωνολογικής Εξέλιξης». Παρατηρήθηκε επίσης, ότι δε χρησιμοποιεί καθόλου τα φωνήματα /θ/ και /ts/. Επιπλέον, παρατηρήθηκε ότι δε χρησιμοποιούσε με σταθερότητα τους ήχους /δ/, /c/, /dz/ και /Λ/. Πιο συγκεκριμένα, τα φωνήματα αυτά άλλοτε τα χρησιμοποιεί και άλλοτε όχι. Αυτό όμως δεν υποδεικνύει κάποια καθυστέρηση στην ανάπτυξη του φωνολογικού συστήματος του παιδιού. Τέλος, διαπιστώθηκε ότι έχει την σωστή χρήση φωνημάτων που αντιστοιχούν σε μεγαλύτερες ηλικίες, πλην του φωνήματος /r/, το οποίο ο Γιάννης μπορούσε να χειρίζεται με μερική επιτυχία τόσο σε επίπεδο ήχου, όσο και σε συμπλέγματα. Η μερική αποτυχία στη χρήση του φωνήματος παρατηρείται σε όλες τις πιθανές θέσεις.

Επομένως, βλέπουμε ότι από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην έρευνα του 2006, αντίστοιχα και στην αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι το παιδί χρησιμοποιεί φωνήματα φυσιολογικά για την ηλικία του, που σημαίνει ότι μέσα σε ένα χρόνο, η φωνολογική ηλικία του Γιάννη εξακολουθεί να συμβαδίζει με την χρονολογική του ηλικία.

§ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΩΝ:

Όσον αφορά την κατάκτηση συμπλεγμάτων, βλέπουμε ότι από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην έρευνα του 2006, το παιδί του οποίου η ηλικία ήταν 2 χρονών και 9 μηνών τότε, είχε κατακτήσει μονάχα το σύμπλεγμα /πΧ/. Αυτό όμως δεν ήταν κάτι το ανησυχητικό, γιατί σύμφωνα με τον πίνακα ηλικίες κατάκτησης συμπλεγμάτων, η έναρξη κατάκτησης τους ξεκινά από την ηλικία των 3,6. Από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι το παιδί του οποίου η ηλικία είναι 3 χρονών και 9 μηνών, σύμφωνα με τον πίνακα «ηλικίες κατάκτησης των συμπλεγμάτων» θα έπρεπε να έχει κατακτήσει τα εξής συμπλέγματα /sp/, /pl/, /kl/, /vl/, /kn/, /, /pn/, /pc/, /vγ/. Μέσα από τις απαντήσεις που έχει δώσει ο Γιάννης στο τεστ αυτό, διαπιστώθηκε ότι για την ηλικία του, έχει κατακτήσει όλα τα συμπλέγματα που απαιτούνται σύμφωνα με τον πίνακα «ηλικίες κατάκτησης των συμπλεγμάτων» εκτός από τα συμπλέγματα /pl/ και /pn/. Αυτό όμως δεν είναι κάτι το ανησυχητικό. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι έχει την σωστή χρήση συμπλεγμάτων που αντιστοιχούν σε μεγαλύτερες ηλικίες και συγκεκριμένα των παρακάτω /st/, /sk/, /ks/, /kr/, /zm/, /mn/, /χn/, /zγ/, /γl/ και /ftχ/. Τέλος, διαπιστώθηκε ότι μπορούσε να χειρίζεται με μερική επιτυχία τα συμπλέγματα /sf/, /vr/ και /ft/. Πιο συγκεκριμένα, τα συμπλέγματα αυτά άλλοτε τα χρησιμοποιεί σωστά και

άλλοτε όχι. Η μερική αποτυχία στη χρήση των συμπλεγμάτων αυτών παρατηρείται σε όλες τις πιθανές θέσεις.

f ΦΩΤΕΙΝΗ:

§ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗΣ:

Όσο αφορά τις διαδικασίες απλοποίησης βλέπουμε ότι από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην έρευνα του 2006, η Φωτεινή: χρησιμοποιούσε διαδικασίες απλοποίησης φυσιολογικές για την ηλικία της αλλά με μικρότερη συχνότητα σε σχέση με το Γιάννη. Από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι το παιδί χρησιμοποιεί διαδικασίες απλοποίησης που αντιστοιχούν σε παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας.

§ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΦΩΝΗΜΑΤΩΝ

Όσον αφορά τώρα την κατάκτηση φωνημάτων, βλέπουμε ότι από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην έρευνα του 2006, το παιδί του οποίου η ηλικία ήταν 2χρονών και 9μηνών τότε, σύμφωνα με τον πίνακα «Στάδια Φωνολογικής Εξέλιξης» θα έπρεπε να έχει κατακτήσει τα εξής φωνήματα: /μ/, /π/, /β/, /τ/, /ʃ/, /χ/, /l/, /κ/ και /γ/. Η Φωτεινή, δεν έδειξε να παρουσιάζει κάποια ιδιαίτερη δυσκολία καθώς το μόνο φώνημα το οποίο και αντικαθιστούσε σπάνια είναι το /p/ και το οποίο δίνει κάποιες φορές τη θέση του στο φώνημα /b/. Από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι το παιδί του οποίου η ηλικία είναι 3 χρονών και 9μηνών, σύμφωνα με τον πίνακα «Στάδια Φωνολογικής Εξέλιξης» θα έπρεπε να έχει κατακτήσει τα εξής φωνήματα: /m/, /p/, /b/, /f/, /v/, /t/, /n/, /d/, /s/, /z/, /ʃ/, /c/, /ʃ/, /c/, /ʃ/, /κ/, /g/, /χ/, /γ/ και /l/. Μέσα από τις απαντήσεις που έχει δώσει, διαπιστώθηκε ότι για την ηλικία της, έχει κατακτήσει τα φωνήματα που απαιτούνται σύμφωνα με τον πίνακα «Στάδια Φωνολογικής Εξέλιξης».

Παρατηρείται επίσης ότι ενώ έχει τη σωστή χρήση του φωνήματος /θ/, δυσκολεύεται στην παραγωγή του σε κλειστή συλλαβή π.χ /αριθμος/→ /αριθμος/. Όσο αφορά το φώνημα /l/ υπάρχει σωστή χρήση του παρόλα αυτά, παρατηρείται περιστασιακή αντικατάσταση του από το αλλόφωνο /Λ/. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι έχει την σωστή χρήση φωνημάτων που αντιστοιχούν σε μεγαλύτερες ηλικίες, πλην του φωνήματος /r/, το οποίο η Φωτεινή μπορούσε να χειρίζεται με μερική επιτυχία τόσο σε επίπεδο ήχου, όσο και σε συμπλέγματα. Η μερική αποτυχία στη χρήση του φωνήματος παρατηρείται σε όλες τις πιθανές θέσεις.

Επομένως, βλέπουμε ότι από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην έρευνα του 2006, αντίστοιχα και στην αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι το παιδί έχει κατακτήσει σχεδόν όλα τα φωνήματα τα οποία έχουν περιθώριο κατάκτησης μέχρι την ηλικία των 6 ετών που σημαίνει ότι η φωνολογική της ηλικία είναι μεγαλύτερη από την χρονολογική της ηλικία.

§ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΩΝ:

Όσον αφορά την κατάκτηση συμπλεγμάτων, βλέπουμε ότι από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην έρευνα του 2006, το παιδί του οποίου η ηλικία ήταν 2 χρονών και 9 μηνών τότε, είχε κατακτήσει αρκετά συμπλέγματα (π.χ. /sp/, /pl/, /kl/, /vl/, /kn/, /γl/, /vγ/, /xt/, κ.λ.π.) των οποίων η έναρξη κατάκτησης σύμφωνα με τον πίνακα «ηλικίες κατάκτησης συμπλεγμάτων», ξεκινά από την ηλικία των 3,6 σύμφωνα πάντα με την έρευνα του Πανελληνίου Συλλόγου Λογοπεδικών (1995). Από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι το παιδί του οποίου η ηλικία είναι 3 χρονών και 9 μηνών, σύμφωνα με τον πίνακα «ηλικίες κατάκτησης των συμπλεγμάτων» θα έπρεπε να έχει κατακτήσει τα εξής συμπλέγματα /sp/, /pl/, /kl/, /vl/,

/kn/, /pn/,/pc/,/vɣ/. Η Φωτεινή δείχνει να έχει κατακτήσει τα συμπλέγματα της ηλικίας της καθώς και συμπλέγματα που αντιστοιχούν σε μεγαλύτερες ηλικίες και συγκεκριμένα των παρακάτω /fl/,/st/,/sk/,/ps/,/ks/,/χt/,/sk/,/δz/,/zm/,/mn/,/vr/,/χn/,/ft/,/γl/,/γr/,/θr/ και /ftχ/. Τέλος, διαπιστώθηκε ότι δεν έχει κατακτήσει ακόμη πλήρως το σύμπλεγμα /sf/. Πιο συγκεκριμένα, δε το χρησιμοποιεί σωστά σε όλα τα γλωσσικά περιβάλλοντα.

§ Αξίζει να σημειωθεί, ότι στην έρευνα του 2006 η φωνολογική ηλικία του αγοριού συσχετιζόταν με την χρονολογική του ηλικία, αλλά βρισκόταν λίγο πιο πίσω σε σχέση με την φωνολογική ηλικία του κοριτσιού. Μετά από ένα χρόνο και σύμφωνα με την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι η φωνολογική ηλικία του αγοριού συσχετίζεται με την χρονολογική του ηλικία, αλλά εξακολουθεί να βρίσκεται πιο πίσω σε σχέση με την φωνολογική ηλικία του κοριτσιού, το οποίο βρίσκεται σε φωνολογική ηλικία μεγαλύτερη από την χρονολογική της ηλικία. δηλαδή, η Φωτεινή και στις δυο έρευνες βρισκόταν σε υψηλότερο επίπεδο όσο αφορά την Φωνητικής και Φωνολογικής εξέλιξης σε σχέση με τον Γιάννη.

4.3 Ανεπίσημη Αξιολόγηση Τοπικών Επιρρημάτων και Προθέσεων:

Το τεστ τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων («Η Κατάκτηση των Τοπικών Προθέσεων στην Ελληνική») των Ξυπολιάς & Χριστόπουλος (2004), αξιολόγησε τόσο το κομμάτι της κατανόησης όσο της παραγωγής των εννοιών αυτών.

Όσον αφορά την κατανόηση παρατηρήθηκε ότι στο μέρος της αξιολόγησης που αφορούσε την κατανόηση επιρρηματικών μορφών, τα δύο παιδιά δεν παρουσίασαν καμία δυσκολία. Στο μέρος της αξιολόγησης που αφορούσε την κατανόηση σύνθετων προθέσεων, η Φωτεινή όταν ρωτήθηκε για το «κάτω από» απάντησε δείχνοντας τη σύνθετη πρόθεση «επάνω από». Ρωτήθηκε δύο φορές και τις δυο η εξετάστρια έλαβε την ίδια απάντηση. Το παιδί δεν παρουσίασε καμία επιπλέον δυσκολία σε αυτό το μέρος της αξιολόγησης.

Ο Γιάννης, έδειξε δυσκολία σε δύο σύνθετες προθέσεις. Στο «μέσα από» και στο «επάνω από». Στο «μέσα από» ρωτήθηκε δύο φορές. Και στις δυο προσπάθειες το παιδί απάντησε δείχνοντας τη σύνθετη πρόθεση «έξω από». Όσον αφορά το «επάνω από», ο εξεταστής χρησιμοποίησε για την ίδια εικόνα δύο παρεμφερείς προτάσεις. Την πρώτη φορά ζήτησε από το παιδί να του δείξει το αντικείμενο που βρίσκεται «πάνω από το τραπέζι» και το παιδί ανταποκρίθηκε δείχνοντας το «πάνω στο τραπέζι». Τη δεύτερη, όμως, φορά που ο εξεταστής του ζήτησε να του δείξει το αντικείμενο που βρίσκεται «πιο πάνω από το τραπέζι», το παιδί έδειξε το σωστό αντικείμενο.

Στο δεύτερο μέρος αυτού του τεστ, κατά την αξιολόγηση δηλαδή της χρήσης και της συντακτικής δομής των τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων στην ομιλία των παιδιών παρατηρήθηκαν τα παρακάτω.

Η Φωτεινή αντικαθιστούσε τις σύνθετες προθέσεις «επάνω σε» και «ανάμεσα σε» με την σύνθετη πρόθεση «κοντά σε». Έτσι, αντί να πει «πάνω στο παιδί», είπε «κοντά στο παιδί» και αντί να πει «ανάμεσα στα δέντρα», είπε «κοντά στα δέντρα». Μετά από βοήθεια του εξεταστή, κατάφερε να παράγει σωστά και τις δυο σύνθετες προθέσεις.

Ο Γιάννης από την άλλη μεριά, παρουσίασε δυσκολία τόσο στη χρήση της πρόθεσης «από» στις σύνθετες προθέσεις, όσο και της πρόθεσης «σε/στο». Αντικαθιστούσε το «από» με «α» και το «στο» με

“το”. Για παράδειγμα, αντί να πει «μπροστά από το σπίτι» είπε «μπροστά α το σπίτι» και αντί να πει «μέσα στο σπίτι», είπε «μέσα το σπίτι». Παρόλα αυτά υπήρχαν στιγμές που χρησιμοποίησε τις δυο αυτές προθέσεις στη σωστή τους μορφή. για παράδειγμα, είπε «έξω από το σπίτι» και «το κάδρο είναι στον τοίχο». Επιπλέον, ο Γιάννης παρουσίασε δυσκολία στη χρήση της σύνθετης πρόθεσης “ανάμεσα σε” όπου μετά από αρκετή βοήθεια που του έδωσε ο εξεταστής, κατάφερε να την παράγει σωστά.

Θ Συνοπτικά τα Αποτελέσματα:

– Κατανόηση τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων:

, Γιάννης: καμία δυσκολία στην κατανόηση επιρρηματικών μορφών. Δυσκολία στην κατανόηση των σύνθετων προθέσεων “μέσα από” και “επάνω από”.

f Φωτεινή: καμία δυσκολία στην κατανόηση επιρρηματικών μορφών. Δυσκολία στην κατανόηση της σύνθετης πρόθεσης “κάτω από”.

– Παραγωγή τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων:

, Γιάννης: δυσκολία στη σύνθετη πρόθεση “ανάμεσα σε” και δυσκολία στη χρήση των προθέσεων “από” και “σε/στο” στις σύνθετες προθέσεις.

f Φωτεινή: δυσκολία στις σύνθετες προθέσεις “ανάμεσα σε” και “επάνω σε”.

Θ Σύγκριση ανάμεσα στα δυο φύλα:

Όπως διαπιστώθηκε μέσα από την παραπάνω δοκιμασία (Ανεπίσημη Αξιολόγηση Τοπικών Επιρρημάτων και Προθέσεων) που χορηγήθηκε στα παιδιά, κανένα από τα δυο παιδιά δεν παρουσίασε δυσκολία όσο αφορά την κατανόηση των επιρρηματικών μορφών. Όσο αφορά την κατανόηση των σύνθετων προθέσεων οι δυσκολίες εντοπίστηκαν σε

διαφορετικές σύνθετες προθέσεις στο κάθε παιδί. Το αγόρι δυσκολεύτηκε σε δυο σύνθετες προθέσεις και συγκεκριμένα στις “μέσα από” και “επάνω από”, και το κορίτσι σε μια σύνθετη πρόθεση και συγκεκριμένα στην “κάτω από”. Όσο αφορά την παραγωγή τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων, και στα δυο παιδιά παρατηρήθηκε δυσκολία στη χρήση της σύνθετης πρόθεσης “ανάμεσα σε”. Επιπλέον, το αγόρι παρουσίασε δυσκολία στη χρήση των προθέσεων “από” και “σε/στο” στις σύνθετες προθέσεις, ενώ το κορίτσι στο “επάνω σε”.

Θ Σύγκριση ανάμεσα στα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, με τα αποτελέσματα αντίστοιχης έρευνας που είχε διεξαχθεί πριν από 1 χρόνο, στον ίδιο πληθυσμό:

§ Το 2006 : Όσο αφορά την κατανόηση τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων, και στα δυο παιδιά παρατηρήθηκε δυσκολία στην κατανόηση της έννοιας “μακριά”. Το αγόρι παρουσίασε δυσκολία και στις σύνθετες προθέσεις “μπροστά από” και “επάνω από”. Αντιθέτως, το κορίτσι σε αυτό το στάδιο δεν παρουσίασε καμία επιπλέον δυσκολία. Όσο αφορά την παραγωγή τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων, και στα δυο παιδιά παρατηρήθηκε δυσκολία στη χρήση της σύνθετης πρόθεσης “ανάμεσα σε”. Επιπλέον, το αγόρι παρουσίασε δυσκολία στη χρήση των προθέσεων “από” και “σε/στο” στις σύνθετες προθέσεις, ενώ το κορίτσι παρέλειπε την πρόθεση “από” μετά από τις επιρρηματικές μορφές (π.χ. στο “πίσω από”).

§ Το 2008 : όπως προαναφέρθηκε, κανένα από τα δυο παιδιά δεν παρουσίασε δυσκολία όσο αφορά την κατανόηση των επιρρηματικών μορφών. Όσο αφορά την κατανόηση των

σύνθετων προθέσεων οι δυσκολίες εντοπίστηκαν σε διαφορετικές σύνθετες προθέσεις στο κάθε παιδί. Το αγόρι δυσκολεύτηκε σε δυο σύνθετες προθέσεις και συγκεκριμένα στις “μέσα από” και “επάνω από”, και το κορίτσι σε μια σύνθετη πρόθεση και συγκεκριμένα στην “κάτω από”. Όσο αφορά την παραγωγή τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων, και στα δυο παιδιά παρατηρήθηκε δυσκολία στη χρήση της σύνθετης πρόθεσης “ανάμεσα σε”. Επιπλέον, το αγόρι παρουσίασε δυσκολία στη χρήση των προθέσεων “από” και “σε/στο” στις σύνθετες προθέσεις, ενώ το κορίτσι στο “επάνω σε”.

Συμπεράσματα συγκριτικής μελέτης ανάμεσα στις δυο έρευνες:

Συγκρίνοντας τα προαναφερθέντα αποτελέσματα, παρατηρούμε τα εξής:

, ΓΙΑΝΝΗΣ

Κατανόηση επιρρηματικών μορφών :

Όσο αφορά την κατανόηση των επιρρηματικών μορφών βλέπουμε ότι ενώ στην έρευνα του 2006 το αγόρι παρουσίασε δυσκολία στην κατανόηση της έννοιας “μακριά”, από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι το παιδί δεν είχε καμία δυσκολία στην κατανόηση των επιρρηματικών μορφών, σύμφωνα πάντα με τους Ξυπολιά & Χριστόπουλο (2004).

Κατανόηση των σύνθετων προθέσεων:

Όσο αφορά την κατανόηση των σύνθετων προθέσεων βλέπουμε ότι ενώ στην έρευνα του 2006 το αγόρι παρουσίασε

δυσκολία σε δυο σύνθετες προθέσεις και συγκεκριμένα στις “μπροστά από” και “επάνω από”, από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι δυσκολεύτηκε σε δυο σύνθετες προθέσεις και συγκεκριμένα στις “μέσα από” και “επάνω από”. Παρατηρούμε δηλαδή ότι το παιδί μέσα σε ένα χρόνο, δεν έχει ακόμα κατακτήσει τη σύνθετη πρόθεση “επάνω από”, αλλά και ότι έχει κατακτήσει πλέον τη σύνθετη πρόθεση “μπροστά από”. Αξίζει να σημειωθεί ότι το παιδί πριν από ένα χρόνο, κατανοούσε την σύνθετη πρόθεση “μέσα από”, ενώ στην παρούσα έρευνα κάθε φορά που ρωτήθηκε απαντούσε δείχνοντας τη σύνθετη πρόθεση «έξω από», σύμφωνα πάντα με τους Ξυπολιά & Χριστόπουλο (2004).

Χρήση και συντακτική δομή τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων:

Όσο αφορά την παραγωγή τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων βλέπουμε ότι το αγόρι και στις δυο έρευνες παρουσίασε τις ίδιες ακριβώς δυσκολίες. Συγκεκριμένα, παρουσίασε δυσκολία στη χρήση της σύνθετης πρόθεσης “ανάμεσα σε” και στη χρήση των προθέσεων “από” και “σε/στο” στις σύνθετες προθέσεις.

f ΦΩΤΕΙΝΗ

Κατανόηση επιρρηματικών μορφών:

Όσο αφορά την κατανόηση των επιρρηματικών μορφών βλέπουμε ότι ενώ στην έρευνα του 2006 το κορίτσι παρουσίασε δυσκολία στην κατανόηση της έννοιας “μακριά”, από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι το παιδί δεν είχε καμιά δυσκολία στην κατανόηση των επιρρηματικών μορφών, σύμφωνα πάντα με τους Ξυπολιά & Χριστόπουλο (2004).

Κατανόηση των σύνθετων προθέσεων:

Όσο αφορά την κατανόηση των σύνθετων προθέσεων βλέπουμε ότι ενώ στην έρευνα του 2006 το κορίτσι δεν παρουσίασε καμία δυσκολία, από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι παρουσίασε δυσκολία στη σύνθετη πρόθεση “κάτω από”. Συγκεκριμένα, κάθε φορά που ρωτήθηκε για το «κάτω από» απάντησε δείχνοντας τη σύνθετη πρόθεση «επάνω από».

Χρήση και συντακτική δομή τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων:

Όσο αφορά την παραγωγή τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων βλέπουμε ότι το κορίτσι και στις δυο έρευνες παρουσίασε δυσκολία στη χρήση της σύνθετης πρόθεσης “ανάμεσα σε”. Επιπλέον, ενώ στην έρευνα του 2006 παρέλειπε την πρόθεση “από” μετά από τις επιρρηματικές μορφές (π.χ. στο “πίσω από”), από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι το παιδί δεν είχε πλέον την ίδια δυσκολία. Αξίζει να σημειωθεί ότι το παιδί πριν από ένα χρόνο, δεν παρουσίασε δυσκολία στη χρήση της σύνθετης πρόθεσης “επάνω σε”, ενώ στην παρούσα έρευνα αντί να χρησιμοποιήσει το “επάνω σε”, χρησιμοποιούσε το «κοντά σε».

4.4 Peabody Picture Vocabulary Test: PPVT

<u>Στοιχεία παιδιού:</u>			
<i>Όνομα: Γιάννης</i>		<i>Ηλικία: 3χρ., 10μην., 22ημερ.</i>	
<i>Ημε/νία γέννησης: 28-04-2004</i>		<i>Raw Score: 50</i>	
<i>Ημερ/νία εξέτασης: 21-03-2008</i>		<i>Mental Age: 5ετών και 1μηνας</i>	
Απάντηση Παιδιού	Ζητούμενη λέξη- εικόνα	Απάντηση Παιδιού	Ζητούμενη λέξη- εικόνα
√	1. αυτοκίνητο	x	22.θάμνος
√	2. αγελάδα	√	23.χύσιμο
√	3. μωρό	√	24.ράψιμο
√	4. κορίτσι	√	25.λουκάνικο
√	5. μπάλα	√	26.δασκάλα
√	6. κύβοι	√	27.φτιάχνω
√	7. κλόουν	√	28.βέλος
√	8. κλειδιά	√	29.καγκουρό
√	9. κονσέρβα/κουτί	√	30.ατύχημα
√	10.κοτόπουλο	√	31.φωλιά
√	11.φύσημα	√	32.βαγόνι
√	12.ανεμιστήρας	√	33.φάκελος
√	13.σκάψιμο	√	34.μάζεμα
√	14.φούστα	x	35.σήμα
√	15.πιάσιμο	√	36.γυαλιά
√	16.ταμπούρλο	x	37.παγώνι
√	17.φύλλο	√	38.βασίλισσα
x	18.δέσιμο	√	39.άμαξα
√	19.φράκτης	x	40.μαστίγιο
√	20.ρόπαλο	√	41.δίχτυ

√	21.μέλισσα	√	42.φακίδες
		√	43.αετός
		√	44.σπάγκος
		x	45.λουστράρισμα
		x	46.καντράν
		√	47.χασμουρητό
		√	48.πέσιμο
		√	49.φανάρι
		x	50.κάψουλες
		√	51.υποβρύχιο
		x	52.θερμός
		√	53.προβολέας
		x	54.ομάδα
		x	55.επίθεση
		x	56.μεταφορικό μέσο
		√	57.ντουλάπια
		x	58.τελετή
		x	59.όσπριο
		√	60.άλογο
		x	61.κατευθύνω
		x	62.χωνί
		—	63.χαρά
		—	64.ομιλητής

Στοιχεία παιδιού:

Όνομα: Φωτεινή

Ηλικία: 3χρ., 10μην., 22ημερ.

Ημε/νία γέννησης: 28-04-2004

Raw Score: 48

Ημερ/νία εξέτασης: 21-03-2008

Mental Age: 4ετών και 10μηνών

Απάντηση Παιδιού	Ζητούμενη λέξη- εικόνα	Απάντηση Παιδιού	Ζητούμενη λέξη- εικόνα
√	1. αυτοκίνητο	√	22.θάμνος
√	2. αγελάδα	√	23.χύσιμο
√	3. μωρό	√	24.ράψιμο
√	4. κορίτσι	√	25.λουκάνικο
√	5. μπάλα	√	26.δασκάλα
√	6. κύβοι	√	27.φτιάχνω
√	7. κλόουν	√	28.βέλος
√	8. κλειδιά	√	29.καγκουρό
√	9. κονσέρβα/κουτί	√	30.ατύχημα
√	10.κοτόπουλο	√	31.φολιά
√	11.φύσημα	√	32.βαγόνι
√	12.ανεμιστήρας	√	33.φάκελος
√	13.σκάψιμο	√	34.μάζεμα
√	14.φούστα	√	35.σήμα
√	15.πιάσιμο	√	36.γυαλιά
√	16.ταμπούρλο	√	37.παγόνι
√	17.φύλλο	√	38.βασίλισσα
√	18.δέσιμο	√	39.άμαξα
√	19.φράκτης	x	40.μαστίγιο
√	20.ρόπαλο	√	41.δίχτυ
√	21.μέλισσα	√	42.φακίδες

√	43. αετός
√	44. σπάγκος
x	45. λουστράρισμα
x	46. καντράν
√	47. χασμουρητό
√	48. πέσιμο
√	49. φανάρι
x	50. κάψουλες
√	51. υποβρύχιο
x	52. θερμός
√	53. προβολέας
x	54. ομάδα
x	55. επίθεση
x	56. μεταφορικό μέσο
x	57. ντουλάπια
x	58. τελετή
x	59. όσπριο

Θ Συνοπτικά τα Αποτελέσματα:

– Mental Age (μετά από αξιολόγηση σε μονολεκτικό επίπεδο):

, Γιάννης: η νοητική του ηλικία (κατανόηση λέξεων) βρίσκεται 1 χρόνο και 3μηνες πιο μπροστά σε σχέση με τη χρονολογική του ηλικία.

f Φωτεινή: η νοητική της ηλικία (κατανόηση λέξεων) βρίσκεται 1 χρόνο πιο μπροστά σε σχέση με τη χρονολογική της ηλικία αλλά 3

μήνες πιο πίσω από τη νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του Γιάννη.

Θ Σύγκριση ανάμεσα στα δυο φύλα:

Όπως διαπιστώθηκε μέσα από την παραπάνω δοκιμασία (Peabody Picture Vocabulary Test) που χορηγήθηκε στα παιδιά, η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) στο μονολεκτικό επίπεδο του αγοριού βρίσκεται 3 μήνες πιο μπροστά σε σχέση με την νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του κοριτσιού, το οποίο βρίσκεται 1 χρόνο πιο μπροστά από τη χρονολογική της ηλικία.

Θ Σύγκριση ανάμεσα στα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, με τα αποτελέσματα αντίστοιχης έρευνας που είχε διεξαχθεί πριν από 1 χρόνο, στον ίδιο πληθυσμό:

§ **2006** : η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του αγοριού ταυτίζεται με τη χρονολογική του ηλικία και η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του κοριτσιού βρίσκεται 1 μήνα πιο μπροστά σε σχέση με τη χρονολογική της ηλικία. Επομένως, η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) σε μονολεκτικό επίπεδο του αγοριού βρίσκεται 1 μήνα πιο πίσω σε σχέση με την νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του κοριτσιού.

§ **2008** : η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του αγοριού βρίσκεται 1 χρόνο και 3 μήνες πιο μπροστά σε σχέση με τη χρονολογική του ηλικία, και η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του κοριτσιού βρίσκεται 1 χρόνο πιο μπροστά σε σχέση με τη χρονολογική της ηλικία. Επομένως, η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) σε μονολεκτικό επίπεδο του αγοριού βρίσκεται 3 μήνες πιο μπροστά σε σχέση με την νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του κοριτσιού.

Συμπεράσματα συγκριτικής μελέτης ανάμεσα στις δυο έρευνες:

, ΓΙΑΝΝΗΣ:

Συγκρίνοντας τα προαναφερθέντα αποτελέσματα, βλέπουμε ότι ενώ στην έρευνα του 2006 η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του αγοριού ταυτίζεται με τη χρονολογική του ηλικία, από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του αγοριού βρίσκεται 1 χρόνο και 3 μήνες πιο μπροστά σε σχέση με τη χρονολογική του ηλικία. Επομένως, τον τελευταίο χρόνο η κατανόηση λέξεων του Γιάννη σε μονολεκτικό επίπεδο, έχει βελτιωθεί.

f ΦΩΤΕΙΝΗ:

Συγκρίνοντας τα προαναφερθέντα αποτελέσματα, βλέπουμε ότι ενώ στην έρευνα του 2006 η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του κοριτσιού βρίσκεται 1 μήνα πιο μπροστά σε σχέση με τη χρονολογική της ηλικία, από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του κοριτσιού βρίσκεται 1 χρόνο πιο μπροστά σε σχέση με τη χρονολογική της ηλικία. Επομένως, τον τελευταίο χρόνο η κατανόηση λέξεων της Φωτεινής σε μονολεκτικό επίπεδο, έχει βελτιωθεί.

§ Αξίζει να σημειωθεί, ότι ενώ στην έρευνα του 2006 η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) σε μονολεκτικό επίπεδο του αγοριού βρίσκεται 1 μήνα πιο πίσω σε σχέση με την νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του κοριτσιού από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) σε μονολεκτικό επίπεδο του αγοριού βρίσκεται 3 μήνες πιο μπροστά σε σχέση με την νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του κοριτσιού. Δηλαδή, ενώ το 2006, η Φωτεινή βρισκόταν σε υψηλότερο επίπεδο όσο αφορά την κατανόηση λέξεων σε μονολεκτικό επίπεδο από τον Γιάννη, στην

παρούσα έρευνα προέκυψε ότι ο Γιάννης βρίσκεται σε υψηλότερο επίπεδο από την Φωτεινή.

4.5 Reynell Developmental Language Scales: RDLS

<u>Στοιχεία παιδιού:</u>	
<i>Όνομα: Γιάννης</i>	<i>Ηλικία: 3χρ., 9μην., 0ημερ.</i>
<i>Ημε/νία γέννησης: 28-04-2004</i>	<i>Raw Score: 52</i>
<i>Ημερ/νία εξέτασης: 28-01-2008</i>	<i>Mental Age: 4ετών και 1- 2μηνών</i>
Απαντήσεις Παιδιού	Ερωτήσεις Τεστ
√	1. Αντιλαμβάνεται, ανταποκρίνεται και καταλαβαίνει το παιδί τη σημασία των εντολών που δίνονται από τη μητέρα (π.χ. «Που είναι ο μπαμπάς;»);
√	2. Ανταποκρίνεται το παιδί σε μια γνωστή για αυτό λέξη ή φράση που του ζητάμε (π.χ. «Που είναι η μπάλα;»);
√	3. Κοιτάει το παιδί ένα γνωστό αντικείμενο ή πρόσωπο σε απάντηση κατονομασίας (π.χ. «Που είναι τα παπούτσια σου;»);
	<u>Που είναι:</u>
√	4. Η μπάλα
√	5. Το κουτάλι
√	6. Η βούρτσα
√	7. Η κούκλα
√	8. Το αυτοκίνητο
√	9. Η κούπα
√	10. Η κάλτσα
√	11. Ο κύβος
	<u>Που είναι:</u>
√	12. Η καρέκλα

✓	13. Το μπάνιο
✓	14. Το τραπέζι
✓	15. Το κρεβάτι
✓	16. Το μαχαίρι
	<u>Που είναι:</u>
✓	17. Το άλογο
✓	18. Ο σκύλος
✓	19. Το μωρό
✓	20. Ο μπαμπάς/άντρας
✓	21. Η μαμά/γυναίκα
	<u>Βάλε:</u>
✓	22. Την κούκλα πάνω στην καρέκλα
✓	23. Το κουτάλι μέσα στην κούπα
✓	24. Το μαχαίρι πάνω στο πιάτο
✓	25. Τον κύβο μέσα στο κουτί
	<u>Σε ποιο:</u>
✓	26. Κοιμόμαστε
	<u>Με ποιο:</u>
✓	27. Γράφουμε/ζωγραφίζουμε
✓	28. Κόβουμε
✓	29. Μαγειρεύουμε
✓	30. Σκουπίζουμε
	<u>Ποιο:</u>
✓	31. Γαβγίζει
✓	32. Μαγειρεύει
✓	33. Κάθεται
✓	34. Πυροβολεί το κουνέλι
✓	35. Κουβαλάει κάτι
✓	36. Βρες το κίτρινο μολύβι
✓	37. Δείξε μου το μικρότερο κουμπί
✓	38. Δώσε μου το μακρύτερο κόκκινο μολύβι
✓	39. Βάλε όλα τα άσπρα κουμπιά μέσα στην κούπα
✓	40. Βάλε το μαύρο κουμπί κάτω από την κούπα

x	41. Βάλε τα τρία κοντά μολύβια στο κουτί
√	42. Ποιο κουμπί δεν είναι μέσα στην κούπα;
√	43. Πάρε δύο κουμπιά από την κούπα
√	44. Ποια μολύβια είναι στη θέση τους;
√	45. Ποιο κόκκινο μολύβι δεν είναι στη θέση του;
√	46. Ποιο άλογο τρώει χορτάρι;
x	47. Βάλε ένα από τα γουρούνια πίσω από τον άντρα
x	48. Βάλε ένα από τα μικρά γουρούνια δίπλα στο μαύρο γουρούνι
x	49. Σήκωσε το μεγαλύτερο πορτοκαλί γουρούνι και δείξε μου τα μάτια του
x	50. Βάλε τον αγρότη και ένα από τα γουρούνια στο λιβάδι
√	51. Βάλε όλα τα γουρούνια πίσω από το καφέ άλογο
√	52. Βάλε δύο άλογα μαζί
x	53. Βάλε όλα τα πορτοκαλί γουρούνια γύρω έξω από το λιβάδι
X	54. Βάλε όλα τα άλλα ζώα και τον αγρότη μέσα στο λιβάδι
x	55. Ποιο γουρούνι δεν είναι έξω από το λιβάδι;
x	56. Βάλε ένα μικρό γουρούνι δίπλα στον αγρότη
x	57. ποιο μικρό γουρούνι δεν έχει μπει μέσα στο λιβάδι;
	Ποιο μακριά
√	58. Ποια γουρούνια είναι πιο μακριά από τον αγρότη;
x	59. Βάλε όλα τα ζώα εκτός από το μαύρο γουρούνι στο κουτί
	Τέσσερις κούκλες. “Εδώ είναι ο Μπάμπης, εδώ είναι η Μαρία, εδώ είναι η μαμά και εδώ είναι το μωρό”.
x	60. Ο Μπάμπης σπρώχνει το μωρό. Ποιο είναι κακό παιδί;
x	61. Ποιον σηκώνει η μαμά να παρηγορήσει;
√	62. Η Μαίρη και ο Μπάμπης πάνε σχολείο. Ποιος κάθεται με τη μαμά;
√	63. Ποιος πηγαίνει στα μαγαζιά όταν η Μαίρη και ο Μπάμπης είναι στο σχολείο;
x	64. Ποιος πάει σχολείο με τον Μπάμπη;
√	65. Ποιος είναι ο μικρότερος;
x	66. Ποιος πήγαινε σχολείο αλλά τώρα δεν πάει;
√	67. Ποιος θα πάει σχολείο αλλά δεν πάει ακόμα;

Στοιχεία παιδιού:

Όνομα: Φωτεινή
Ημε/νία γέννησης: 28-04-2004
Ημερ/νία εξέτασης: 28-01-2008

Ηλικία: 3χρ., 9μην., 0ημερ.
Raw Score: 47
Mental Age: 4ετών και 8μηνών

Απαντήσεις Παιδιού	Ερωτήσεις Τεστ
√ √ √	1. Αντιλαμβάνεται, ανταποκρίνεται και καταλαβαίνει το παιδί τη σημασία των εντολών που δίνονται από τη μητέρα (π.χ. «Που είναι ο μπαμπάς;»); 2. Ανταποκρίνεται το παιδί σε μια γνωστή για αυτό λέξη ή φράση που του ζητάμε (π.χ. «Που είναι η μπάλα;»); 3. Κοιτάει το παιδί ένα γνωστό αντικείμενο ή πρόσωπο σε απάντηση κατονομασίας (π.χ. «Που είναι τα παπούτσια σου;»);
√ √ √ √ √ √ √ √	<u>Που είναι:</u> 4. Η μπάλα 5. Το κουτάλι 6. Η βούρτσα 7. Η κούκλα 8. Το αυτοκίνητο 9. Η κούπα 10. Η κάλτσα 11. Ο κύβος
√ √ √ √	<u>Που είναι:</u> 12. Η καρέκλα 13. Το μπάνιο 14. Το τραπέζι 15. Το κρεβάτι

√	16. Το μαχαίρι
	<u>Που είναι:</u>
√	17. Το άλογο
√	18. Ο σκύλος
√	19. Το μωρό
√	20. Ο μπαμπάς/άντρας
√	21. Η μαμά/γυναίκα
	<u>Βάλε:</u>
√	22. Την κούκλα πάνω στην καρέκλα
√	23. Το κουτάλι μέσα στην κούπα
√	24. Το μαχαίρι πάνω στο πιάτο
√	25. Τον κύβο μέσα στο κουτί
	<u>Σε ποιο:</u>
√	26. Κοιμόμαστε
	<u>Με ποιο:</u>
√	27. Γράφουμε/ζωγραφίζουμε
√	28. Κόβουμε
√	29. Μαγειρεύουμε
√	30. Σκουπίζουμε
	<u>Ποιο:</u>
√	31. Γαβγίζει
√	32. Μαγειρεύει
√	33. Κάθεται
√	34. Πυροβολεί το κουνέλι
√	35. Κουβαλάει κάτι
√	36. Βρες το κίτρινο μολύβι
x	37. Δείξε μου το μικρότερο κουμπί
x	38. Δώσε μου το μακρύτερο κόκκινο μολύβι
x	39. Βάλε όλα τα άσπρα κουμπιά μέσα στην κούπα
√	40. Βάλε το μαύρο κουμπί κάτω από την κούπα
x	41. Βάλε τα τρία κοντά μολύβια στο κουτί
√	42. Ποιο κουμπί δεν είναι μέσα στην κούπα;
x	43. Πάρε δύο κουμπιά από την κούπα

√	44. Ποια μολύβια είναι στη θέση τους;
√	45. Ποιο κόκκινο μολύβι δεν είναι στη θέση του;
√	46. Ποιο άλογο τρώει χορτάρι;
x	47. Βάλε ένα από τα γουρούνια πίσω από τον άντρα
x	48. Βάλε ένα από τα μικρά γουρούνια δίπλα στο μαύρο γουρούνι
x	49. Σήκωσε το μεγαλύτερο πορτοκαλί γουρούνι και δείξε μου τα μάτια του
x	50. Βάλε τον αγρότη και ένα από τα γουρούνια στο λιβάδι
x	51. Βάλε όλα τα γουρούνια πίσω από το καφέ άλογο
√	52. Βάλε δύο άλογα μαζί
x	53. Βάλε όλα τα πορτοκαλί γουρούνια γύρω έξω από το λιβάδι
x	54. Βάλε όλα τα άλλα ζώα και τον αγρότη μέσα στο λιβάδι
x	55. Ποιο γουρούνι δεν είναι έξω από το λιβάδι;
√	56. Βάλε ένα μικρό γουρούνι δίπλα στον αγρότη
√	57. ποιο μικρό γουρούνι δεν έχει μπει μέσα στο λιβάδι;
	Ποιο μακριά
√	58. Ποια γουρούνια είναι πιο μακριά από τον αγρότη;
x	59. Βάλε όλα τα ζώα εκτός από το μαύρο γουρούνι στο κουτί
	Τέσσερις κούκλες. “Εδώ είναι ο Μπάμπης, εδώ είναι η Μαρία, εδώ είναι η μαμά και εδώ είναι το μωρό”.
x	60. Ο Μπάμπης σπρώχνει το μωρό. Ποιο είναι κακό παιδί;
√	61. Ποιον σηκώνει η μαμά να παρηγορήσει;
x	62. Η Μαίρη και ο Μπάμπης πάνε σχολείο. Ποιος κάθεται με τη μαμά;
x	63. Ποιος πηγαίνει στα μαγαζιά όταν η Μαίρη και ο Μπάμπης είναι στο σχολείο;
x	64. Ποιος πάει σχολείο με τον Μπάμπη;
√	65. Ποιος είναι ο μικρότερος;
x	66. Ποιος πήγαινε σχολείο αλλά τώρα δεν πάει;
x	67. Ποιος θα πάει σχολείο αλλά δεν πάει ακόμα;

Θ Συνοπτικά τα Αποτελέσματα:

– Mental Age (μετά από αξιολόγηση στο σύνθετο λόγο):

, Γιάννης: η νοητική του ηλικία (κατανόηση λέξεων) βρίσκεται 3-4 μήνες πιο μπροστά σε σχέση με τη χρονολογική του ηλικία.

f Φωτεινή: η νοητική της ηλικία (κατανόηση λέξεων) βρίσκεται 1 μήνα πιο πίσω από τη χρονολογική της ηλικία και 5-6 μήνες πιο πίσω σε σχέση με τη νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του Γιάννη.

Θ Σύγκριση ανάμεσα στα δυο φύλα :

Όπως διαπιστώθηκε μέσα από την παραπάνω δοκιμασία (Reynell Developmental Language Scales) που χορηγήθηκε στα παιδιά, η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) στο σύνθετο λόγο του αγοριού βρίσκεται 5-6 μήνες πιο μπροστά σε σχέση με την νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του κοριτσιού, το οποίο βρίσκεται 1 μήνα πιο πίσω από τη χρονολογική της ηλικία.

Θ Σύγκριση ανάμεσα στα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, με τα αποτελέσματα αντίστοιχης έρευνας που είχε διεξαχθεί πριν από 1 χρόνο, στον ίδιο πληθυσμό:

§ 2006 : η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του αγοριού βρίσκεται 1 μήνα πιο πίσω σε σχέση με τη χρονολογική του ηλικία και η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του κοριτσιού ταυτίζεται με τη χρονολογική της ηλικία. Επομένως, η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) στο σύνθετο λόγο του αγοριού βρίσκεται 1 μήνα πιο πίσω σε σχέση με την νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του κοριτσιού.

§ 2008 : η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του αγοριού βρίσκεται 3-4 μήνες πιο μπροστά από τη χρονολογική του ηλικία, και η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του κοριτσιού βρίσκεται 1 μήνα πιο πίσω από τη χρονολογική της ηλικία. Επομένως, η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) στο σύνθετο λόγο του αγοριού βρίσκεται 5-6 μήνες πιο μπροστά σε σχέση με την νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του κοριτσιού.

Συμπεράσματα συγκριτικής μελέτης ανάμεσα στις δυο έρευνες:

, ΓΙΑΝΝΗΣ:

Συγκρίνοντας τα προαναφερθέντα αποτελέσματα, βλέπουμε ότι ενώ στην έρευνα του 2006 η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του αγοριού βρίσκεται 1 μήνα πιο πίσω σε σχέση με τη χρονολογική του ηλικία, από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του αγοριού βρίσκεται 3-4 μήνες πιο μπροστά από τη χρονολογική του ηλικία. Επομένως, τον τελευταίο χρόνο η κατανόηση λέξεων του Γιάννη στον σύνθετο λόγο, έχει βελτιωθεί.

f ΦΩΤΕΙΝΗ:

Συγκρίνοντας τα προαναφερθέντα αποτελέσματα, βλέπουμε ότι ενώ στην έρευνα του 2006 η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του κοριτσιού ταυτίζεται με τη χρονολογική της ηλικία, από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του κοριτσιού βρίσκεται 1 μήνα πιο πίσω από τη χρονολογική της ηλικία. Επομένως, τον τελευταίο χρόνο η κατανόηση λέξεων της Φωτεινής σε μονολεκτικό επίπεδο, συγκριτικά με την παρούσα και την προηγούμενη έρευνα βρίσκεται σε λίγο χαμηλότερο επίπεδο.

§ Αξίζει να σημειωθεί, ότι ενώ στην έρευνα του 2006 η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) σε μονολεκτικό επίπεδο του αγοριού βρίσκεται 1 μήνα πιο πίσω σε σχέση με την νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του κοριτσιού από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι η νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) σε μονολεκτικό επίπεδο του αγοριού βρίσκεται 5-6 μήνες πιο μπροστά σε σχέση με την νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του κοριτσιού. Δηλαδή, ενώ το 2006, η Φωτεινή βρισκόταν σε υψηλότερο επίπεδο όσο αφορά την κατανόηση λέξεων στο σύνθετο λόγο από τον Γιάννη, στην παρούσα έρευνα προέκυψε ότι ο Γιάννης βρίσκεται σε υψηλότερο επίπεδο από την Φωτεινή.

4.6 Good Enough Drawing Test Of Intelligence:

<u>Στοιχεία παιδιού:</u>			
<i>Όνομα:</i> Γιάννης		<i>Ηλικία:</i> 3χρ., 8μην., 11ημερ.	
<i>Ημε/νία γέννησης:</i> 28-04-2004		<i>Raw Score:</i> 5	
<i>Ημερ/νία εξέτασης:</i> 08-01-2008		<i>Mental Age:</i> 3ετών και 6μηνών	
Ερωτήσεις Τεστ		Απαντήσεις Παιδιού	
		ΝΑΙ	ΟΧΙ
1.	Αν υπάρχει κεφάλι	ρ	
2.	Αν υπάρχουν πόδια (ένα ή δύο)		ρ
3.	Αν υπάρχουν χέρια		ρ
4.	Αν υπάρχει κορμός		ρ
5.	Αν το μήκος του κορμού είναι μεγαλύτερο από το πλάτος αλλά όχι μια απλή γραμμή		ρ
6.	Αν φαίνονται οι ώμοι (όχι γραμμικοί, ορθογώνιοι ή ελλειπτικοί)		ρ
7.	Και τα δύο πόδια και χέρια κολλημένα στον κορμό		ρ
8.	Τα πόδια κολλημένα στον κορμό. Τα χέρια να ακουμπούν στο σωστό σημείο (ολόκληρο το πρόσωπο, ακριβές προφίλ, όχι στο πίσω μέρος, όχι στο λαιμό, ούτε πολύ χαμηλά.		ρ
9.	Αν υπάρχει λαιμός		ρ
10.	Το περίγραμμα του λαιμού να είναι συνεχόμενο με το περίγραμμα του κεφαλιού ή του κορμού ή και τα δύο		ρ
11.	Αν υπάρχουν μάτια(ένα ή δύο)	ρ	
12.	Αν υπάρχει μύτη	ρ	
13.	Αν υπάρχει στόμα	ρ	
14.	Η μύτη και το στόμα να είναι να είναι δύο διαστάσεων. Να υπάρχουν δύο χείλη, όχι απλά ευθεία γραμμή ή μία κουκίδα ή κύκλος ή τετράγωνο.		ρ
15.	Αν φαίνονται τα ρουθούνια		
16.	Αν υπάρχουν μαλλιά		ρ
17.	Τα μαλλιά να υπάρχουν όχι μόνο στην περιφέρεια του κεφαλιού και να μην είναι διάφανα. Η μέθοδος της απεικόνισης είναι καλύτερη από		ρ

	βιαστικό γράψιμο.		
18.	Να υπάρχουν και κουμπιά (μέχρι 9)		ρ
19.	Να υπάρχουν δύο(2) ρούχα (χωρίς κουμπιά μη διάφανα)		ρ
20.	Ολόκληρη ζωγραφιά να είναι ελεύθερη από διαφάνειες όταν τα δύο μανίκια και το παντελόνι φαίνονται.		ρ
21.	Τέσσερα ή περισσότερα ρούχα που οπωσδήποτε να ξεχωρίζουν καθαρά (π.χ. καπέλο, παλτό, πουκάμισο, κολάρο, ζώνη, τιράντες, παντελόνι, παπούτσια, με κάποια λεπτομέρεια εκτός από τακούνι).		ρ
22.	Ολοκληρωμένο κοστούμι χωρίς ατέλειες με όλα τα απαραίτητα(βαθμολόγησε αυστηρά).		ρ
23.	Να φαίνονται τα δάχτυλα, οποιαδήποτε διάκριση. Να έχουν δάχτυλα και τα δύο χέρια, αλλά και αν έχει δάχτυλα μόνο το ένα χέρι είναι αρκετό.		ρ
24.	Σωστός αριθμός δακτύλων.		ρ
25.	Να διακρίνεται ο αντίχειρας στη σωστή θέση.		ρ
26.	Τα δάχτυλα να φαίνονται σε δύο διαστάσεις. Το μάκρος να είναι μεγαλύτερο από το φάρδος και η συνολική γωνία να μην είναι περισσότερο από 180°		ρ
27.	Να φαίνεται η παλάμη ξεχωριστά από τα δάχτυλα και τον αγκώνα.		ρ
28.	Να υπάρχει ένωση μπράτσου με τον αγκώνα, με τον ώμο ή και με τα δύο		ρ
29.	Να υπάρχει ένωση του ποδιού με το γόνατο, με το γοφό ή και με τα δύο.		
30.	Να έχει σωστή αναλογία το κεφάλι (το μισό του 1/10 της περιοχής του κορμού).		ρ
31.	Να έχουν σωστή αναλογία τα πόδια(μία ή δύο φορές μακρύτερα από τον κορμό αλλά όχι πιο φαρδιά).		ρ
32.	Να έχουν σωστή αναλογία τα χέρια (ίσα ή μακρύτερα από τον κορμό αλλά όχι πιο πλατιά). Πιο κοντά από τα γόνατα.		ρ

Στοιχεία παιδιού:

Όνομα: Φωτεινή
Ημε/νία γέννησης: 28-04-2004

Ηλικία: 3χρ., 8μην., 11ημερ.
Raw Score: 2

Ημερ/νία εξέτασης: 08-01-2008

Mental Age: 3ετών

Ερωτήσεις Τεστ		Απαντήσεις Παιδιού	
		ΝΑΙ	ΟΧΙ
1.	Αν υπάρχει κεφάλι	ρ	
2.	Αν υπάρχουν πόδια (ένα ή δύο)		ρ
3.	Αν υπάρχουν χέρια		ρ
4.	Αν υπάρχει κορμός		ρ
5.	Αν το μήκος του κορμού είναι μεγαλύτερο από το πλάτος αλλά όχι μια απλή γραμμή		ρ
6.	Αν φαίνονται οι ώμοι (όχι γραμμικοί, ορθογώνιοι ή ελλειπτικοί)		ρ
7.	Και τα δύο πόδια και χέρια κολλημένα στον κορμό		ρ
8.	Τα πόδια κολλημένα στον κορμό. Τα χέρια να ακουμπούν στο σωστό σημείο (ολόκληρο το πρόσωπο, ακριβές προφίλ, όχι στο πίσω μέρος, όχι στο λαιμό, ούτε πολύ χαμηλά.		ρ
9.	Αν υπάρχει λαιμός		ρ
10.	Το περίγραμμα του λαιμού να είναι συνεχόμενο με το περίγραμμα του κεφαλιού ή του κορμού ή και τα δύο		ρ
11.	Αν υπάρχουν μάτια(ένα ή δύο)	ρ	
12.	Αν υπάρχει μύτη		ρ
13.	Αν υπάρχει στόμα		ρ
14.	Η μύτη και το στόμα να είναι να είναι δύο διαστάσεων. Να υπάρχουν δύο χείλη, όχι απλά ευθεία γραμμή ή μία κουκίδα ή κύκλος ή τετράγωνο.		
15.	Αν φαίνονται τα ρουθούνια		
16.	Αν υπάρχουν μαλλιά		ρ
17.	Τα μαλλιά να υπάρχουν όχι μόνο στην περιφέρεια του κεφαλιού και να μην είναι διάφανα. Η μέθοδος της απεικόνισης είναι καλύτερη από βιαστικό γράψιμο.		ρ ρ ρ

18.	Να υπάρχουν και κουμπιά (μέχρι 9)		
19.	Να υπάρχουν δύο(2) ρούχα (χωρίς κουμπιά μη διάφανα)		ρ
20.	Ολόκληρη ζωγραφιά να είναι ελεύθερη από διαφάνειες όταν τα δύο μανίκια και το παντελόνι φαίνονται.		ρ
21.	Τέσσερα ή περισσότερα ρούχα που οπωσδήποτε να ξεχωρίζουν καθαρά (π.χ. καπέλο, παλτό, πουκάμισο, κολάρο, ζώνη, τιράντες, παντελόνι, παπούτσια, με κάποια λεπτομέρεια εκτός από τακούνι).		ρ
22.	Ολοκληρωμένο κοστούμι χωρίς ατέλειες με όλα τα απαραίτητα(βαθμολόγησε αυστηρά).		ρ
23.	Να φαίνονται τα δάχτυλα, οποιαδήποτε διάκριση. Να έχουν δάχτυλα και τα δύο χέρια, αλλά και αν έχει δάχτυλα μόνο το ένα χέρι είναι αρκετό.		ρ
24.	Σωστός αριθμός δακτύλων.		ρ
25.	Να διακρίνεται ο αντίχειρας στη σωστή θέση.		ρ
26.	Τα δάχτυλα να φαίνονται σε δύο διαστάσεις. Το μάκρος να είναι μεγαλύτερο από το φάρδος και η συνολική γωνία να μην είναι περισσότερο από 180°		ρ
27.	Να φαίνεται η παλάμη ξεχωριστά από τα δάχτυλα και τον αγκώνα.		ρ
28.	Να υπάρχει ένωση μπράτσου με τον αγκώνα, με τον ώμο ή και με τα δύο		ρ
29.	Να υπάρχει ένωση του ποδιού με το γόνατο, με το γοφό ή και με τα δύο.		ρ
30.	Να έχει σωστή αναλογία το κεφάλι (το μισό του 1/10 της περιοχής του κορμού).		
31.	Να έχουν σωστή αναλογία τα πόδια(μία ή δύο φορές μακρύτερα από τον κορμό αλλά όχι πιο φαρδιά).		ρ
32.	Να έχουν σωστή αναλογία τα χέρια (ίσα ή μακρύτερα από τον κορμό αλλά όχι πιο πλατιά). Πιο κοντά από τα γόνατα.		ρ

Θ Συνοπτικά τα Αποτελέσματα:

– Mental Age (μετά από αξιολόγηση στο σύνθετο λόγο):

, Γιάννης: η ζωγραφιά του δεν συσχετίζεται με τη χρονολογική του ηλικία, αλλά αντιστοιχεί σε παιδί μικρότερης χρονολογικής ηλικίας και συγκεκριμένα, βρίσκεται 1-2 μήνες πιο πίσω σε σχέση με την ηλικία του σύμφωνα πάντα με τους Goodenough and Harris, (1985).

f Φωτεινή: η ζωγραφιά της δεν συσχετίζεται με τη χρονολογική της ηλικία, αλλά αντιστοιχεί σε παιδιά μικρότερης χρονολογικής ηλικίας και συγκεκριμένα, βρίσκεται 8 μήνες πιο πίσω σε σχέση με την ηλικία της, καθώς και 6-7 μήνες πιο πίσω σε σχέση με την ηλικία που αντιπροσωπεύει η ζωγραφιά του Γιάννη, σύμφωνα πάντα με τους Goodenough and Harris, (1985).

Θ Σύγκριση ανάμεσα στα δυο φύλα:

Όπως διαπιστώθηκε μέσα από το παραπάνω τεστ ζωγραφιάς (Good Enough Drawing Test Of Intelligence) που χορηγήθηκε στα παιδιά, οι ζωγραφιές και των δυο παιδιών αντιστοιχούν σε μικρότερες χρονολογικές ηλικίες. Ωστόσο, το αγόρι βρίσκεται 6-7 μήνες πιο μπροστά σε σχέση με το κορίτσι σύμφωνα πάντα με τους Goodenough and Harris, (1985).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5:

ΣΥΖΗΤΗΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται σύγκριση των αποτελεσμάτων της έρευνας μας με αποτελέσματα αντίστοιχων ερευνών που έχουν διεξαχθεί στο παρελθόν, αναφέρονται κάποιοι περιορισμοί που υπήρχαν στην παρούσα έρευνα, όπως επίσης κάποια γενικά συμπεράσματα και προτάσεις.

5.1 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΔΙΕΘΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ:

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας των Charman & Miller (1981), υπάρχει σημαντικός συσχετισμός μεταξύ της χρονολογικής ηλικίας των παιδιών και του μέσου μήκους εκφωνήματος (MLU). Στην παρούσα μελέτη τα αποτελέσματα των μετρήσεων MLU δεν συμβαδίζουν με τους παραπάνω.

Από τα τρία παιδιά που έλαβαν μέρος στην έρευνα, μόνο τα δύο παιδιά αξιολογήθηκαν (ο Γιάννης και η Φωτεινή). Το τρίτο από τα παιδιά το οποίο δεν αξιολογήθηκε (η Αναστασία), υπολογίζεται πως θα παρουσιάσει MLU κάποιας μικρότερης χρονολογικής ηλικίας από αυτήν που βρίσκεται τώρα καθώς το εκφραστικό της λεξιλόγιο είναι ιδιαίτερα περιορισμένο καθώς παρήγαγε τις λέξεις “μαμά” και “μπαμπάς”) και κατανοεί μόνο απλές εντολές μικρού μήκους. Όσο αφορά τα άλλα δύο παιδιά που αξιολογήθηκαν, η Φωτεινή παρουσίασε μέσο μήκος εκφωνήματος (MLU), το οποίο βρίσκεται 5 μήνες πιο πίσω σε σχέση τη

χρονολογική της ηλικία, ενώ ο Γιάννης, παρουσίασε μέσο μήκος εκφωνήματος (MLU), το οποίο βρίσκεται περίπου 1 χρόνο πιο μπροστά σε σχέση με την χρονολογική του ηλικία, σύμφωνα πάντα με τις τιμές Charman & Miller (1981) - πίνακας 2.2. Δεδομένα που δεν ανταποκρίνονται σε αυτά, προηγούμενων μελετών, που ήδη έχουν αναφερθεί και μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι πιθανόν να μη συμβαδίζει πάντα η χρονολογική ηλικία και μέσο μήκος εκφωνήματος σε όλα τα παιδιά και σε όλα τα στάδια ανάπτυξης τους.

Η παρούσα μελέτη επιβεβαιώνει εν μέρει τα αποτελέσματα της έρευνας των Groom & Reilly (2005) τα οποία αναφέρουν ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των προγεννητικών, περιγεννητικών και μεταγεννητικών παραγόντων κινδύνου τόσο χαμηλότερο είναι το συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα. Παρατηρούμε, ότι τα δύο από τα τρία παιδιά (Γιάννης και Αναστασία) παρουσιάζουν μεγαλύτερο αλλά όμοιο μεταξύ τους αριθμό παραγόντων κινδύνου, και συγκεκριμένα, χαμηλό βάρος γέννησης, μειωμένη διάρκεια εγκυμοσύνης, παραμονή σε θερμοκοιτίδα, όχι θηλασμός). Η διαφορά όμως αυτών των δύο παιδιών δε βρίσκεται στον αριθμό των παραγόντων κινδύνου αλλά στη βαρύτητά τους καθώς ο Γιάννης έμεινε 2 εβδομάδες σε θερμοκοιτίδα μετά τη γέννησή του ενώ η Αναστασία 1 μήνα. Σε αυτό ίσως να οφείλεται και το γεγονός ότι η Αναστασία παρουσιάζει το μικρότερο συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα και από τα τρία παιδιά, εφόσον για αυτήν, δεν υπάρχει κανένα γλωσσικό αποτέλεσμα για λόγους που έχουν ήδη αναφερθεί. Ο Γιάννης παρουσίασε υψηλότερο συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα (παίρνει την υψηλότερη βαθμολογία στις περισσότερες δοκιμασίες) και από την Αναστασία, αλλά και από την Φωτεινή, για την οποία σε αντίθεση με την Αναστασία και τον Γιάννη, έχουν αναφερθεί μόνο 2 παράγοντες κινδύνου (χαμηλό βάρος γέννησης και μειωμένη διάρκεια εγκυμοσύνης). Επομένως, το παιδί με τους περισσότερους παράγοντες

κινδύνου (Αναστασία) παρουσιάζει το χαμηλότερο συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα μεν, αλλά το παιδί με τους λιγότερους παράγοντες κινδύνου (Φωτεινή) δεν παρουσιάζει το υψηλότερο συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα.

Με το πέρας της μελέτης αυτής καταλήγει κανείς στο συμπέρασμα ότι παιδιά πολλαπλής γέννας έχουν την δυνατότητα –αν όχι όλα τα παιδιά, κάποια από αυτά– να είναι φυσιολογικοί ομιλητές της γλώσσας. Δεν παρουσιάζουν όμως την ίδια γλωσσική εξέλιξη. Κάποιο μπορεί να είναι πιο μπροστά από τα άλλα παιδιά της ίδιας γέννας ή πιο πίσω όσον αφορά τη γλωσσική και την επικοινωνιακή του ικανότητα. Συμπεριφέρονται όπως παιδιά διαφορετικής γέννας, ως ξεχωριστές μονάδες. Δηλαδή δε διαφαίνεται σύνδεση μεταξύ του γεγονότος της πολλαπλότητας της κύησης και της γλωσσικής και επικοινωνιακής εξέλιξης.

Επίσης, μέσα από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε, δε μπορεί κανείς να πει απόλυτα, ότι το παιδί με τα καλύτερα γλωσσικά αποτελέσματα θα είναι αυτό που έχει γεννηθεί πρώτο (έστω και για λίγα μόνο λεπτά σε σχέση με τα υπόλοιπα έμβρυα της ίδιας γέννας) ή ότι το παιδί με τα χειρότερα γλωσσικά αποτελέσματα θα είναι αυτό που έχει γεννηθεί τελευταίο. Η έρευνα έδειξε μεν, ότι τα καλύτερα γλωσσικά αποτελέσματα τα είχε το παιδί που γεννήθηκε πρώτο, αλλά μετά ακολουθούσε το τελευταίο σε σειρά γέννησης παιδί, ενώ το μικρότερο συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα παρουσιάστηκε στο μεσαίο κατά σειρά γέννησης παιδί.

Τέλος, παρατηρείται μέσα από τα στοιχεία και τα αποτελέσματα της έρευνας ότι υπάρχει εν μέρη κάποια σύνδεση μεταξύ της κινητικής και της γλωσσικής ανάπτυξης στα παιδιά πολλαπλής γέννας. Το παιδί το οποίο παρουσίασε το χαμηλότερο συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα είναι, εκείνο το οποίο άργησε να μπουσουλίσει και περπάτησε τελευταίο απ’

όλα μεν, αλλά το παιδί το οποίο παρουσίασε το υψηλότερο συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα, είναι το παιδί το οποίο βρίσκεται κάπου ανάμεσα από τα άλλα δύο παιδιά όσον αφορά την κινητική του ανάπτυξη, ενώ το παιδί που μπουσούλισε και περπάτησε πρώτο βρίσκεται κάπου ανάμεσα στα άλλα δύο παιδιά όσον αφορά την γλωσσική του ανάπτυξη.

5.2 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ:

Τα τεστ Good Enough Drawing Test Of Intelligence των Goodenough and Harris, (1985) και «Η Κατάκτηση των Τοπικών Προθέσεων στην Ελληνική» των Ξυπολιάς & Χριστόπουλος (2004) δεν είναι σταθμισμένα.

5.3 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΕΡΕΥΝΑ:

Σύγκριση των αποτελεσμάτων της παρούσας ερευνάς γίνεται με τα αποτελέσματα αντίστοιχης έρευνας που είχε διεξαχθεί στο παρελθόν, στην οποία συμμετείχαν τα ίδια υποκείμενα (ίδια ομάδα παιδιών), πριν από ένα χρόνο, στην Πάτρα, όσο αφορά την ανάπτυξη των γλωσσικών και επικοινωνιακών ικανοτήτων παιδιών πολλαπλής γέννας. Μέσω αυτής της συγκριτικής μελέτης, συγκεντρώθηκαν στοιχεία για το κατά πόσο υπάρχει συσχετισμός μεταξύ των γλωσσικών και επικοινωνιακών ικανοτήτων των παιδιών που έχουν μετρηθεί κατά τη διάρκεια του δεύτερου έτους ζωής τους και των γλωσσικών και επικοινωνιακών ικανοτήτων των παιδιών που έχουν μετρηθεί κατά τη διάρκεια του τρίτου έτους ζωής τους.

Όσο αφορά τα αποτελέσματα των δυο ερευνών διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν κάποιες διαφοροποιήσεις όσον αφορά την εξέλιξη της γλωσσικής και επικοινωνιακής ικανότητας του κάθε παιδιού, μετά από ένα χρόνο. Πιο συγκεκριμένα, ενώ στην έρευνα του 2006, η Φωτεινή

παίρνει υψηλότερη βαθμολογία σε σχέση τον Γιάννη σε όλες τις δοκιμασίες, στην παρούσα έρευνα ο Γιάννης παρουσιάζει υψηλότερο συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα σε σύγκριση με την Φωτεινή. Ανεξάρτητα από το ποιο παιδί επικράτησε στις δοκιμασίες, εφόσον συμπεραίνεται ότι δεν παρουσιάζουν την ίδια γλωσσική εξέλιξη και ότι κάποιο μπορεί να είναι πιο μπροστά από άλλα παιδιά της ίδιας γέννας ή πιο πίσω όσον αφορά τη γλωσσική και την επικοινωνιακή του ικανότητα, καταλήγει κανείς στο συμπέρασμα ότι τα παιδιά πολλαπλής γέννας έχουν την δυνατότητα, κάποια από αυτά τουλάχιστον να είναι χρησιμοποιούν σωστά το λόγο και να επικοινωνούν λειτουργικά.

5.4 ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

Επιπλέον, η μελέτη αυτή θα παρέχει δεδομένα για μελλοντική έρευνα πάνω στο δείγμα που θα χρησιμοποιηθεί. Η μελλοντική έρευνα μπορεί να αξιολογήσει τη βασική εκπαίδευση (γραφή και ανάγνωση) των συμμετεχόντων παιδιών. Η σύγκριση μεταξύ των δύο ερευνών θα δώσει στοιχεία για το κατά πόσο υπάρχει συσχετισμός μεταξύ των προγλωσσικών ικανοτήτων των παιδιών που έχουν μετρηθεί κατά τη διάρκεια του τρίτου έτους ζωής τους και των ικανοτήτων τους στη βασική εκπαίδευση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1:

Οι Φθόγγοι της Νέας Ελληνικής

ΟΙ ΦΘΟΓΓΟΙ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

Στον παρακάτω πίνακα τα σύμφωνα κατατάσσονται με:

- τη θέση που σχηματίζονται
- τον τρόπο
- τη φωνή

ΟΙ ΦΘΟΓΓΟΙ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

ΣΥΜΦΩΝΑ

ΦΩΝΗ		α	η	α	η	α	η	α	η	α	η	α	η
ΘΕΣΗ		χειλικά		χειλοδοντικά		οδοντικά		φατνιακά		ουρανικά		υπερωικά	
Τ	έρρινα		m						n		ɾ*		
	στιγμαία	p	b			t	d			c*	ʃ*	k	g
Ο	εξακολουθητικά			f	v	θ	ð	s	z	ç*	ʝ*	x	ɣ
Π	προστριβόμενα							ts	dz				
Ο	υγρά	πλάγια							l		ʎ*		
		παλλόμενα							ɾ**				

- * αλλόφωνα: /k/ → /c/ : κυάλια, [ˈcaʎa]
 /g/ → /ʃ/ : γκιώνης, [ˈʒonis]
 /m/ → /ɱ/ : αμφιβολία, [amfiβoˈlija]
 /n/ → /ɲ/ : πανιά, [paˈɲja]
 /n/ → /ŋ/ : άγχος, [ˈaŋxos]
 /l/ → /ʎ/ : ήλιος, [ˈiʎos]
 /x/ → /ç/ : χιόνι, [ˈçoni]
 /ɣ/ → /ʝ/ : γιαγιά, [jaˈja]

** Για λόγους εκτύπωσης στο βιβλίο χρησιμοποιήθηκε το σύμβολο /ɾ/ αντί του συμβόλου /r/ που αντιστοιχεί στα Ελληνικά.

Τα φωνήεντα στον παρακάτω πίνακα κατατάσσονται σύμφωνα με τη θέση της γλώσσας και το άνοιγμα της στοματικής κοιλότητας.

ΦΩΝΗΕΝΤΑ

	Πρόσθια	Κεντρικά	Οπίσθια
Κλειστά	.i		u.
Μεσαία		.e	o.
Ανοιχτά			a.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2:

Κωδικοί Διαδικασιών

Απλοποίησης

ΚΩΔΙΚΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΔΟΜΙΚΕΣ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

1. Πτώση προτονικής συλλαβής
2. Πτώση μετατονικής συλλαβής
3. Ολικός αναδιπλασιασμός
4. Μερικός αναδιπλασιασμός
5. Πτώση τελικού συμφώνου
6. Πτώση φθόγγων και συμπλεγμάτων

ΑΡΜΟΝΙΕΣ

7. Αρμονία υπερωική
8. Αρμονία φατνιακή - οδοντική
9. Αρμονία χειλική
10. Αρμονία ως προς τον τρόπο
11. Αρμονία ως προς την πηχρότητα
12. Μετάθεση - Μετακίνηση

ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΩΝ

13. Εξακολουθητικό + υγρό
/vl / fl / vl / θr / vr / fr / γr / δr / :
/γlosa / → [ˈγosa]
14. Εξακολουθητικό + στιγμιαίο
/xt / ft / : /ˈxtipise / → [ˈtipise]
15. Εξακολουθητικό + έρρινο
/xn / zm / : /ˈfadazma / → [ˈfadama]
16. Εξακολουθητικό + εξακολουθητικό
/δj / zγ / sf / sx / vγ / : /sxoˈlio / → [xoˈlio]
17. /s / + στιγμιαίο
/sc / sk / sp / st / : /ˈspiti / → [ˈpiti]
18. Εξακολουθητικό + στιγμιαίο
+ υγρό
/str/xtr / : /sfi ˈrixtra / → [sfi ˈrixta]
- 18α. Εξακολουθητικό + στιγμιαίο
+ εξακολουθητικό
/ftç / : /ˈftçari / → [ˈftari]
19. Στιγμιαίο + υγρό
/pl / kl / tr / kr / dr / : /kreˈvati / → [ceˈvati]
- 19α. Στιγμιαίο + εξακολουθητικό
/bç / pç / tç / : /ˈpçata / → [ˈpata]
20. Στιγμιαίο + έρρινο
/kn / pn / : /kaˈpnos / → [kaˈpos]
21. Έρρινο + έρρινο
/mn / : /ˈlimni / → [ˈlimi]
22. Στιγμιαίο + εξακολουθητικό
/ks / ps / : /psoˈmi / → [poˈmi]

Όταν είναι σωστό, μπαίνει 0 στην πρώτη στήλη.

ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

23. Εμπροσθοποίηση
24. Οπισθοποίηση

ΣΤΙΓΜΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

25. /f/ → [p] /v/ → [b]
26. /θ/ → [p] ή [t] /δ/ → [b] ή [d]
27. /s/ → [t] /z/ → [d]
28. /ts/ → [t] /dz/ → [d]
29. /ç/ → [c] /j/ → [ʃ]
30. /x/ → [k] /ɣ/ → [g]
31. /l/ → [d]
- /r/ → [d]

ΟΥΡΑΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

32. /r/ → [j]
33. /l/ → [j]
- /ʁ/ → [j]
34. /f/ → [ç] /v/ → [j]
35. /s/ → [ç] /z/ → [j]
36. /θ/ → [ç] /ð/ → [j]
37. /x/ → [ç] /ɣ/ → [j]
38. /ts/ → [ç] /dz/ → [j]
39. /r/ → [l]
40. /ʁ/ → [l]
41. Ηχηροποίηση: /ˈpor,ta/ → [ˈbɔr,ta]
42. Αηχοποίηση: /ˈzoni/ → [ˈsoni]
43. Φατνιακή Πραγμάτωση οδοντικών
/θ/ → [s]
/ð/ → [z]: /ðoro/ → [ˈzoro]
44. Χειλική πραγμάτωση οδοντικών
/θ/ → [f]: /ˈθelo/ → [ˈfelo]
/ð/ → [v]
45. /ks/ → [ts]: /ˈksilo/ → [ˈtsilo]
46. /ps/ → [ts]: /psoˈmi/ → [tsoˈmi]
47. /ts/ → [s]: /ˈtsada/ → [ˈsada]
/dz/ → [z]: /ˈdzami/ → [ˈzami]
50. Άλλα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3:

*Απαντήσεις από τη Δοκιμασία
Φωνητικής και Φωνολογικής
Εξέλιξης*

Όνομα: Μ.Ι
 Ημερ. Γέννησης: 22-04-2004
 Ημερ. Εξέτασης: 30-01-2008
 Ηλικία: 3 χρονών, 9 μηνών κ. 2 ημερών
 Εξεταστής: Χρυσικόπουλου Γιωργινα Διάρκεια 1 ώρα
 Παρατηρήσεις:

	Λέξη	Φωνολογικό μοντέλο	Φωνολογική δομή	Φωνητική καταγραφή	Φωνολογική καταγραφή	Διαδικασίες			
1	παπούτσι	pa'putsi	εν'ενν	pa'pu:si	εν'ενεν	4F			
2	ταξί	ta'ksi	εν'εν	ta'ksi	εν'εν	0			
3	φεγγάρι	fe'gari	εν'ενν	fe'ga:ri	εν'ενεν	0			
4	μαχαίρι	ma'çeri	εν'ενν	me:çeri	εν'ενεν	50	23		
5	βρόση	'vrisi	'ενεν	'vrisi	'ενενεν	0			
6	ρόδα	'roða	'ενεν	'rona	'ενεν	44			
7	σημαία	si'mea	εν'εν	si'mea	εν'ενν	0			
8	ζώνη	'zoni	'ενεν	'zoni	'ενεν	0			
9	αγγελίδα	a'je'laða	εν'ενεν	a'je'laða	εν'εν'ενεν	0			
10	άγγελος	'a'gelos	'ενενε	'a'gelos	'ενεν'εν	0			
11	κερί	ce'ri	εν'εν	ce'ci	εν'εν	6			
12	θάλασσα	'thalasa	'ενενεν	'la:asa	'εν'ενεν	44			
13	τζάκι	'dzaki	'ενεν	'zaki	'ενεν	4F			
14	φλιτζάνι	fi'dzani	εν'εν'εν	fi'dzani	εν'εν'εν'εν	10			
15	κρεβάτι	kre'vati	εν'εν'εν	kre'vati	εν'εν'εν'εν	0			
16	κλειδί	klidi	εν'εν	klidi	εν'εν'εν	0			
17	σπίτι	'spiti	'ενεν	'spiti	'ενεν'εν	0			
18	ξύλο	'ksilo	'ενεν	'ksi:lo	'εν'εν'εν	0			
19	στρατηγική	stratço'taci	εν'εν'εν'εν	stratiçis	εν'εν'εν'εν'εν	18	6	10	98
20	γλώσσα	'glosa	'ενεν	'glosa	'εν'εν'εν	0			
21	κουμπιά	ku'bj-a	εν'εν	ku'bj-a	εν'εν'εν	0			
22	δελφίνι	ðel'fini	εν'εν'εν	ðe'firi	εν'εν'εν'εν	5			
23	αυγό	a'vgo	'ενεν	a'vgo	'εν'εν	0			
24	αιτιά	a'ftça	'εν'εν	a'ftça	'εν'εν'εν	0			
25	γράμμα	'grama	'ενεν	'grama	'εν'εν'εν	39			
26	εργοστάσιο	er'yo'stasio	εν'εν'εν'εν'εν	er'yo'stasio	εν'εν'εν'εν'εν'εν	50	5		
27	αρκούδα	ar'kuða	εν'εν'εν	ar'kuða	εν'εν'εν'εν	5			
28	πόρτα	'por.ta	'εν'εν'εν	'pota	'εν'εν'εν	5			
29	αριθμός	ariθi'mos	εν'εν'εν'εν	ariθi'mos	εν'εν'εν'εν'εν	6	44		
30	σφιρίτσα	si'rixtra	εν'εν'εν'εν	si'ri:ka	εν'εν'εν'εν	12	6	18	

	Λέξη	Φωνολογικό μοντέλο	Φωνολογική δομή	Φωνητική καταγραφή	Φωνολογική καταγραφή	Διαδικασίες		
31	λιοντάρι	li'ɔ:ɔari	ε'ένεν	li'ɔ:ɔari	ε'ένεν	39		
32	κονιέρη	ko'ɔ:ri	ε'έν	ko'ɔ:ri	ε'έν	19		
33	δράκος	ɔ:ra'kos	'ένενε	'ɔ:ra'kos	'ένένε	13	43	
34	θερμόμετρο	θeɾ,'momeɾo	ενε,'ένενεν	se'ɾpo'meɾo	ε'ένένεν	43	5	19
35	αυτοκίνητο	afto'cinito	νευ,'ένενεν	afto'cini'to	νε'ένένεν	24		
36	νιουλάρη	ɔ:ni'laɾa	ε'ένεν	ɔ:ni'laɾa	ε'ένέν	0		11
37	καλάθι	ka'laθi	ε'ένεν	ka'laθi	ε'ένέν	44		
38	καραμέλα	kaɾa'mela	ενε'ένεν	ka'ɾa'meɾo	ε'ένέν	0		
39	ναύτης	'naftis	'ένενε	'naftis	'ένένε	0		
40	νερό	ne'ro	ε'έν	ne'ro	ε'έν	39		
41	λουλούδι	lu'luði	ε'ένεν	lu'luzi	ε'ένέν	43		
42	βελόνα	ve'lonɑ	ε'ένεν	ve'lonɑ	ε'ένέν	0		
43	κελώνα	ce'lonɑ	ε'ένεν	ce'lonɑ	ε'ένέν	0		
44	κάφελο	'kafeɾo	'ένεν	'ka'feɾo	'ένέν	11		
45	κύματο	'cimato	'ένεν	'cimato	'ένέν	0		
46	ήλιος	'iɾos	'ένε	'iɾos	'ένε	33		
47	καράβι	ka'raɾi	ε'ένεν	ka'raɾi	ε'ένέν	32		
48	φατιά	fo'tja	ε'έν	fo'tja	ε'έν	0		
49	καφές	ka'fes	ε'έν	ka'fes	ε'έν	0		
50	τάμι	'ɔzmi	'έν	'ɔzmi	'έν	47		
51	ψαλίδι	psa'liði	ε'ένεν	psa'liði	ε'ένέν	44	10	
52	σχολείο	sco'lio	ε'έν	sco'lio	ε'έν	30		
53	σφιρί	sfi'ri	ε'έν	sfi'ri	ε'έν	39		
54	καρφί	kaɾ'fi	ε'έν	ka'fi	ε'έν	5		
55	σγουρά	zvu'ra	ε'έν	zvu'ra	ε'έν	39		
56	φάντασμα	'faɔazma	'ένεν	'faɔazma	'ένέν	0		
57	παλιό	pa'li'o	ε'έν	pa'li'o	ε'έν	5		
58	θρανίο	θra'nio	ε'έν	θra'nio	ε'έν	44	10	
59	καπνός	ka'pnos	ε'έν	ka'pnos	ε'έν	10		
60	δάχτυλο	ðaxtilo	ένεν	'ðaxtilo	'ένέν	36		
61	παιχνίδι	pe'xniði	ένεν	pe'xniði	ένέν	43	16	
62	σκαμνί	ska'mni	έν	ska'mni	έν	0		
63	ρολόι	ro'loi	έν	ro'loi	έν	39		
64	μηχανή	mixa'ni	έν	mixa'ni	έν	0		
65	σύννεφο	'sinefo	έν	'sinefo	έν	0		
66	βροχή	vɾo'çi	έν	vɾo'çi	έν	39		
67	λάμπα	'laba	έν	'laba	έν	33		
68	αεροπλάνο	aero'plano	νευ,'ένεν	ae'riop'lano	νε'ένέν	12	39	19
69	κύκνος	'ciknos	'έν	'ciknos	'έν	0		
70	λίμνη	'limni	'έν	'limni	'έν	0		

Όνομα: Μ.Φ
 Ημερ. Γέννησης: 28-04-2004
 Ημερ. Εξέτασης: 30-01-2008
 Ηλικία: 3 χρονών, 9 μηνών, 6, 3 ημερών
 Εξεταστής: Χριστοκόπουλου Σωκράτη Διάρκεια: 1 hour
 Παρατηρήσεις:

	Λέξη	Φωνολογικό μοντέλο	Φωνολογική δομή	Φωνητική καταγραφή	Φωνολογική καταγραφή	Διαδικασίες			
①	παπούτσι	pa'putsi	α'έναν	pa'putsi	α'έναν	0			
②	ταξί	ta'ksi	α'έναν	ta'ksi	α'έναν	0			
③	φεγγάρι	fe'gari	α'έναν	fe'gari	α'έναν	0			
④	μαχαίρι	ma'çeri	α'έναν	ma'çeri	α'έναν	0			
⑤	βούρα	'vusi	'έναν	'vusi	'έναν	0			
⑥	ρόδα	'roða	'έναν	'roða	'έναν	0			
⑦	σημεία	si'mea	α'έναν	si'mea	α'έναν	0			
⑧	ζώνη	'zoni	'έναν	'zoni	'έναν	0			
⑨	αγγελίδα	a'je'laða	να'έναν	a'je'laða	να'έναν	0			
⑩	άγγελος	'a'gelos	'έναν	'a'gelos	'έναν	0			
⑪	κερί	ce'ri	α'έναν	ce'ri	α'έναν	0			
⑫	θάλασσα	'thalasa	'έναν	'thalasa	'έναν	0			
⑬	τάκι	'dzaki	'έναν	'dzaki	'έναν	0			
⑭	φλιτζάνι	fl'i'dzani	α'έναν	fl'i'dzani	α'έναν	0			
⑮	κρεβάτι	kre'vati	α'έναν	kre'vati	α'έναν	0			
⑯	κλειδί	kleði	α'έναν	kleði	α'έναν	0			
⑰	οπίθι	'spiti	'έναν	'spiti	'έναν	0			
⑱	ξύλο	'ksilo	'έναν	'ksilo	'έναν	0			
⑲	στρατιώτικα	strati'otika	α'έναν	strati'otika	α'έναν	18			
⑳	γλώσσα	'glosa	'έναν	'glosa	'έναν	0			
㉑	κουμπιά	ku'bjia	α'έναν	ku'bjia	α'έναν	0			
㉒	δελφίνι	ðel'fimi	να'έναν	ðel'fimi	να'έναν	0			
㉓	αυγό	a'vgo	'έναν	a'vgo	'έναν	0			
㉔	αυτί	a'fti	'έναν	a'fti	'έναν	0			
㉕	γράμμα	'grama	'έναν	'grama	'έναν	0			
㉖	εργαστάσιο	er'gostasio	να'έναν	er'gostasio	να'έναν	5			
㉗	αρκούδα	ar'kuða	να'έναν	ar'kuða	να'έναν	5			
㉘	πόρτα	'porta	'έναν	'porta	'έναν	0			
㉙	αριθμός	ariti'mos	να'έναν	ariti'mos	να'έναν	44			
㉚	αμφίχαρα	amfi'çara	α'έναν	amfi'çara	α'έναν	12	6		

	Λέξη	Φωνολογικό μοντέλο	Φωνολογική δομή	Φωνητική καταγραφή	Φωνολογική καταγραφή	Διαδικασίες		
31	λουτάρι	lo'dari	ε'ενεν	lo'da'ra:ci	ε'εν'ενεν	40		
32	χοντρί	xo'dri	ε'εν	xo'dri	ε'εν'ε'ε'ε'	8		
33	δράκος	dra'kos	'εενεε	'dra'kos	'ε'ε'ε'ε'ε'	13		
34	θερμόμετρο	θer,'mometro	ενε,'εενεεν	θer'mometro	ε'εν'ε'ε'ε'ε'ε'	19	5	
35	αυτοκίνητο	af'to'cinito	νευ,'εενεεν	af'to'cinito	νε'ε'ε'ε'ε'ε'ε'ε'	0		
36	ντουλάπα	du'lapa	ε'ενεν	du'lapa	ε'εν'ε'ε'ε'ε'	0		
37	καλάθι	ka'laθi	ε'ενεν	ka'laθi	ε'εν'ε'ε'ε'ε'	0		
38	καραμέλα	ka'ra'mela	ε'εν'ε'ε'ε'ε'	ka'ra'mela	ε'εν'ε'ε'ε'ε'ε'	0		
39	ναύτης	'naftis	'εενεε	'naftis	'ε'ε'ε'ε'ε'ε'	0		
40	νερό	ne'ro	ε'εν	ne'ro	ε'ε'ε'ε'	0		
41	λουλούδι	lu'luθi	ε'ενεν	lu'luθi	ε'εν'ε'ε'ε'ε'	0		
42	βελόνα	ve'lonα	ε'ενεν	ve'lonα	ε'εν'ε'ε'ε'ε'	0		
43	κλωάνα	ce'lonα	ε'ενεν	ce'lonα	ε'εν'ε'ε'ε'ε'	0		
44	κάγκελο	'ka:θelo	'εενεε	'ka:θelo	'ε'ε'ε'ε'ε'ε'	0		
45	κίματα	'cimata	'εενεε	'cimata	'ε'ε'ε'ε'ε'ε'	0		
46	ήλιος	'hos	'εεε	'hos	'ε'ε'ε'ε'	0		
47	καράβι	ka'ra'vi	ε'εν'ε'ε'ε'	ka'ra'vi	ε'εν'ε'ε'ε'ε'	0		
48	φατέ	fo'teα	ε'εν	fo'teα	ε'ε'ε'ε'	0		
49	καφέ	ka'fes	ε'ενε	ka'fes	ε'ε'ε'ε'	0		
50	τζαμί	'dzami	'εεν	'dzami	'ε'ε'ε'ε'	0		
51	ψαλίδι	psa'liθi	ε'εν'ε'ε'ε'	psa'liθi	ε'εν'ε'ε'ε'ε'	0		
52	αχολείο	sxo'lio	ε'εν'ε'ε'	sxo'lio	ε'εν'ε'ε'ε'	0		
53	αφύρι	afi'ri	ε'εν'ε'	afi'ri	ε'ε'ε'ε'	0		
54	καρφί	kar,'fi	ε'εν'ε'	kar,'fi	ε'ε'ε'ε'	0		
55	αγιούρι	θi'ra	ε'εν'ε'	θi'ra	ε'ε'ε'ε'	16		
56	φάντασμα	'fadazma	'εενεεε	'fadazma	'ε'ε'ε'ε'ε'ε'ε'	0		
57	πατέ	pa'te	ε'εν'ε'	pa'te	ε'ε'ε'ε'	0		
58	θρανίο	θra'nio	ε'εν'ε'ε'	θra'nio	ε'εν'ε'ε'ε'	0		
59	καπνός	ka'pnos	ε'ενεε	ka'pnos	ε'ε'ε'ε'ε'	0		
60	δάχτυλο	θaxt'ilo	'εενεεε	θaxt'ilo	'ε'ε'ε'ε'ε'ε'ε'	0		
61	παιχνίδι	pe'χniθi	ε'εν'ε'ε'ε'	pe'χniθi	ε'εν'ε'ε'ε'ε'	51		
62	οκαμί	sia'mni	ε'εν'ε'ε'	sia'mni	ε'εν'ε'ε'ε'	0		
63	ρολάι	ro'loi	ε'εν'ε'	ro'loi	ε'ε'ε'ε'	0		
64	μηχανή	mi'xani	ε'εν'ε'ε'	mi'xani	ε'εν'ε'ε'ε'	0		
65	σύννεφο	'sinelo	'εενεε	'sinelo	'ε'ε'ε'ε'ε'	0		
66	βροχή	vro'θi	ε'εν'ε'	vro'θi	ε'ε'ε'ε'	0		
67	λάμπα	'laba	'εεν	'laba	'ε'ε'ε'ε'	0		
68	αεροπλάνο	aero'plano	νε'εν'ε'ε'ε'ε'	aero'plano	νε'εν'ε'ε'ε'ε'ε'	0		
69	κίρκος	'ciknos	'εενεε	'ciknos	'ε'ε'ε'ε'ε'	0		
70	λίμνη	'limni	'εενε	'limni	'ε'ε'ε'ε'	0		

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4:

*Απαντήσεις από την Αξιολόγηση
Κατανόησης και Παραγωγής
Τοπικών Επιρρημάτων και
Προθέσεων*

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ/Επιρρηματικές μορφές

Ημερομ. Γένν. 28-04-2004
Ηλικία 3 ετών, 9 μηνών, 18 ημερών
Όνομα U.T
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΟΥ:

1. (πάνω δεξιά)

Εδώ είναι ένα μεγάλο σπίτι που μένουν πολλοί άνθρωποι.
Εδώ μένει ο Γιάννης. Γύρω του μένουν 3 γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **πάνω**.

1 (3)

2. (πάνω αριστερά)

Εδώ μένει ο Νίκος. Γύρω του βλέπουμε δύο γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **δίπλα**.

8 (8)

3. (1^{ος} όροφος)

Εδώ μένει η Χριστίνα και άλλες δύο γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **μακριά**.

4 (4)

4. (κάτω αριστερά)

Εδώ είναι ένα δένδρο και δύο παιδάκια.
Δείξε μου το παιδάκι που είναι **μπροστά**.

12 (12)

5. (κάτω δεξιά)

Εδώ είναι ένα σπίτι σκύλου και δύο σκυλάκια.
Δείξε μου το σκυλάκι που είναι **μέσα**.

13 (13)

6. (πάνω δεξιά)

Εδώ είναι ένα μεγάλο σπίτι που μένουν πολλοί άνθρωποι.
Εδώ μένει ο Γιάννης. Γύρω του μένουν 3 γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **κάτω**.

3 (3)

7. (1^{ος} όροφος)

Εδώ μένει η Χριστίνα και άλλες δύο γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **κοντά**.

10 (10)

8. (κάτω αριστερά)

Εδώ είναι ένα δένδρο και δύο παιδάκια.
Δείξε μου το παιδάκι που είναι **πίσω**.

11 (11)

9. (κάτω δεξιά)

Εδώ είναι ένα σπίτι σκύλου και δύο σκυλάκια.
Δείξε μου το σκυλάκι που είναι **έξω**.

14 (14)

Σημείωση: στις παρενθέσεις που θορύβονται δίπλα από τις απαντήσεις του παιδιού, είναι οι σωστές απαντήσεις.

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ/Σύνθετες Προθέσεις

Ημερομ. Γένν. 28-04-2004
Ηλικία 3 χρονών, 9 μηνών, 18 ημερών
Όνομα Η.Ι.
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΟΥ:

1. **Κοντά σε**
(2, 3, 4)

Το παιδί είναι κοντά στο σπίτι

2----- 2

2. **Μπροστά από (1)**
(5, 6, 7)

Το παιδί είναι μπροστά από το σπίτι

5----- 5

3. **Μέσα σε**
(2, 5, 8)

Το παιδί είναι μέσα στο σπίτι

8----- 8

4. **Επάνω από**
(10, 11, 18)

Το αεροπλάνο είναι επάνω από το σύννεφο

18----- 18

5. **Πίσω από (1)**
(5, 6, 16)

Το παιδί είναι πίσω από το σπίτι

6----- 6

6. **Μακριά από**
(2, 3, 15)

Το παιδί είναι μακριά από το σπίτι

3----- 3

7. **Επάνω σε**
(12, 13, 14)

Το πουλί είναι πάνω στο παιδί

12----- 12

8. **Έξω από**
(5, 8, 17)

Το παιδί είναι έξω από το σπίτι

5----- 5

9. Κάτω από
(9, 10, 18)

Το αεροπλάνο είναι κάτω από το σύννεφο 10 10

10. Ανάμεσα σε
(19, 20, 21)

Το παιδί είναι ανάμεσα στα δύο δένδρα 19 19

11. Μπροστά από (2)
(28, 29, 30)

Το παιδί είναι μπροστά από το δένδρο 29 29

12. Μέσα από
(22, 23, 24)

Το κασκόλ είναι μέσα από το μπουφάν 24 22

13. Δίπλα σε
(25, 26, 27)

Το αγόρι είναι δίπλα στο κορίτσι 25 25

14. Πίσω από (2)
(31, 32, 33)

Το σκυλί είναι πίσω από τραπέζι 33 33

Αν απαντηθούν λάθος οι 4 η/και η 7 κάνουμε και τις παρακάτω δύο:

15. Επάνω σε
(36, 37, 38)

Το κάρδο είναι πάνω στο τραπέζι 37 37

16. Επάνω από
(36, 37, 38)

Το κάρδο είναι πάνω από το τραπέζι 37 36

"Το κάρδο είναι ~~πίσω~~ πάνω από το τραπέζι" 36 36

Σημείωση: Οι αριθμοί που βρίσκονται δίπλα από τις απαντήσεις του παιδιού, είναι οι σωστές απαντήσεις.

ΤΕΣΤ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Ηλικ. Έχρονών, 9 μηνών, 18 ημερών

Όνομα N.T
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΟΥ:

1. **Κοντά**
(2)

Το παιδί είναι κοντά στο σπίτι

κοντά στο σπίτι

2. **Μπροστά (1)**
(5)

Το παιδί είναι μπροστά από/σε το σπίτι

μπροστά από σπίτι

3. **Μέσα (ή σε)**
(8)

Το παιδί είναι μέσα στο σπίτι

μέσα στο σπίτι

4. **Επάνω από**
(18)

Το αεροπλάνο είναι επάνω από το σύννεφο

πάνω από σύννεφο

5. **Πίσω από (1)**
(6)

Το παιδί είναι πίσω από το σπίτι

πίσω από σπίτι

6. **Μακριά από**
(3)

Το παιδί είναι μακριά από το σπίτι

μακριά από σπίτι

7. **Επάνω σε**
(12)

Το πουλί είναι πάνω στο παιδί

πάνω από παιδί

8. **Έξω από**
(5)

Το παιδί είναι έξω από το σπίτι

έξω από το σπίτι

9. Κάτω από
(38)

Το κάδρο είναι κάτω από το τραπέζι.

κάτω από καπέλι

10. Ανάμεσα σε
(19)

Το παιδί είναι ανάμεσα στα δύο δένδρα.

ανάμεσα στα δέντρα

11. Σε (επάνω σε?)
(36)

Το κάδρο είναι στον τοίχο.

πάνω στο καπέλι

12. Μπροστά από (2)
(29)

Το παιδί είναι μπροστά από το δένδρο.

μπροστά στο δέντρο στο τοίχο

13. Μέσα από
(22)

Το κασκόλ είναι μέσα από το μπουφάν.

μέσα από τα μπουφάν

14. Σε (επάνω σε?)
(37)

Το κάδρο είναι στο τραπέζι.

πάνω το καπέλι

15. Δίπλα σε
(25)

Το αγόρι είναι δίπλα στο κορίτσι.

κοντά στο Φωτεινή

16. Πίσω από (2)
(33)

Το σκυλί είναι πίσω από τραπέζι.

από πάνω στο καπέλι

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ/Επιρρηματικές μορφές

Ημερομ. Γένν. 28-04-2004
Ηλικία 3 χρονών, 9 μηνών, 28 ημερών
Όνομα Η.Θ.
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΟΥ:

1. (πάνω δεξιά)

Εδώ είναι ένα μεγάλο σπίτι που μένουν πολλοί άνθρωποι.
Εδώ μένει ο Γιάννης. Γύρω του μένουν 3 γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **πάνω**.

1 (1)

2. (πάνω αριστερά)

Εδώ μένει ο Νίκος. Γύρω του βλέπουμε δύο γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **δίπλα**.

8 (8)

3. (1^{ος} όροφος)

Εδώ μένει η Χριστίνα και άλλες δύο γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **μακριά**.

4 (4)

4. (κάτω αριστερά)

Εδώ είναι ένα δένδρο και δύο παιδάκια.
Δείξε μου το παιδάκι που είναι **μπροστά**.

12 (12)

5. (κάτω δεξιά)

Εδώ είναι ένα σπιτάκι σκύλου και δύο σκυλάκια.
Δείξε μου το σκυλάκι που είναι **μέσα**.

13 (13)

6. (πάνω δεξιά)

Εδώ είναι ένα μεγάλο σπίτι που μένουν πολλοί άνθρωποι.
Εδώ μένει ο Γιάννης. Γύρω του μένουν 3 γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **κάτω**.

3 (3)

7. (1^{ος} όροφος)

Εδώ μένει η Χριστίνα και άλλες δύο γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **κοντά**.

10 (10)

8. (κάτω αριστερά)

Εδώ είναι ένα δένδρο και δύο παιδάκια.
Δείξε μου το παιδάκι που είναι **πίσω**.

11 (11)

9. (κάτω δεξιά)

Εδώ είναι ένα σπιτάκι σκύλου και δύο σκυλάκια.
Δείξε μου το σκυλάκι που είναι **έξω**.

14 (14)

σημειώσεις: στις καμινάδες που βρίσκονται δίπλα από τις απαντήσεις του παιδιού, είναι οι σωστές απαντήσεις.

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ/Σύνθετες Προθέσεις

Ημερομ. Γένν. 28-04-2004
Ηλικία 3 χρονών, 9 μηνών, 18 ημερών
Όνομα Η.Φ.
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΟΥ:

1. **Κοντά σε**
(2, 3, 4)
Το παιδί είναι κοντά στο σπίτι 2 2

2. **Μπροστά από (1)**
(5, 6, 7)
Το παιδί είναι μπροστά από το σπίτι 5 5

3. **Μέσα σε**
(2, 5, 8)
Το παιδί είναι μέσα στο σπίτι 8 8

4. **Επάνω από**
(10, 11, 18)
Το αεροπλάνο είναι επάνω από το σύννεφο 18 18

5. **Πίσω από (1)**
(5, 6, 16)
Το παιδί είναι πίσω από το σπίτι 6 6

6. **Μακριά από**
(2, 3, 15)
Το παιδί είναι μακριά από το σπίτι 3 3

7. **Επάνω σε**
(12, 13, 14)
Το πουλί είναι πάνω στο παιδί 12 12

8. **Έξω από**
(5, 8, 17)
Το παιδί είναι έξω από το σπίτι 5 5

9. **Κάτω από**
(9, 10, 18)

Το αεροπλάνο είναι κάτω από το σύννεφο 18 10

10. **Ανάμεσα σε**
(19, 20, 21)

Το παιδί είναι ανάμεσα στα δύο δένδρα 19 19

11. **Μπροστά από (2)**
(28, 29, 30)

Το παιδί είναι μπροστά από το δένδρο 29 29

12. **Μέσα από**
(22, 23, 24)

Το κασκόλ είναι μέσα από το μπουφάν 22 22

13. **Δίπλα σε**
(25, 26, 27)

Το αγόρι είναι δίπλα στο κορίτσι 25 25

14. **Πίσω από (2)**
(31, 32, 33)

Το σκυλί είναι πίσω από τραπέζι 33 33

Αν απαντηθούν λάθος οι 4 η/και η 7 κάνουμε και τις παρακάτω δύο:

15. **Επάνω σε**
(36, 37, 38)

Το κάδρο είναι πάνω στο τραπέζι 37 37

16. **Επάνω από**
(36, 37, 38)

Το κάδρο είναι πάνω από το τραπέζι 36 36

Σημείωση: Οι αριθμοί που βρίσκονται δίπλα από τις απαντήσεις του παιδιού, είναι οι σωστές απαντήσεις.

ΤΕΣΤ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Ηλικ. 3χροια, 9 μηνών, 18 ημερών

Όνομα Μ.Φ.
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΟΥΣ

1. **Κοντά**
(2)

Το παιδί είναι κοντά στο σπίτι

κοντά στο σπίτι

2. **Μπροστά** (1)
(5)

Το παιδί είναι μπροστά από/σε το σπίτι

μπροστά απ' το σπίτι

3. **Μέσα** (ή σε)
(8)

Το παιδί είναι μέσα στο σπίτι

μέσα στο σπίτι

4. **Επάνω από**
(18)

Το αεροπλάνο είναι επάνω από το σύννεφο

πάνω απ' το σύννεφο

5. **Πίσω από** (1)
(6)

Το παιδί είναι πίσω από το σπίτι

πίσω απ' το σπίτι

6. **Μακριά από**
(3)

Το παιδί είναι μακριά από το σπίτι

μακριά απ' το σπίτι

7. **Επάνω σε**
(12)

Το πουλί είναι πάνω στο παιδί

πάνω στο κεφάλι του

8. **Έξω από**
(5)

Το παιδί είναι έξω από το σπίτι

έξω απ' το σπίτι

**9. Κάτω από
(38)**

Το κάδρο είναι κάτω από το τραπέζι

κάτω απ' το τραπέζι

**10. Ανάμεσα σε
(19)**

Το παιδί είναι ανάμεσα στα δύο δένδρα

ανάμεσα στα δένδρα

**11. Σε (επάνω σε?)
(36)**

Το κάδρο είναι στον τοίχο

πάνω στο τοίχο

**12. Μπροστά από (2)
(29)**

Το παιδί είναι μπροστά από το δένδρο

μπροστά απ' το δένδρο

**13. Μέσα από
(22)**

Το κασκόλ είναι μέσα από το μπουφάν

μέσα απ' το μπουφάν του

**14. Σε (επάνω σε?)
(37)**

Το κάδρο είναι στο τραπέζι

πάνω στο τραπέζι

**15. Δίπλα σε
(25)**

Το αγόρι είναι δίπλα στο κορίτσι

το αγόρι είναι δίπλα απ' το
κορίτσι

**16. Πίσω από (2)
(33)**

Το σκυλί είναι πίσω από τραπέζι

πίσω από το τραπέζι

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5:
Ομιλία παιδιών του
προγράμματος CLAN.

1ο ΔΕΙΓΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ ΓΙΑΝΝΗ (η γραφή είναι σε μορφή που απαιτείται για το πρόγραμμα CLAN):

@Begin

@Participants: GIA Gianis Target_Child, SOT Sotiria investigator

@Age of FOT: 3;9.22

@Date: 19-FEB-2008

@Filename: gia1a.cha

@Location: Patra

@Situation: playing with toys

@Coding: 24-APR-2008

@Transcriber: Sotiria Xrisikopoulou

*SOT: ya su pos se lene?

*GIA: yanis.

*SOT: poso hronon ise?

*GIA: tria ce.

*SOT: kseris paramithia?

*GIA: ne.

*SOT: i fotini mu ipe paramithi.

*GIA: ti paramithi su ipe?

*SOT: tin kokinoskufitsa.

*SOT: esena pio ine to agapimeno su?

*GIA: pia ine i kokinoskufitsa?

*SOT: afti me ton kako liko.

*GIA: o kakos o liko [: likos] pu pige na fai ce ti yaya?

*SOT: to kseris?

*GIA: ohi.

*SOT: pio ine to agapimeno su paramithi?

*GIA: i kokinoskufitsa.

*SOT: tha mu to pis?

*GIA: o likos e pige apano ce kotose [: skotose] ti skufitsa ce ti yaya tis.

*SOT: ce ti egine?

*GIA: pige mia eci ce anigi to megallo to stoma ce a ce pige bike sto klevati [: krevati] tu licu ce pige apo ci ce tu kani i kufitsa [: kokinoskufitsa] ce pige ce a etsi aftos o cinigos xxx.

*SOT: orea ti ecanes simera to proi?

*GIA: ti ekana to ploi [: proi]?

*GIA: imun arostos ce me ponage to afti mu.

*SOT: to ipes sti mama?

*GIA: ne to ipa.

*SOT: se pige sto yatro?

*GIA: oxi yati afti me evale sto klevati [: krevati] tis ke pelase [: perase] to afti mu ke irthi i mama mu ke me pire.

*SOT: ya pes mu ti vlepis se afti tin ikona?

*GIA: em ke yaya me to kolitsaki [: koritsaki] to liontali [: liontari] ke to liontali [: liontari] ke ezo [: edho] i zempla [: zebra] ke apo ezo [: edho] to kolitsaki [: koritsaki] ke i ageladha ke h kamilopadhali [: kamilopardhali] ke ke o ipopotamos o ipopotamos

aftos ezo [: edho].

*SOT: ta kseris ola vlepo.

*SOT: afto ti ine?

*GIA: e dhe ksero ti ine.

*SOT: edho.

*GIA: ezo [: edho] ine kolitsaki [: koritsaki] ke to agoraki.

*GIA: afto yati ine?

*GIA: a xristugena.

*GIA: edho?

*SOT: ke edho xristugena ine.

*GIA: xristugnena o agios vasilis me tus tayandhus [: tarandhus].

*SOT: ti kanun i tarandhi?

*GIA: lene ta pedhia ston agio vasili a [: na] tus dhosun ta dhora tus.

*GIA: pekse pekse i tarandhi.

*SOT: esi ti doro pires ta xristugena?

*GIA: zoa.

*SOT: ti zoa?

*GIA: pira liontali [: liontali] megalo plasino [: prasino] eki kato ap ti dulia tu me megala plasina [: prasina] malia.

*SOT: ke ti alo?

*GIA: ke elafaki ble elafaki.

*GIA: kita kukuvaya o bob o mastoli [: mastoras].

*SOT: su efera ke aftokolita me to bob to mastora.

*GIA: exo ena karavi xxx aftos ine o theos xxx ise ezo [: edho]?

*GIA: kita na su dikso ke alo xxx pio?

*GIA: o likos kita o likos.

*GIA: pos kani o likos?

*SOT: pos kani?

*GIA: uuuuuuuu.

*SOT: pios sto emathe?

*GIA: o babas mu.

*SOT: orea yanaki tha ta pume tin epomeni fora.

@END

2ο ΔΕΙΓΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ ΓΙΑΝΝΗ (η γραφή είναι σε μορφή που απαιτείται για το πρόγραμμα CLAN):

Begin

@Participants: GIA Gianis Target_Child, SOT Sotiria investigator

@Age of FOT: 3;9.22

@Date: 19-FEB-2008

@Filename: gia2a.cha

@Location: Patra

@Situation: playing with toys

@Coding: 24-APR-2008

@Transcriber: Sotiria Xrisikopoulou

*SOT: ya su yanaki kita tin ikona ke pes mu ti vlepis.

*GIA: na ezo [: edho].

*GIA: ezo [: edho] ine i falasa [: thalasa] ke to kalavi [: karavi] ke apo ki vgazi kapno ke alo kalavi [: karavi] ke ezo [: edho] vgike sinefo.

*GIA: kita afti ti kseris pos ti lene?

*GIA: xarxarias [: karxarias].

*GIA: afto to periodiko ti exi?

*SOT: afto exi zoakia.

*SOT: ti ine afto pu kratas?

*GIA: ena xati [: xarti].

*SOT: ke apo pion to pires?

*GIA: to to ida.

*SOT: pu?

*GIA: kato ke to pila [: pira].

*SOT: exun ke ala pedakia tetio xarti?

*GIA: ti?

*GIA: ayto to xalti [: xarti] exo spiti mu.

*GIA: to palio xalti [: xarti] to palio teliose.

*SOT: afto ine kenurio?

*GIA: oxi palio.

*SOT: ke ti pexnidi pezis me afto to xarti?

*GIA: ula [: ura] pezo ke exo ta poza [: podhia] mu ke tlexo [: trexo].

*SOT: dhe kani na to vazis sto stoma su.

*GIA: oxi de to evala apla piga na to xxx.

*SOT: afto ti ine?

*GIA: tiliefono [: tilefono].

*SOT: esi milas sto tilefono?

*GIA: oxi ta mikla [: mikra] pezakia [: pedhakia] de milane.

*SOT: pia ine t agapimena su pexnidia?

*GIA: afta pu pekso [: pezo] ta zoa.

*GIA: to lionalti [: lionalti] to megalo to lionalti [: lionalti] to mikro ke i kamilopadhali [: kamilopardhali] ke h zebra [: zebra] ke to bob o elafaki.

*SOT: tha mu pis ke ena tragudaki?

*GIA: o strumf.

*GIA: to mathima anathema ine i zoi to savato ke kiriaki.

*GIA: dheftela [: dheftera] kati exo ti titi [: triti] en [: dhen] antexo

tetati [: tetarti] pos vayeme [: varieme] ti pempti dhe kratieme
paraskevi poi [: proi] lalala ap oles tis meles [: meres] i kiriaki
m aresi.

*SOT: bravo yanaki.

@END

1ο ΔΕΙΓΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ ΦΩΤΕΙΝΗΣ (η γραφή είναι σε μορφή που απαιτείται για το πρόγραμμα CLAN):

Begin

@Participants: FOT Fotini Target_Child, SOT Sotiria investigator

@Age of FOT: 3;9.22

@Date: 19-FEB-2008

@Filename: fot1a.cha

@Location: Patra

@Situation: playing with toys

@Coding: 24-APR-2008

@Transcriber: Sotiria Xrisikopoulou

*SOT: ja su fotinula ti kanis?

*FOT: kala.

*SOT: ja pes mu ta hristujena pu dhen se idha pos perases?

*FOT: kala.

*SOT: pu piges?

*FOT: piga sto karnavali.

*SOT: ke ti ekanes eci?

*FOT: horepsa.

*SOT: ti foruses?

*FOT: ti maska stoli.

*SOT: tha pas ce sto megalo karnavali?

*FOT: tha pao ce sto megalo.

*FOT: cita edho ine to sholio.

*FOT: edho hionise.

*SOT: alithia?

*SOT: tha pate sta hionia me ti mama kai to mpampa?

*FOT: ne.

*SOT: cita ti sou exo feri ego edho.

*FOT: gramata.

*SOT: gramata esi kseris na dhjavazis?

*FOT: ksero tous arithmus.

*SOT: se afti tin ikona ti vlepis?

*FOT: stoli forai fraoula kapelo afti forai louloudhja.

*FOT: sta malia forai kolie kai fusta.

*SOT: pio ine to agapimeno su paramithi?

*FOT: tha sto dhikso pio ine to agapimeno mu paramithi.

*FOT: a na afto.

*SOT: kai ti lei ja pes mu?

*FOT: uranio tokso.

*SOT: ti lei to paramithi su?

*FOT: itan mia fora ce ena cero.

*FOT: afto ine to agapimeno mu paramithi.

*FOT: ehi ce gatules.

*SOT: gia pes to mu.

*FOT: a exume ce alo ntivinti nomizo exume ce alo.

*FOT: tha ta valo sti sira.

*FOT: afto pu tha to valo?

*SOT: eci sti thesi tu sti xartini thici.
 *FOT: pou to vazo?
 *FOT: tha vro alo apo to vivlio.
 *FOT: ja na dhume tha vrume ntivinti?
 *FOT: tha psakso.
 *FOT: dhen ine puthena to ntivinti.
 *FOT: tha parume cenourio to vrika.
 *SOT: tha mu pis ena paramithi?
 *FOT: na vro to ntivinti ce tha su po.
 *SOT: entaksi perimeno.
 *FOT: mia fora ce ena cero itan mia kokinoskufitsa me ena kako liko.
 *FOT: ce elege oti tha elege.
 *FOT: auto to ntivinti.
 *SOT: ja pes mu ja thn kokinoskufitsa lipon.
 *FOT: mia fora ce ena cero htan mia kokinoskufitsa me ena mia jaja pu lege
 pios ine?
 *FOT: ego ime jaja h egkoni su kai xtipuse ti porta na aniksi.
 *FOT: jaja ti megala dhontja pou exis?
 *FOT: ce kriftike mesa se mia porta.
 *FOT: ce o cinigos to eklise.
 *FOT: ce jelagane afti.
 *FOT: kai meta tu petakse ena klidhi.
 *FOT: cita pos.
 *FOT: ksero paramithi.
 *FOT: eho ce.
 *SOT: telioses?
 *FOT: ne.
 *SOT: ti ehis kani apo to proi pou sikothikes?
 *FOT: ksipnisa ja na pao sholio.
 *FOT: meta efaga proino.
 *SOT: ti efajes?
 *FOT: proino.
 *SOT: ne ti omos?
 *FOT: keik.
 *FOT: ce fruto.
 *SOT: pio fruto ine to agapimeno su?
 *FOT: fraula.
 *FOT: teliosame?
 *SOT: teliosame dhialekse aftokolito.
 *FOT: afto.
 @END

2ο ΔΕΙΓΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ ΦΩΤΕΙΝΗΣ (η γραφή είναι σε μορφή που απαιτείται για το πρόγραμμα CLAN):

Begin

@Participants: FOT Fotini Target_Child, SOT Sotiria investigator

@Age of FOT: 3;9.22

@Date: 19-FEB-2008

@Filename: fot2a.cha

@Location: Patra

@Situation: playing with toys

@Coding: 24-APR-2008

@Transcriber: Sotiria Xrisikopoulou

*SOT: ja su fotinula tha mu pis ti ekanes simera sto sholio?

*FOT: ipia nero ekana mathima kai supitsa.

*SOT: pio ine to agapimeno su faghto?

*FOT: supitsa me psari.

*FOT: cita auto to vrika apo to vivlio.

*FOT: thelo ce alo.

*FOT: ta eferes?

*FOT: ta eferes ta mpalonia?

*FOT: tha dume ce afto.

*SOT: ehis pai na dhis ton karagiozi?

*FOT: eho pai ti nihta.

*FOT: efiga apo to marathia.

*SOT: ja pes mu ti elege o karagiozis?

*FOT: cita to fonazume emis cita pos to fonazi panajoti pu ise.

*FOT: tu kani erhome min anisixite.

*SOT: pios se pige?

*FOT: o mpampas ce h mama.

*FOT: pios ine aftos?

*FOT: aftos ine kakos.

*SOT: ne fenete ti forai?

*FOT: skufe [: skufo] rambo ine tha ehi ce edho ntivinti tha to vro?

*FOT: pu ise ntivinti ela.

*FOT: dhe vjeni.

*FOT: ela lipon jati dhe vjenis?

*FOT: tha se vro ego amesos alimono su.

*FOT: tora tha se vro.

*FOT: to vrika.

*FOT: vjike ekso.

*FOT: ja na dhume.

*FOT: giati krivosuna?

*FOT: tha fas ksilo.

*FOT: ne kunelaki ne kunelaki.

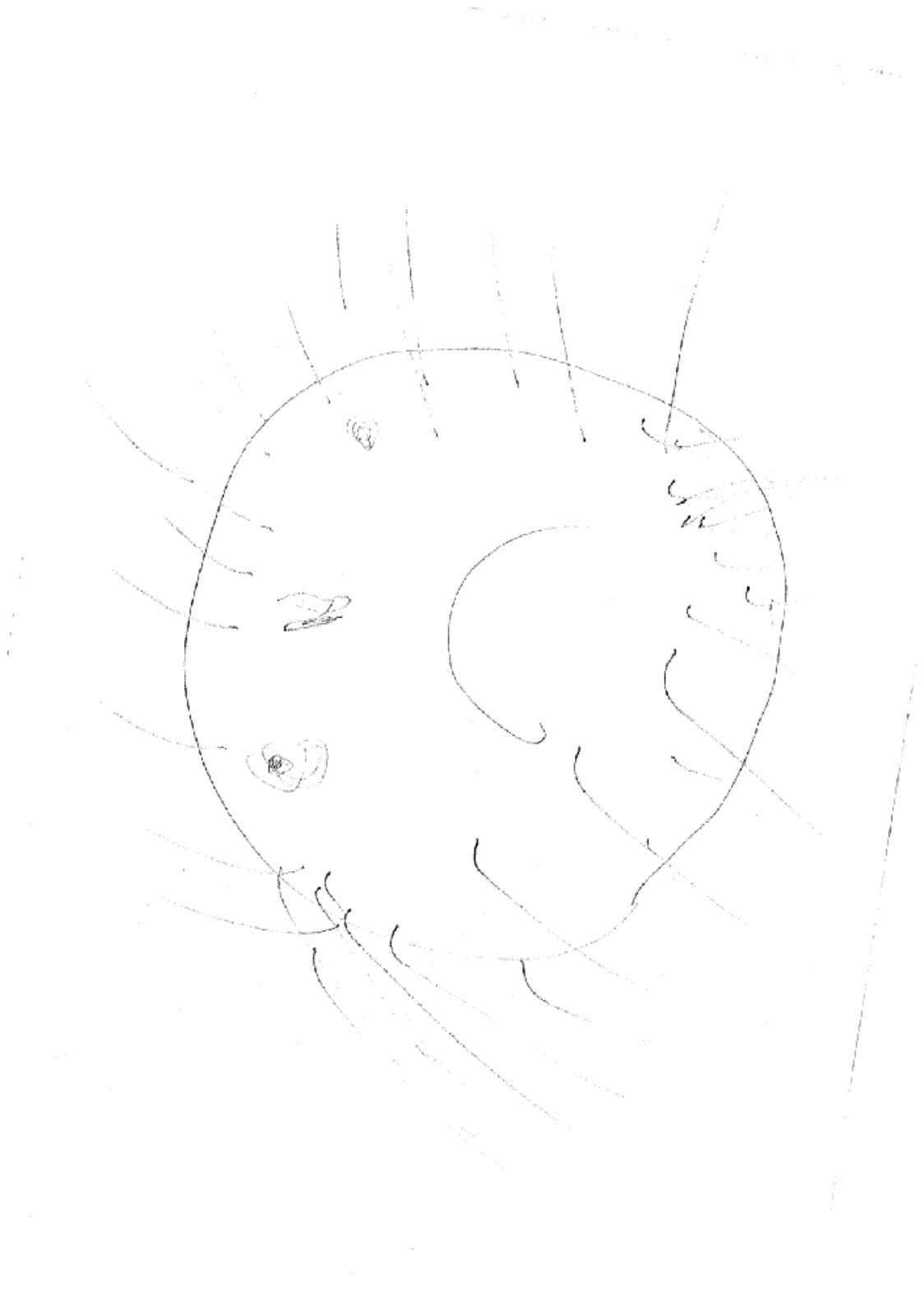
*FOT: malon ehi a cita i mama.

*FOT: tin idhes ti mama?
 *SOT: pu ine?
 *FOT: na i mama ce to pedhaci.
 *FOT: ego ime afto.
 *SOT: ti alo iparhi stin ikona?
 *FOT: dhen ksero.
 *FOT: malon afti ine migdhalia.
 *FOT: poli omorfi migdhalia.
 *SOT: pragmati.
 *FOT: panemorfi ce ama gini dhentro i migdhalia ti tha kanume?
 *SOT: ma ine idhi dhentro.
 *FOT: ohi otan efige i mama i migdhalia egine dhentro.
 *SOT: ja pes mu tin istoria tin kseris?
 *FOT: tin istoria itan i migdhalia.
 *FOT: tha to dhjavaso ego to vivlio.
 *SOT: pio ine to agapimeno sou pedhiko?
 *FOT: o spidherman.
 *FOT: o mici ce to fantasma.
 *FOT: na zografiso pou ine ta molivja.
 *SOT: tha sta doso ego.
 *FOT: exis omos mpalonia?
 *FOT: ti ine afto?
 *SOT: ine to dhoraki su tha su to dhoso meta.
 *SOT: simfonis?
 *FOT: ne simfono.
 *FOT: eferes to ntantiofono [: radhiofono] na valo to ntivinti mesa?
 *SOT: to efera tha to valume meta.
 *SOT: ja pes mu posa adherfia exis?
 *FOT: exo ala adhefakia [: adherfakia] pou me perimenun.
 *SOT: otan dhen ise sto sxolio ti kanis?
 *FOT: troo proino pleno kai maska.
 *FOT: teliosame?
 *SOT: teliosame dhialekse aftokolito.
 *FOT: afto.
 *FOT: ti mini to gkufi ce ti mparmpi.
 *SOT: ce pu na sto koliso?
 *FOT: sto heri.
 @END

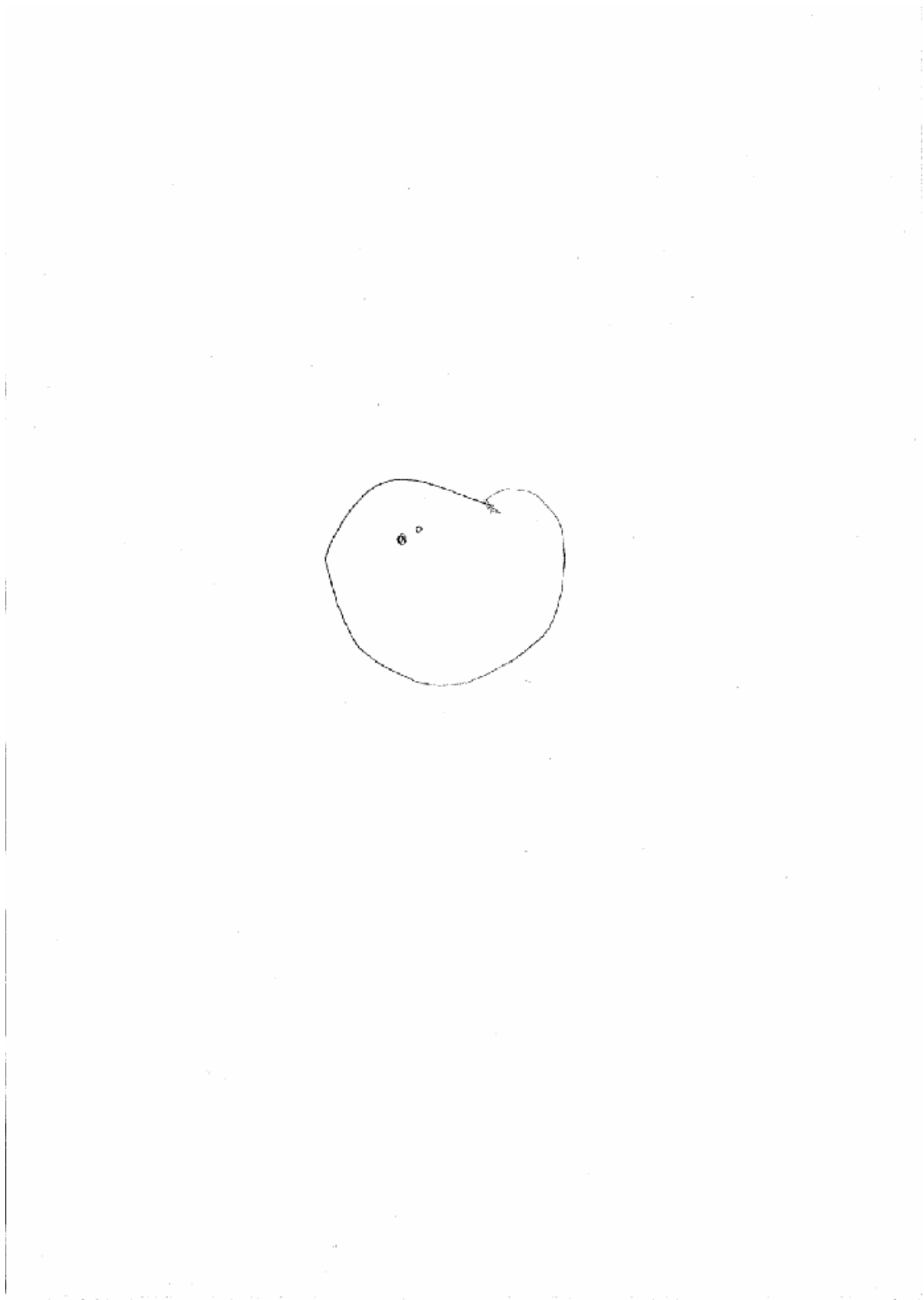
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6:

Ζωγραφιές παιδιών

Ζωγραφιά Γιάννη:

Ζωγραφιά Φωτεινής:

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Chapman, R., & Miller, J. F. (1981). The relation between age and mean length of utterance in morphemes. *Journal of Speech and Hearing Research*, 24, 154-161. Ανακτήθηκε 12 Απριλίου 2007, από <http://jslhr.asha.org/cgi/reprint/24/2/154>
2. Dodd B., McMahon S., & Stassi K. (1998). The Relationship Between Multiple Birth Children's Early Phonological Skills and Later Literacy. *Language, Speech and Hearing Services in Schools*, 29, 11-23. Ανακτήθηκε 26 Απριλίου 2008, από http://espace.library.uq.edu.au/list/browse=year&year=1998&&tpl=4rows=25&pager_row=7&tpl=
3. Dunn, L. M., & Dunn, L.M. (1981). *Peabody picture vocabulary test: PPVT-Revised*. Circle Pines, MN: American Guidance Service.
4. Goodenough, & Harris,(1985). *Good Enough Drawing Test Of Intelligence*: Ανακτήθηκε 7 Μαΐου 2008, από <http://cancerweb.ncl.ac.uk/cgi-bin/omd? Goodenough+draw-alpha-man+test>.
5. Groom C., & Sheena R. (2005). Speech and Language Skills of School Aged Triplets. *ACQuiring knowledge in speech, language and hearing – Speech Pathology Australia*, 7, 22-26.
6. Huntley M., & Reynell J. (1985). *Reynell Developmental Language Scales: RDLS (2nd revision)*. Great Britain: NFER-NELSON.
7. Shipley, K. G. & McAfee, J. G., (2004). *Assessment in Speech-Language Pathology: A Resource Manual*. (σελ.263-267) USA: Singular Publishing Co.

8. Watt N., Wetherby A., & Shumway S. (2006). Prelinguistic Predictors of Language Outcome at 3 Years of Age. *Journal of Speech, Language and Hearing Research*, 49, 1224-1237. Ανακτήθηκε 7 Μαΐου 2008, από <http://209.85.135.104/search/q=cache:6w1K8HpCeWwJ:firstwords.fsu.edu/researtcPubs.html+watt+n.wetherby,shumway&hl=clnk&cd=1&gl=gr>
9. Καμπαναρου Μ., Ευζωνα Ι. (2007). *Αδημοσίευτη πτυχιακή εργασία με θέμα: «γλωσσική και επικοινωνιακή ικανότητα σε παιδιά πολλαπλής γέννας στην Κύπρο»*. ΑΤΕΙ Πάτρας: Τμήμα Λογοθεραπείας.
10. Καμπαναρου Μ., Μαυρομάτη Α. (2006). *Αδημοσίευτη πτυχιακή εργασία με θέμα: «γλωσσική και επικοινωνιακή ικανότητα σε παιδιά πολλαπλής γέννας»*. ΑΤΕΙ Πάτρας: Τμήμα Λογοθεραπείας.
11. Κατή Δ. (2000). *Γλώσσα και Επικοινωνία στο Παιδί* (4^η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Οδυσσέας
12. Ευπολιάς Δ. & Χριστόπουλος Γ. (2004). *Πτυχιακή εργασία με θέμα: «Η Κατάκτηση των Τοπικών Προθέσεων στην Ελληνική»*. ΑΤΕΙ Πάτρας: Τμήμα Λογοθεραπείας.
13. Ομάδα Έρευνας Πανελληνιος Σύλλογος Λογοπεδικών (1995). *«Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης»*. Αθήνα: Τερεζάκη & ΣΙΑ Ο.Ε.